

Uvodnik

Jurij Paljk

Pred praznikom Vseh svetih

Vsi sveti so še vedno praznik, vsaj za nas kristjane, pa čeprav se tudi med nami za prvi november, ko praznujemo vahte, vedno bolj uveljavlja naziv Dan mrtvih.

Vseeno je prav, da razmislimo, zakaj se krščanski praznik imenuje Vseh svetih dan in ne Dan mrtvih, ki ga je na Slovenskem uveljavila oblast po drugi svetovni vojni, tista oblast, ki ni hotela priznati temeljnega sporočila Vseh svetih, ki je za človeka najbolj bistveno, namreč to, da ni samozadosten, da mu zato samo tuzemsko življenje že v času življenja ne zadostuje in prav zato tudi hrepeni po večnem življenju, sanja o tistem življenju, o katerem govori praznik Vseh svetih.

Kristjani verujemo, da bomo vstali od mrtvih, da nas po življenju na Zemlji čaka še večno življenje. Brez te vere v vstajenje in v večno življenje seveda krščanstva ni, je "vsaka vera prazna", pa čeprav so tudi taki veliki umi, kot je bil Fjodor Dostojevski, že za časa svojih dni vedeli, da je treba "ljubiti za nič", če hočeš osmisliti življenje, ko ti milost vere ni dana.

In prav v tem pojmu "ljubiti za nič" gre razumeti vso tisto občo, naravnost splošno človečnost, ki pride na dan, ko se za vse svete podamo na pokopališča, ne glede na to, ali verujemo v Boga in v vstajenje ter večno življenje ali pa nam milost vere ni bila dana. Krizanteme, lučke, sveče in cvetje vseh vrst, urejanje grobov in Božje njive, vse to govori o človeškem iskanju Boga in tistega, ki človeka presega, vsega večnega, govori o naši odprtosti v Večno, istočasno pa nas tudi potrjuje, da smo ljudje, saj je znano, da so si danes antropologi edini v tem, da gre začetek človeške zgodovine iskati prav v prvem pokopu: človek je postal v zgodovini časov človek takrat, ko je prvič pokopal svojega brata; to ga je v trenutku ločilo od živali in naredilo človeka.

"Povedi mračni me grobar..." pravi naš pesnik, ki s peresom zaorje globoko, ko na očetu grobu napiše eno najbolj pretresljivih in tudi najglobljih pesmi naše književnosti. Govori v mrtvecem, bi rekli, če ne bi vedeli, kakšno globino in kam vse lahko zre pesnik! Ne, ne govori z mrtvecem, samo očetu potuži, da mu je na svetu hudo. Vidi čez torej, veruje v večno življenje, skorajda bi lahko zapisal, da ve, kje je oče, pa čeprav bi me vsak teolog sedaj takoj popravil in bi mi rekel, da pesnik veruje in ne ve.

Vsi sveti so dan, ko se spomnimo dragih, svojcev, bližnjih in daljnih, ki so zapustili za vedno naš svet, to je dan, ko polagamo cvetje in prižigamo sveče na grobovih vseh tistih, ki so umrli za našo svobodo, za naš boljši svet, a rože nesemo tudi tistim, ki so za vedno odšli, a niso v življenju delali pravičnih in tudi ne veliko dobrih stvari. Človek ne more in ne sme soditi, samo Bog lahko sodi človeška dejanja, smrt je edina in dokončna, tudi enakopravna spremljevalka vseh ljudi na svetu.

Za razliko od pogana, ki je na grob postavil napis: "Bil sem, kar si, boš, kar sem!", kristjani verujemo v Večno Luč, pa čeprav nam je tudi blizu piš vetra skozi ciprese nad grobovi na vse svete, tako zemeljski, tako človeški, tako minljiv, kot je naše življenje.

Ne gre torej samo za spomin na rajne, ampak za tehten premislek našega krhkega življenja! Minljiva lepota in tišina naših vaških pokopališč, cipres nad njimi in nevsiljive skromnosti, ki veje z lepih nagrobnikov naših rajnih, so samo topla človečnost, ki kar kliče po Večnem.

"Jaz sem vstajenje in življenje!"

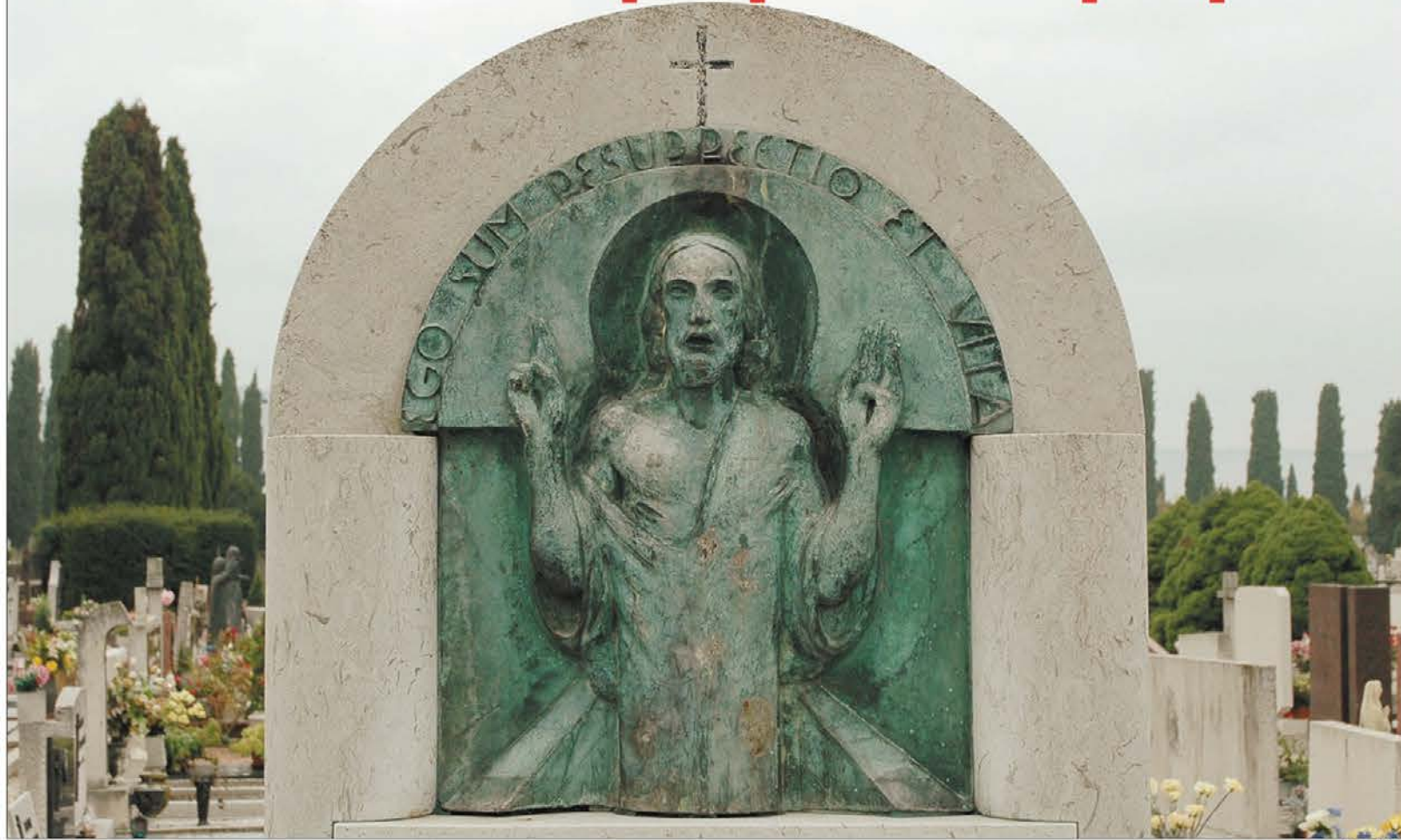

Foto DPD

**Priče smo stalnim
poskusom,
kako zakriti
slovensko prisotnost
in zamegliti naše
zahteve in pričakovanja
po uresničitvi
zaščitnega zakona.
Nič ne pomagajo
smehljaji, obljube in
zagotovila na uradnih
meddržavnih srečanjih.**

50

Petdeseta obletnica vrnitve Italije v Trst je, po pričakovanjih, sprožila plaz besed, spominov in razmišljanj, polnih patosa in nabitih s čustvi, ki pa so že močno zbledela. Slovenci so komaj omenjeni. Resnico za vsem tem komaj zaslutimo, vse je bolj ali manj obvezno, zaključki pa vse manj obvezujoči. Priložnost je bilo pač treba izkoristiti, saj Trst praznuje z odpravo meje pri Štivanu tudi svoje najdaljše italijansko obdobje. Prejšnje, za polovico krajše, je neločljivo vezano na fašistično obdobje, ki je hkrati najbolj črno v njegovi večstoletni zgodovini v objemu habsburške monarhije. Razmišljati o obračunu tega obdobja je nevhvalno delo, ki bi le delno razkrilo resnico dogajanja mimo vidnih zunanjih dogodkov. Nazadovanje Trsta se je začelo s prvo svetovno vojno in objektivno ni bilo pričakovati nobenega dogodka, ki bi to težnjo zaustavil. Povojne spremembe mu gotovo niso mogle koristiti, saj je izgubil ves vzhodni teritorij.

Desetletna zavezniška uprava, ki je Trstu omogočila, da si je opomogel po posledicah vojne, gotovo ni mogla trajati v nedogled. Svobodno tržaško ozemlje je bilo le utvara za Tržičane, ki bi se po eni strani srčno radi znebili Rima, a po drugi niso marali pod komunistični in balkanski Beograd. Zmanjkalo je zaledje, ki je od nekdaj prispevalo k rasti prebivalstva, a zmanjkale so tudi tradicionalne dejavnosti, ki so v devetnajstem stoletju privabljale priseljence. Beg iz Istre je v Trst prignal 60 ali več tisoč ezulov, ki so pomenili krepko biološko pomladitev mesta, toda istočasno je mesto izgubilo okoli 15 tisoč svojih

ljudi, ki so morali v Avstralijo. Londonski sporazum je razčistil zadeve in ublažil napetosti med Italijo in takratno Jugoslavijo ter razrešil odgovornosti Američane in Britance, katere je že začelo težiti vzdrževanje vojaške okupacije. Nihče se takrat ni pretirano oziral na manjšini in na ezule, ki so zapuščali svoje domove. Tudi notranjepolitični nagibi so podpirali razdelitev takratnega ozemlja po conah z minimalnimi ozemeljskimi popravki. Slovenska manjšina se danes le z grenkobo ozira za dogajanjem, ki je spremljalo Londonski sporazum. Jugoslavija (in Slovenija z njo, ki je vendarle dobila svoje morje) nas je takrat pustila same. Takrat so nam dali razumeti, da si bomo odslej morali pomagati sami s pomočjo jamstev, ki jih je obsegal Londonski sporazum. Toda Italija le-tega ni nikoli ratificirala in ga je izvajala samo toliko, kolikor je sama hotela. Tako smo Slovenci v Trstu v glavnem ostali pri tistih pridobitvah, ki so nam jih - ob ostrem nasprotovanju Italijanov - podelili Angloameričani med svojo zasedbo: šole, radio, osnovno dvojezičnost (takrat smo imeli štirijezične izkaznice in nihče se ni upiral). Dokaz več, da jih še danes ne bi imeli, če bi bilo odvisno od Rima oziroma od domačih dejavnikov, ki Rimu diktirajo politiko do Slovencev. Od takrat smo priče stalnim poskusom, kako zakriti slovensko prisotnost in zamegliti naše zahteve in pričakovanja po uresničitvi zaščitnega zakona. Nič ne pomagajo smehljaji, obljube in zagotovila na uradnih meddržavnih srečanjih. Zaradi tega se ne bomo udeležili praznovanj ponovnega prihoda Italije v Trst.

Novi ljubljanski nadškof

Sveti oče je imenoval novega ljubljanskega nadškofa in metropolita. To je msgr. Alojz Uran

5

Informativni center Narodni dom

Slovenski informativni center v tržaškem Narodnem domu velika pridobitev za našo skupnost

10

Počastitev Rebulovega jubileja

V Nabrežini, Šempolaju in Gorici so prejšnji teden počastili pisatelja Alojza Rebulu ob njegovi 80-letnici

6
10

Okrogla miza na 22. Koroških dnevih Za učinkovit manjšinski zakon!

Foto DP

Kulturni spored 22. Koroških dnevov na Primorskem je obogatila tudi okrogla miza, na kateri so predstavniki civilne družbe in politike iz Koroške in Primorske predstavili svoja stališča in predloge glede zakonodaje Slovenije o Slovincih zunaj matične domovine. O mizje so sestavljali (na sliki od desne) deželni tajnik Slovenske skupnosti Damijan Terpin, predsednik SSO Sergij Pahor, goriški predsednik SSO Janez Povše, predsednik Krščanske kulturne zveze Janko Zerzer, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev Jože Wakounig in predstavnik enotne liste Janko Kulmesch. Okrogla miza je potekala v sredo, 20. oktobra, v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. Uvodoma je Janez Povše izpostavil specifičnost manjšinske problematike in odnosov od matične domovine, ki morajo sloneti tudi na jasnih zakonskih določilih. Manjšino je treba obravnavati kot subjekt. To mora matična domovina upoštevati in njena zakonodaja se mora temu prilagoditi. Specifičnost manjšine

zahteva tudi zakonodajo ločeno od tiste, ki obravnava zdomce in izseljence. Janko Zerzer je obžaloval, da raznim pozitivnim resolucijam, ki so jih že večkrat izglasovali razni slovenski državni organi, ne sledijo tudi dejanja. Slovenska televizija in drugi mediji so za koroške Slovence težko dostopni in ne obravnavajo dogajanj na Koroškem. Predsednik KKZ pričakuje, da bo manjšina lahko aktivno sodelovala pri pripravi novih zakonskih določil. Predsednik SSO Sergij Pahor je podčrtal, da slovenska manjšina potrebuje specifičnih zakonov, saj smo vsi Slovenci izven matice (razen Slovencev na Hrvaškem) pod isto evropsko streho. Slovinci v svetu pa živijo v drugačnih pogojih in imajo drugačne potrebe. Za usklajevanje stališč do matice je bil pred kratkim ustanovljen med vsemi manjšinami koordinacijski organ, ki je že zavzel določena stališča tudi do zakona, o katerem je govor. Wakounig se je zavzel, kot sicer tudi drugi, za urad za Slovence pri predsedstvu vlade in ne na zunanjem ministrstvu, kot je danes.

Treba mu je dati tudi večjo politično težo in zagotoviti prisotnost predstavnikov manjšine, ki naj bodo soodgovorni za odločitve, ki niso samo finančne narave. Na težaven položaj koroških Slovencev je opozoril Janko Kulmesch, ki je izpostavil nevarnost oddaljevanja med bazo in vodilnimi krogi osrednjih organizacij na Koroškem, predvsem na političnem in upravnem področju. Deželni tajnik SSK Damijan Terpin je v svojem posegu izrazil prepričanje, da manjšinsko problematiko mora zastopati ne samo civilna družba, ampak tudi politika, predvsem tista, ki se zavzema za samostojni nastop. Samo tako bodo zastopani vsi Slovenci in njihova celovita problematika. Slovenija se mora čim prej opremiti z zakonom, ki bo uresničeval 5. člen državne Ustave; le-ta zagotavlja podporo matične domovine Slovincem, ki živijo izven njenih meja. Zavzel se je tudi za volilno pravico za vse Slovence po zgledu Italije, ki je zakonsko določila 18 poslanskih mest za Italijane izven domovine.

Ob razpravah o novem statutu

Kdo se boji večjezičnosti Furlanije-Juljske krajine

Ni se še dobro posušilo črnilo na dokumentu, ki sta ga minulega 11. oktobra v Benetkah slovesno podpisala predsednika dežel Veneta

in Furlanije-Juljske krajine Giancarlo Galan in Riccardo Illy, v katerem se zavzemata za čimprejšnjo ustanovitev čezmejne evroregije, ki naj bi uresničila

enakovrnostno sodelovanje med obmejnimi območji in narodi, ki na njih živijo, ko ožji delovni odbor pristojne deželne komisije zavrne predlog o večjezičnem nazivu Furlanije-Juljske krajine v novem pripravljajočem se statutu. Osnutek novega statuta je namreč pred kratkim s široko večino osvojila posebna komisija (konvencija), potem ko je zaslila vse družbene in politične dejavnike. Zato je posebno Slovence presenetilo zadržanje predstavnika stranke Levih demokratov Maura Travanuta v omenjenem ožjem odboru, ki je skupno s predstavniki desnih strank glasoval za naziv samo v italijanskem jeziku in ne tudi v slovenščini, furlanščini in nemščini, kot je bila predlagala omenjena konvencija. Ob tem moramo na žalost obsojiti grobo nenačelnost predstavnika Levih demokratov, tj. stranke, ki se ima za zagovornika pravic slovenske manjšine v Italiji in stalno poudarja "multikulturnost" in "multietničnost" našega območja. Njen omenjeni predstavnik se izgovarja, da je šlo za glasovanje zgolj "tehnične" narave, upoštevajoč tudi mnenje pravnih strokovnjakov. Kot vsi dobro vemo, pa si ti pravni strokovnjaki ne upajo opirati svoje stališča na pravno stroko, temveč se skrivajo za dimno zaveso, češ da bi dvojezičnost v deželnih strukturah preveč finančno obremenjevala ustanovo, kakor da bi manjšinske pravice utemeljevale na osnovi stroškov in ne po načelih pravičnosti in demokracije.

Trst 1954-2004

Ali zgodba o naši potrpežljivosti

"Slovincem, ki so ostali tostran demarkacijske črte, zagotavljamo, da vlada ne bo izpolnila samo obvez, ki izhajajo iz Londonskega sporazuma, temveč se bo tudi potrudila, da pokoplje preteklost ter tu ustvari ozračje pristrane političnega, gospodarskega in socialnega sodelovanja. Če bo jugoslovanska vlada, kakor želimo in o čemer ne dvomimo, imela iste namene z Italijani, ki so ostali pod njeno oblastjo, potem pojdemo preko črke Londonskega sporazuma in pogodba bo izhodišče za tvorno in plodno sodelovanje med sosednim ljudstvom na vseh področjih."

Tako je govoril predsednik italijanske vlade Mario Scelba, ko se je 4. novembra 1954 skupno s takratnim predsednikom Republike Italije Einaudijem udeležil slavnostnega zborovanja na Velikem trgu v Trstu ob njegovi ponovni priključitvi Italiji. Na njegova izvajanja opozarjamo v dneh, ko poteka natančno pol stoletja od dogodka, ki je tudi za naše slovenske ljudi v Italiji naravnost zgodovinskega pomena. Mario Scelba pa je tudi edini italijanski državnik, ki je doslej javno in neposredno nagovoril pripadnike slovenske narodne manjšine v Italiji in jim obrazložil, kako namerava z njimi ravnati italijanska država. "Narodne manjšine, ki so ostale na eni ali drugi strani demarkacijske črte, nam v ozračju

medsebojnega spoštovanja državljanskih pravic in obojestranskih narodnih značilnosti ne bodo povzročale skrbi, temveč bodo resnična vez medsebojnega prijateljstva. Italija in Jugoslavija moreta in morata sodelovati, da zavarujeta mir ter

zagotovita neodvisnost in blagostanje svojih narodov". Zatem se je govornik obrnil na zbrano množico in dejal: "Hujskanje na narodno sovraštvo more imeti le pogubne posledice. Bolj kot na preteklost je treba gledati na prihodnost. Tako bomo zagotovili tudi pogoje za mirno, urejeno in boljše prihodnost Trsta".

V tedniku Novi list je njegov glavni urednik dr. Engelbert Besednjak dne 4. 11. 1954 v zvezi s pravkar omenjenimi izvajanjem predsednika italijanske vlade Maria Scelbe napisal: "Mi si ne želimo drugega, kakor da bi g. Scelba načela, ki jih je proglasil v Trstu, dejansko izvedel. Žvižgi, s katerimi so šovinisti prekrili njegove besede, naj ga ne motijo. Kar je zagovarjal, je pravično, je v interesu Italije in Evrope".

Množica, zbrana na Velikem trgu v Trstu, je torej govornikova izvajanja izžvižgala. Iz povojne

zgodovine Trsta tudi vemo, da je bil le nekaj let prej enakega ravnanja deležen tudi sam Alcide De Gasperi, saj so tržaški nacionalisti in šovinisti z glasnimi žvižgi sprejeli njegove besede o nujnosti, da se najde oblika sožitja med obema sosednjima državama ob Jadranu (Šlo je za njegov "govor o ribjem miru").

Minilo je že pol stoletja, a se položaj Slovencev v Trstu v bistvu ni spremenil. Za italijanski tržaški dnevnik je dvojezičnost, kakršno predvideva Londonski sporazum, "plod slovenske megalomanije" ali domišljavosti,

kot je pred pol stoletja napisal ta časnik. Slednji je še dodal, da "si niti pod habsburško Avstrijo nihče ni drznil vpeljati v Trst dvojezičnosti. Že naši predniki so znali vsak tak poskus s skrajno odločnostjo in zmagovito odbiti". Žal takšna miselnost prevladuje tudi pri današnjih vodilnih tržaških

občinskih in pokrajinskih predstavnikov, da zapletljajev v paritetnem odboru, katerega pristojnosti natančno določa zaščitni zakon za našo slovensko manjšino v Italiji, niti ne omenjamo.

Skratka: na italijanski strani kratkoma ne prihaja do izraza volja po "tvornem in plodnem sodelovanju" med obema tu živječima narodoma, o čemer je pred 50 leti govoril takratni predsednik italijanske vlade. V sklop takšne do Slovencev sovražne miselnosti sodijo seveda tudi zapletljaji pri oblikovanju novega statuta avtonomne dežele Furlanije-Juljske krajine, saj je na primer že pred dnevi kazalo, da za besedi "slovenska manjšina" ni mesta v novem statutu!

Ali ni glede na vse to povsem umestno vzklkniti: "Doklej se bo, torej, vzorabljala naša potrpežljivost?"

Drago Legiša

Povejmo na glas

Vsem, ki so od nas odšli

Te dni se bomo s kar največjo pozornostjo spomnili vseh tistih naših dragih, ki so od nas odšli. Odšli v drugo, lepše, dokončno in večno živo življenje, v katero verjame. Verjamemo zaradi vrojenega spodbudnega prepričanja v sebi, da sledi koncu nov pričetek, varen iztek, tisto čudovito bivanje, ki edino lahko da odgovor našemu tukajšnjemu življenju. Spomnili se bomo torej vseh naših dragih in se zavedeli, kako je navzočnost v svetu, v katerem živimo, kruto minljiva in skopo odmerjena. Spomnili se bomo naših dragih kot preljubih in nepozabnih sopotnikov, ki so z nami delili ure, dneve in leta, stiske in veselja, tesnobe in svetla pričakovanja. Te dni se jih bomo spomnili vsi skupaj, potem ko sicer o njih nenehno vsak zase v tišini razmišljamo.

O njih razmišljamo za nazaj, kakšni so bili in kako so razumeli sebe in druge, kako so prepoznali svojo vlogo in smisel med nami, kaj so čutili do te in one stvari, kako se je v njih oglašal klic tiste čudežno žive večnosti, klic tistih sanjanih nebes, kjer se bodo vse naše poti strnile in srečale. O njih, ki so od nas odšli, pa razmišljamo tudi, kakšni so v tem trenutku, kakšno je njihovo sedanje življenje, kako gledajo na nas s svojimi zdajšnjimi očmi in kakšen je njihov odnos do tega našega življenja tukaj na zemlji. Če pričnemo s seboj, naš odnos do njih, do večno žive večnosti, je lep, v najlepši luči si večno živo večnost predstavljamo zato, da bomo vse lepše in prijetnejše življenje ustvarjali med nami, med

vsemi ljudmi vseh celin in vsega sveta, da bomo vse lepše in pristraneje življenje ustvarjali neutrudno in s smiselnim ciljem: da bo vse manj sovraštva in mrznje, vse manj nestrpnosti, zavisti, obrekovanja, vse manj nasilnosti in vsega, kar je tako uničujoče in boleče za tistega, na kogar se ti človeški besi znešete. Kakšen pa je - se vprašamo - odnos v obrnjeni smeri, kakšen je torej odnos vseh njih, ki so odšli, do nas? Kaj nam želijo in kaj nam hočejo povedati? Odgovor je jasan, čeprav ni nikjer zapisan, pač pa zanj zanesljivo ve tisti košček nebes, ki je vsajen v srce vsakega človeka. Želijo nam dobro in samo dobro, želijo nam, da bi tudi v vseh nas kot v njih zavladala spokojna ljubezen do drugega. Da bi bili mi tako, kot so oni, drug drugega vedno veselili, da bi bili tako, kot so oni, vedno srečni ravno zato, ker imamo ob sebi vse druge, katerih zadovoljstvo in srečnost nam je enako pri srcu kot naše lastno zadovoljstvo in naša lastna sreča. To "največ", res, to "največ" nam želijo vsi tisti, ki so od nas odšli, v naše dobro in v dobro vseh ljudi, kajti nikoli ni in ne more biti in ne bo dobro tisto, kar je dobro le zame, zgolj zame, in ne tudi za drugega, ne tudi za vse druge. Vse to pripovedujejo iz svoje enkratne svetlobe, katere del so in jo ustvarjajo. In več te osrečujoče svetlobe, več te medsebojne ljubezni naj bo že tukaj med nami na zemlji, sicer bodo oni žalostni, žalostni zaradi našega vse preveč hladnega srca, ki nas potiska v osamljenost in nesrečo.

Janez Povše

NOVI GLAS

Glavni urednik Andrej Bratuž - Odgovorni urednik Jurij Poljak
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

Tisk Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l.,
Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD,
tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

Letna naročnina: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 65 evrov, prioriteta pošta 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

Cena oglasov po dogovoru

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI
in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakona št. 675/96 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

To število smo poslali v tisk v torek, 26. oktobra, ob 14. uri.

Najbrž se nihče izmed nas ni niti zavedel, da je bil pred dnevi Svetovni dan prehrane.

Že res, da je teh "svetovnih dnevo" preveč, ker imamo svetovni dan vode, svetovni dan kruha, svetovni dan otroka, svetovni dan..., a dejstvo je, da je Svetovni dan prehrane šel mimo neopazno, tudi zato, ker je to praznik lačnih in gotovo ne nas, ki smo siti, nekateri presiti vsega, hrane gotovo.

Pred letom 2000 so si pri človekoljubnih organizacijah, ki delujejo v okviru Organizacije združenih narodov, zadali pomembno in visoko etično in moralno nalogo, da naj bi na svetu do leta 2015 lakota in pomanjkanje hrane izginili z obličja Zemlje, a je že danes vsem jasno, da gre pri tem načrtu za čisto utopijo in ne stvarnost, bolj za pobožno željo kot pa za možno dejansko uresničitev.

Na svetu je danes 840 milijonov ljudi, ki stradajo, so vsi podhranjeni, so strašno lačni in dve milijardi, 2 milijardi ljudi!!!, ki so lačni, takih, ki vsak dan trpijo pomanjkanje hrane!

Več kot 6 milijonov otrok vsako leto umre zaradi lakote, podhranjenosti, pomanjkanja železa v telesu, joda, vitamina A; veliko otrok ima zaradi vseh teh pomanjkanj trajne okvare možganov, posledica je tudi nepravilno odraščanje, trajna slepota in še bi lahko naštevali. Afrika je kontinent z največjim številom lačnih, samo v subsaharski Afriki je 40 odstotkov vseh prebivalcev lačnih. V tem zemeljskem pasu črnega kontinenta zaradi pomanjkanja železa v krvi umre 20 odstotkov vseh nosečih žensk.

Zemlja je dovolj velika, da bi bilo dovolj hrane za vse, a kaj ko velika večina orne, obdelane zemlje danes služi le za gojenje krmil za govedo in drugo žival, katero potem pojedemo srečneži, ki živimo v razvitem svetu. Bogati jemo goveje, svinjsko, ovčje, piščanje in drugo meso, zaradi katerega je več kot dve tretjini vse plodne in obdelane zemlje posejane z žitaricami, ki so namenjene krmiljenju živali in niso za lačne ljudi!

Danes bogate države Evrope ter Združenih držav Amerike in razviti svet dobesedno pojedjo več kot tričetrt svetovnega bogastva!

Plodna zemlja služi za gojenje krmil za govedo in druge živali, ki jih jemo v prevelikih količinah.

Danes je 61 odstotkov Američanov predebelih.

Ne mislite, da so samo Američani debeli, tudi nas, Evropejcev, je med 20. in 55. letom več kot polovica predebelih. Who (World Health Organisation- Organizacija Združenih narodov za zdravje), trdi, da smo predebeli zato, ker "jemo hrano, ki ima preveč maščob, in to še posebej zato, ker jemo preveč hamburgerjev."

"Hamburger life style", "hamburgerški življenjski slog", ki ga k nam prinaša televizija, prišel pa je iz ZDA, torej ni zdrav, a vendar!

Mimogrede: organizacija Who tudi pove, da je na svetu približno 18 odstotkov vseh ljudi debelih, prav toliko pa jih je podhranjenih.

Zanimivo, mar ne?

Medtem ko se mi dobesedno "basamo" z mesom živali, ki jedo žitarice, dvajset milijonov ljudi na leto umre za lakoto. Še ta podatek: na svetu je 60 odstotkov vseh smrti otrok tesno povezanih z lakoto.

Še bi lahko našteval, številke so sicer grozljive, a preprosto povedne, ker ne lažejo. Povedo nam tudi to, da lokalne vojne povzročajo veliko gorja, da je v Afriki lakota na pohodu tudi zaradi krajevni vojn, a ne samo zaradi njih. Če je med vami, ki te vrstice berete, morda tudi kak bralc ali bralka, ki ima doma računalnik in elektronsko pošto, naj se lepo priključi na svetovni splet in kar z iskalnikom "Google.com" naj poišče, kaj se vse najde pod besedo lakota v različnih jezikih...

Našli boste veliko stvari, tudi takih, kakršnih ne bi želeli nikdar videti in niti ne vedeti zanje!

Naleteli pa boste tudi na podatek, ki ni zanemarljiv, in sicer na to, da so si skorajda vsi izvedenci danes edini v tem, da je lakota tesno, zelo tesno povezana s stopnjo izobraženosti. V tem dejstvu se skriva tudi cinizem samozvanih učenjakov, ki oznanjajo za odritje in znanstveno učenost stvar, ki jo vsak siromak ve že od rojstva, namreč to, da v svet bogatih ne bo vstopil, če ne bo univerze opravil. Kako pa naj pride siromak, ki hrane nima, na univerzo, je seveda drugo vprašanje. O tem učenjaki molčijo.

paljk@noviglas.it

Narodni dom v Trstu Okrogla miza

Preteklost, sedanost in prihodnost Trsta

Včasih je lažje zariti glavo v pesek in črnogledo preprosto stvarnost, ki nas obdaja. V zadnjih časih smo bili namreč nenehno pričča številnim posegom tržaške občinske in pokrajinske uprave, ki so imele glede naše manjšinske skupnosti izredno odtujevalne učinke, a kar je morda še slabše, so v večini našega zamejskega življa botrovali prepričanju, da je velik del italijanskega Trsta granitni monolit, ki se prepozna v nenaklonjenosti, kot že ne v "vrlinah" skrajne protislovenske oz. protislovanske mržnje. Glas nekaterih je močan, in še močnejši je, ko izhaja iz političnih krogov, ki naše področje upravljajo, saj nudi upravna preobleka legitimacijo tovrstnim idejam.

Žrtve takega ideološkega nasilja nismo le pripadniki slovenske manjšine, temveč tudi tisti Tržačani italijanske narodnosti, ki do svoje države negujejo zdrav in neobremenjen odnos in jim petdeseta obletnica vrnitve Trsta Italiji pomeni suvereno priložnost, da na zdrav in neobremenjen način izkažejo svojo rodoljubnost. Skrajno desničarsko početje je torej nezdravo do samega italijanskega narodnega čutenja, takega, ki lahko v modernem evropskem mozaiku spaja meddržavne federativne potrebe s suverenostjo slehernih držav. Lahko pa so ravno taki ljudje zvesti gestu, ki ga je

odhajajoči predsednik evropske komisije Romano Prodi s svojim delovanjem potrjeval: to je enotnost v različnosti.

Na srečo pa se glas tudi takih so-meščanov večinske narodnosti dviguje iz megle nega tržaškega ozračja, v katerem je čutiti, da

tekala v večinskem jeziku, pa so sodelovali bivši politik Corrado Belci in priznana tržaška kulturna delavca Ace Mermolja in Caterina Dolcher; prof. Giovanni Miccoli pa je posamezne posege predavateljev povezoval in v svojem nagovoru opozoril, da ni

države (od rojstva v 19. st.) imele do kulture, gospodarstva, jezika in šolstva: "Zakaj torej ne jemati v poštev vsega dobrega, kar so Italijani in Slovenci ter drugi storili na podlagi velikih nacionalnih gibanj? Zakaj ovekovečati izključno simbologijo sporov med različnimi narodnostmi?"

Veliko je bilo tudi govora o informativnem materialu t.i. Kit tricolore, ki so ga pred časom določeni krogi razdeljevali med tržaškimi učenci: Katerina Dolcher se je upravičeno vprašala, zakaj niso v zloglasni "info kit" vključili raje tekst italijanske ustave. Povedati je še treba, da je bila velika večina občinstva italijanske narodnosti, in ravno zato soglašamo z besedami pokrajinskega tajnika SKGZ Igorja Gabrovca, ki je dodal: "Danes sem vesel, da sem v manjšini."

Iz vsega povedanega je bilo razvidno, da je edina pot, ki lahko Trstu zagotovi rožnato bodočnost, tista, ki sloni na dialogu. Ko je bil papež na obisku v našem mestu, je dejal: "O, Trst, mar nisi s svojo posebno lego, zaradi katere povezuješ vzhodno in zahodno Evropo, in s svojo posebno zgodovino poklican, da postaneš povezovalni člen in spodbujevalni element pri gradnji nove Evrope? Evrope, ki ne bo več razdeljena in ne bo več temeljila na antagonizmu. Evrope, ki bo ponosna na svoje skupne korenine in na svojo etnično in kulturno raznolikost."

Igor Gregori

Foto Kroma

imajo pravico biti Tržačani samo tisti, ki se odločijo za italijanstvo.

Če pa je kdo prisostvoval javni manifestaciji, ki je v ponedeljek, 18. t.m., potekala v obliki okrogle mize v veliki dvorani nekdanjega Narodnega doma v Trstu, se je lahko zavedal, da premore naše zalivsko mesto tudi Tržačane, ki se nimajo za italijaniste, ampak enostavno za Italijane.

Srečanje so omogočila italijanska društva in slovenski SSO ter SKGZ. Na okrogli mizi, ki je po-

mogoče izvzeti petdesetletnice priključitve Trsta Italiji iz širšega zgodovinskega konteksta prve polovice prejšnjega stoletja ter iz posebnega večletnega mozaika, ki daje Trstu svojevrstno podobo.

Corrado Belci pa je tej ideološki relaciji sledil: "Treba je čutiti ljubezen do domovine, do lastne kulture in zgodovine kot nekaj, kar ni v nasprotju, ampak obratno, ki pripomore k sožitju z drugimi narodi, začeni s sosedi." Ace Mermolja je poudaril pozitivne učinke, ki so jih nacional-

Uradni naziv v statutu F-Jk

Teško prodreti z večjezičnostjo

Giancarlo Tonutti je Spazzapanov amandma popravil v smislu, da se večjezični naziv uporabi samo enkrat, in to v naslovu 1. člena statuta. Tudi ta predlog ni dobil zadostnega števila glasov, saj, kot rečeno, ni doživel podpore LD (proti je bila tudi Zorzinijeva zaradi njegove nepopolnosti) in je zato bil ovržen z dvema glasoma razlike. Spazzapanov amandma ni doživel podpore nobene, Canciani-Zorzinijev pa je poleg njenih unovčil še glasove Marjetice, kar je bilo odločno pre-

malo. Spazzapan pri tem ugotavlja, kako so bili utemeljeni strahovi, da tudi v tej politični večini ne bo lahko prodreti z večjezičnostjo, saj so tudi Marjetica in Občani za Illyja glasovali samo za večjezični naziv, ne pa za sistematično uporabo štirijezičnega naziva povsod tam, kjer se pojavi ime dežele Furlanije-Juljske krajine. Skratka strah pred lastno senco. Zaskrblija predvsem dejstvo, da ko se začne govoriti konkretno o pravicah jezikovnih skupnosti, se

vse lepe besede - tudi v vrstah le-ve sredine - izgubijo pred juridičnimi razmotrivanji dvomljive vrednosti, ki peljejo v eno samo smer: zanihanje priznanja manjšinskim jezikom, da se uveljavijo in ovrednotijo, niti takrat, ko se to pravzaprav deželi splača, saj je danes večjezičnost edini adut, na katerega se lahko opira, da utemelji status avtonomne in posebne upravne enote v sklopu italijanske države. Če večjezičnost ne bo dobila potrebne zaslombe političnih sil Illyjeve večine v besedilu statuta, ki bo romal v Rim, si lahko samo predstavljamo, kako ga bodo oklestili v dvodomnem obravnavanju zbornice in senata z desno prevlado.

ČLOVEK JE PRISTAL NA LUNI? DA, DA, NEDVOMNO...

Moj najljubši televizijski program

Moj najljubši televizijski program? No, mislim, da odgovor na vprašanje ni ravno težaven. Logično, tisti, o katerem se tolikokrat najraje razpisujem: Veliki brat s četrtkovimi celovečernimi maratoni na 5. kanalu ter globokoumnimi domisljicami njegovih protagonistov. Ko pa je življenje za najbolj prozornimi italijanskimi zidovi tako realno... skoraj kot Berlusconijeva pogodba z italijanskimi državljani.

Iskanje najmanjšega skupnega imenovalca: to je pravzaprav ugotavljanje, katere so stične točke med dvema pojmom. Je realnost in resnost skupna politiki in Velikemu bratu? Za politiko seveda velja splošno prepričanje, da je resna stvar. Če želimo torej dokazati, da je tudi Veliki brat resna stvar, moramo poiskati še kaj skupnega obema. Pa poglejmo. Je to javna, v rdeče blago odeta "spovednica", ki kraljuje v najbolj opazovani

hiši? Niti ne, v politiki nimamo takega pojma: vse izpovedi in nominacije so ovite v tančico molka.

Kaj pa nominacije in izključevanja? Ja, to je to. Pa smo našli skupni imenovalca. V hiši Velikega brata so nominacije in izključevanja nadležnih in slabih tekmovalcev iz igre ob četrtkovih celovečernih maratoni hišo, palačo večera. V politiki smo priča podobnim dogodkom. Le pred nekaj meseci se je zgodila zadnja taka izključitev, se še spomnite? "Gospod Giulio Tremonti, tekmovalca Fini in Follini sta vas nominirala. Zapustiti morate našo hišo, palačo Chigi." Tudi gospoda Renata Ruggera in Claudia Scajolo so pred tem tekmovalci Hiše svoboščin nominirali in sta morala zapustiti malega Ve-

likega brata pomlajenega s kirurškimi posegi in z ruto na glavi.

Našli smo torej skupni imenovalca med politiko in Velikim bratom. Poraja pa se mi nov dvom. Je Veliki brat resen televizijski program, ki se zgleduje po političnem dogajanju, ali je politika vse bolj podobna navadni igri, kakršna je Veliki brat?

Ja, pa menda politika ni igra, saj je navsezadnje resna stvar. Ampak, smo v to popolnoma prepričani? Gre za različne zorne kote, s katerih spremljamo dogajanje. Vzemimo Pietra Lunardija, ministra za infrastrukturo, ki obljublja odpiranje številnih velikih gradbišč za nove velike objekte (most nad mesinsko ožino je le eden od teh). In rezultati? Sami ocenite. Očitno se je Lunardi v otroških letih pre-

več igral Monopoli. Grajenje hotelov in kupovanje zemljišč z metanjem kock na plastični monopolijevi podlagi je vsekakor lažje od opravljanja službe v državni vladi.

A res??? Da!!! No, in italijanska zunanja politika? Frattini daje včasih tak vtis, da je tudi sam podvržen tistemu "sindromu Petra Pana", o katerem sem govoril za Lunardija. Iraško-afganistanske italijanske strategije večkrat kažejo, da je moral mali Franco Frattini v osnovnošolskih in najstniških letih s prijatelji veliko igrati Risiko. Vsekakor, tudi v tem primeru: napadanje Kamčatke in Mongolije s plastičnimi tanki in kockami ni isto kot sodelovanje (če ga tako lahko sploh imenujemo) v velikem ameriškem zavezništvu v operacijah v Iraku in Afganistanu. A res??? Še enkrat, da!!! Ah, Veliki brat. Ko pa je tako realen.

Andrej Černic

Na dnu...

Sveti oče je imenoval naslednika msgr. Franca Rodeta

Msgr. Alojz Uran ljubljanski nadškof in metropolit

S tiskovnega urada Slovenske škofovske konference so nam v ponedeljek, 25. oktobra, nekaj minut po poldne, poslali sporočilo, ki smo ga dolgo čakali in se glasi takole:

Zvonovi ljubljanskih cerkva so v ponedeljek, 25. oktobra 2004, opoldne, slovesno naznanili, da je sveti oče papež Janez Pavel II. dosedanjega ljubljanskega pomožnega škofa msgr. Alojza Ura imenoval za novega ljubljanskega nadškofa in metropolita. Ljubljanski nadškofijski sedež je bil izprazen z imenovanjem in odhodom nadškofa dr. Franca Rodeta, 21. aprila 2004, v Rim za prefekta Kongregacije za ustanove posvečenega in skupnosti apostolskega življenja.

Msgr. Alojz Uran se je rodil 22. januarja 1945 v Spodnjih Gameljnah v župniji Šmartno pod Šmarno Goro v kmečki družini kot zadnji od treh otrok. Maturiral je leta 1964 na bežigranski gimnaziji. Po študiju na Teološki fakulteti v Ljubljani ga je nadškof Jožef Pogačnik na praznik apostolov sv. Petra in Pavla, 29. junija 1970, posvetil v duhovnika. Novo mašo je imel 12. julija 1970 v domači župniji Šmartno pod Šmarno Goro.

Svojo prvo duhovniško službo je kot stolni vikar (kaplan) nastopil v stolni župniji sv. Nikolaja v Ljubljani, kjer je ostal do leta 1973. Od leta 1973 do 1977 je bil na študiju v Rimu. Na katohetskem inštitutu pedagoške fakultete Papeške salezijanske univerze je opravil katehetsko pedagoško specializacijo in leta 1977 študij zaključil z magistriranjem o katezezi odraslih. Po vrnitvi v Ljubljano je istega leta postal rektor malega semenišča pri Sv. Petru v Ljubljani. Leta 1980 je bil imenovan za župnika velike župnije Ljubljana-Šentvid in jo opravljal vse

Foto JMP

do škofovskega imenovanja. To so bila leta intenzivnega in zelo uspešnega pastoralnega dela, ko se je seznanil s problemi sodobne pastorale. Poleg tega je bil od leta 1981 prodekan zahodnega dela ljubljanske dekanije in pozneje dekan novo ustanovljene dekanije Ljubljana-Šentvid.

Dne 16. decembra 1992 ga je sveti oče papež Janez Pavel II. imenoval za ljubljanskega pomožnega škofa. 31. decembra 1992 je bil imenovan za kanonika in dekana stolnega kapitla ter za arhidiakona prvega arhidiakonata. Na praznik Gospodovega razglasenja, 6. januarja 1993, ga je v škofa v Rimu posvetil papež Janez Pavel II. Ob posvečenju si je za škofovsko geslo izbral: "Da, Oče".

Msgr. Alojz Uran je 34. rezidenčni škof ljubljanske nadškofije in četrti metropolit po obnovi ljubljanske metropolije leta 1969 ali peti metropolit v zgodovini ljubljanske (nad-

škofije. Bil je član Škofijskega in Medškofijskega katehetskega sveta, član in voditelj komisije za duhovne poklice ter predavatelj na Teološko-pastoralni šoli, ki deluje v okviru Teološke fakultete v Ljubljani, v Novem mestu, v Kopru in v Novi Gorici. Bil je tudi voditelj Škofijskega odbora za duhovne poklice in odgovoren za duhovne poklice pri Slovenski škofovski konferenci. Leta 1996 je pripravil in koordiniral prvi papežev obisk v Sloveniji. Od leta 2000 je delegat SSK za pastoralno med Slovenci po svetu. Skoraj enajst let je ob številnih birmah in slovesnostih ter na pastoralnih obiskih dobro spoznal župnije v nadškofiji. V župnije je vedno prinašal vedrino in utrjeval vernike v veri in v trdnem upanju v zmago dobrote in pravičnosti.

Umestitev in prevzem nadškofije

Novi nadškof in metropolit

msgr. mag. Alojz Uran bo prevzel nadškofijo v kanonično posest s slovesno umestitvijo, ki bo predvidoma bil 25. oktobra, 5. decembra 2004, ob 16.00 v ljubljanski stolnici sv. Nikolaja. Do tedaj bo nadškofijo vodil dosedanji nadškofijski upravitelj msgr. Andrej Glavan.

Zgodovinsko ozadje

Prvi škof ljubljanske škofije je bil Žiga grof Lamberg (1463-1488). Prvi nadškof in metropolit v ljubljanski nadškofiji je bil Mihael baron Brigido (1788-1806), drugi nadškof je bil Anton Vovk (1961-1963), ki so ga nasprotniki Cerkve 20. januarja 1952 v Novem mestu polili z bencinom in zažgali, tretji nadškof pa dr. Jožef Pogačnik (1963-1980), zaprt v letih 1946-1951, ki je bil hkrati tudi drugi metropolit (predstojnik cerkvene pokrajine, ki danes povezuje vse tri slovenske škofije). Četrti nadškof in tretji metropolit je bil dr. Alojzij Šuštar (1980-1997), ki kot upokojeni nadškof živi v Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu nad Ljubljano. Peti nadškof in četrti metropolit je bil dr. Franc Rode (1997-2004), ki je bil za nadškofa imenovan 5. marca 1997, 6. aprila 1997 je prejel škofovsko posvečenje, 7. aprila 1997 pa je kot nadškof tudi uradno prevzel ljubljansko nadškofijo. Nadškof Rode je bil 11. februarja 2004 imenovan za prefekta Kongregacije za ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja v Rimu, kjer je službo prevzel 21. aprila 2004. Vodstvo ljubljanske nadškofije je po njegovem odhodu kot upravitelj prevzel pomožni škof msgr. Andrej Glavan, ki mu bo služba upravitelja ugasnila, ko bo novi nadškof msgr. Alojz Uran škofijo prevzel v posest. Msgr. Alojz Uran je šesti ljubljanski nadškof in peti metropolit.

Kratke

Sveti oče ob svetovnem misijonskem dnevu

"Oživitvi je treba oznanjevanje evangelija vsem ljudem!" S temi besedami je sveti oče Janez Pavel II. pozval kristjane ob svetovni misijonski nedelji, ki smo jo praznovali 25. oktobra. Pred angelskim češčanjem je poudaril, da je ta dan posvečen molitvi in konkretni podpori misijonom. "Danes so vsi verniki vabljeni, da oživijo svojo odgovornost v oznanjevanju evangelija vsem ljudem." Misijonski dan že vrsto let prireja Kongregacija za evangelizacijo ljudstev, ki spodbuja škofije in župnije, naj organizirajo srečanja in prireditve, s katerimi bi sensibilizirali ljudi in nabirali prispevke za misijonarje.

Papež je zelo toplo in srčno pozdravil vse misijonarke in misijonarje po svetu ter se jim zahvalil za njihova prizadevanja. "Zagotavljam jim svojo molitev. Na poseben način mislim na tiste, ki so svoje pričevanje za Kristusa in službo človeku kronali z žrtvijo svojega življenja."

Nova kapela v veliki ljubljanski vojašnici

Duhovno oskrbo vojakov, častnikov in drugih pripadnikov oz. uslužbencev slovenske vojske so uvedli že leta 1991, od tedaj pa se nadalje širi in razvija. Samo letos so trije vojaški kaplani (le-ti so posvečeni duhovniki in pripadajo svetemu redu) poleg običajnih dolžnosti opravili 20 porok, 45 krstov, 25 birm in skoraj vse pogrebe umrlih pripadnikov slovenske vojske oz. njihovih družinskih članov.

Pred kratkim pa so v ljubljanski vojašnici Franca Rozmarna-Staneta odprli novo kapelo. Gre za največjo vojašnico v glavnem mestu Slovenije.

Letos so v vojaškem vikariatu zaposlili štiri nove pastoralne asistente. Slednje na delo v vojski napoti cerkev, po odločitvi krajevno pristojnega škofa. Omenjeni asistenti so po osnovni izobrazbi univerzitetni diplomirani teologi, spadajo pa med t.i. laike. Pastoralni asistenti lahko organizirajo priprave za zakramente, delavnice o domoljubju in etiki in vojaške tabore in druge prireditve z verskim navdihom.

Duhovna oskrba v slovenski vojski in obrambnem ministrstvu, ki jo bodo, kot zapisano, še nadalje izpopolnjevali, širili in razvijali, izhaja iz sporazuma med vlado ter katoliško cerkvijo. Ta sporazum o duhovni oskrbi je bil sklenjen leta 2001.

Razstava o kartuziji Pleterje v Ljubljani

V Galeriji Družina v Ljubljani je na ogled razstava o kartuziji v Pleterjah.

V letošnjem letu kartuzija Pleterje namreč praznuje visok jubilej: 600-letnico ustanovitve kartuzije in 100-letnico ponovne poselitve kartuzijanov pod Gorjance. Da bi na poseben način obeležili ta visoki jubilej, je Zavod za varstvo kultur-

ne dediščine Slovenije pripravil razstavo na pobudo fotografa in oblikovalca Zvoneta Pelka, ki je obenem avtor vsebinskega koncepta razstave in razstavnega kataloga, in pa seveda tudi na pobudo kartuzije Pleterje. Razstava in katalog predstavljata osnovne zgodovinske okoliščine nastanka kartuzijskega reda, duhovnost in poslanstvo ter način življenja menihov, samo pletersko kartuzijo pa obravnavata tudi z vidika zgodovinskih razmer, ki so botrovale njeni ustanovitvi in ponovni oživitvi.

Posebna pozornost je namenjena umetnostnozgodovinskemu pomenu gotske cerkve in njene današnje podobe, ne nazadnje pa osvetljuje tudi današnji položaj in vlogo kartuzije v duhovnem, kulturnem in gospodarskem življenju širšega slovenskega prostora. Poleg menihov, priorja p. Jožefa Marije Davida in p. Janeza Hollensteina, so besedila za razstavo in katalog prispevali še vodja gospodarstva v Pleterjah agronom Jože Stanovič, zgodovinarji dr. p. Metod Benedik, dr. France M. Dolinar in dr. Jože Mlinarič ter umetnostni zgodovinar in odgovorni konservator za kartuzijo, mag. Robert Peskar.

Razstava obsega enaindvajset panojev in tri stavbne elemente z začetka 15. stoletja, ki izvirajo iz podrtega dela gotske kartuzije.

Uvodni del razstave je posvečen ustanovitvi kartuzijskega reda, sv. Brunu, ki je leta 1084 iz potrebe po puščavniškem in cenobitskem redovnem življenju, posvečenem kontemplaciji in iskanju Boga, v gorskem masivu Chartreuse blizu Grenobla v Franciji ustanovil prvo kartuzijo. Po tem kraju je red dobil tudi ime. Le malo po smrti sv. Bruna so kartuzijani dobili pisana pravila, ki so še danes temelj redovnega življenja. Kartuzija je skupnost samotarjev, katerih življenje oblikujejo tri vrvine: liturgija, notranja molitev oziroma meditacija v samotni in delo. Način življenja je narekoval tudi arhitekturno zasnovano kartuzijo. Cenobitski del sestavljajo skupni prostori, in sicer cerkev, kapiteljska dvorana, refektorij (jedilnica) in knjižnica, ki jih povezuje mali križni hodnik, puščavniški del pa meniške celice, nanizane okoli velikega križnega hodnika. Prav slednje je tista prvina, po kateri se kartuzije razlikujejo od vseh ostalih samostanov.

Največji vsebinski poudarek je namenjen zgodovinskemu kontekstu. Po prvi slovenski kartuziji v Žičah, ustanovljeni leta 1165, ki je obenem pomenila najstarejšo kartuzijo izven matičnih dežel reda, Francije in Italije, so na slovenskih tleh nastale še tri. Med temi je kot zadnja nastala pleterska kartuzija, ki edina še živi. Ustanovil jo je celjski grof Herman II., pomemben mecen, izreden fevdalec, politik in diplomat v službi tedanjega nemško-rimskega kralja in cesarja, z namenom, da v njej najde svoje zadnje počivališče. Pravno-formalno ustanovitev pleterske kartuzije sega v leto 1407, vendar so z ustanovitvijo začeli že leta 1403. Zaradi številnih darovnih je kartuzija v prvih desetletjih lepo uspevala, kasneje pa so nastopile krize, ki so leta 1595 povzročile ukinitve redovnega življenja. Na pobudo ljubljanskega škofa Jegliča so kartuzijani leta 1899 kupili vso pletersko posest in do leta 1904 pozidali nov samostan. Od gotskega je ostala predvsem cerkev, ki je bila po obsežni obnovi leta 1984 izzvetja iz klavzure in je dostopna vsem obiskovalcem. Cerkev, ki so jo do leta 1420 zgradili najkvalitetnejši gradbeniki takratnega časa, je pomembna tudi zaradi tega, ker velja za najbolje ohranjeno srednjeveško cerkev tega reda v Evropi.

Novi samostan, delo francoskega arhitekta J. F. Pichata, pa se posebej ponaša tudi s knjižnico, opremo in zbirko slik starih mojstrov, ki je danes na ogled v kostanjeviški galeriji. Skratka, v pleterski kartuziji se na svojevrsten način zrcalijo duhovnost, zgodovina in kultura Evrope, pestrost lupine in polnost vsebine, se pravi vrednote, h katerim teži moderna Evropa in katerim naj bi sledila tudi današnja Slovenija.

Posnemanje anglosaških navad

31. oktober - Dan čarovnic

Kot vsako leto bomo tudi letos pred vahti - praznikom Vseh svetnikov priče praznovanju HALLOWEEN-a. Na prvi pogled je to maškarada, ki so jo vnesli v naše kraje tisti, ki so kakorkoli imeli stik z anglosaškimi deželami.

Halloween je praznik magičnega - skrivnostnega in okultnega, ki nima nobene povezave ne z našo kulturo, še manj s krščanstvom in praznikom Vseh svetnikov. V angleščini se večer pred Vsemi svetimi imenuje "All Hallowed Eve". Iz tega je nastala beseda Halloween.

Stara irska legenda pripoveduje o hudobnem in skopuškem kovaču Jacku, ki je umrl na večer pred praznikom Vseh svetnikov zaradi ciroze - razpada jeter, ker je bil pijanček. Ko je hudič prišel po njegovo dušo, ga je Jack prevaral, tako, da mu je moral izpolniti nekatere želje, med drugim tudi te, da ga pusti pri življenju in se odpove njegovi duši. Jack je umrl leto dni po-

tem, ker ni poznal hudih posledic ciroze jeter. Ker so ga v nebesih zavrnili, v peklu pa ni mogel priti zaradi dogovora s hudičem, je izrezal veliko glavo repe tako, da je vanjo lahko postavil svečo. Buče so tako zamenjale repo, ker so verovali v praznovanje, da se bodo razburjeni duhovi mrtvih, ki so se tako kot Jack poskušali vrniti domov, izogibali njihovim hišam. V to igro so vpletli otroke. Našemihi so jih v razburjene duhove, češ da ti ne najdejo miru niti v nebesih in zato obiskujejo ljudi z razsvetljenimi bučami. Ko pridejo

tako našemljeni otroci v hišo, na vratih zakričijo: "Trick or treat!" To pomeni ukana ali zabava ali zvijača ali zabava. V zameno pa dobijo slaščice. Izvor tega zvika pa ima čisto drugačen pomen. "Trick or treat" - pomeni v prvotnem pomenu "prekletstvo ali žrtvovanje". Ob tem smo spoznali dvoje. Legendo o kovaču Jacku in pomenu pozdrava trick or treat - prekletstvo ali žrtvovanje. Legenda je sestavljena iz dveh laži. Prva, da je človek lahko bolj zvit od hudiča in da se "vrata pekla nekemu lahko zaprejo", s tem zavračamo možnost človekovega pogubljenja. Vse to sloni na učenju satanističnih sekt, češ da hudič usliši željo ali človekovo prošnjo in da človek lahko s hudičem sklenene kakršenkoli dogovor. Iz zgodovine pa je poznano, da so v ozadju Halloweena tudi satanistični obredi in takšna ali drugačna obredna žrtvovanja.

Ob tem spoznamo, da je Halloween v bistvu magija. Prav zato bi morali biti pri tem starši zelo pozorni, saj se njihovi otroci tako srečujejo z okultizmom, ali še slabše, celo se ob takem praznovanju v njem vzgajajo. V otrokovem čustvenem svetu pa je tu že ena nevarnost. Halloween ima poudarek na strahu, smrti, duhovih, čarovništvu, nasilju in predvsem demonu - hudiču.

V Sv. pismu imamo več kot 150 odstavkov, kjer je jasno napisano, da se verni človek, še zlasti kristjan, ne sme zatekati k magiji, ezoterizmu in okultizmu. Tako se ob Halloweenu krši prva Božja zapoved: "Ne imej drugega Boga poleg mene!" Tega pa se mora kristjan zavedati, posebej pa še verni starši, ki jim ne sme biti vseeno, kako se njihovi otroci vzgajajo. Kristjani poskrbimo, da ob vahtih - dnevu Vseh svetnikov, skupaj z otroki obiščemo grobove naših rajnih. Obudimo spomine nanje in ob svečki in cvetju zanje molimo.

Ambrož Kodelja

Kratke

4. Mednarodni klavirski natečaj G. Pecar

V veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž poteka od ponedeljka, 25. oktobra, 4. mednarodno tekmovanje Mesta Gorice in Mednarodno tekmovanje v klavirski interpretaciji, nagrada Giuliano Pecar. Letos se je prijaviło 83 pianistov iz različnih držav. Tekmovanje ocenjuje mednarodna žirija, ki jo sestavljajo priznani glasbeniki, in sicer Carlo Bruno (Italija-predsednik), Hinko Haas (Slovenija), Sijavuš Gadžijev (Rusija-Italija), Oxana Yablonskaya (ZDA) in Shuku Iwasaki (Japonska). Tekmovanje poteka vsak dan zjutraj in popoldne. Zaključni koncert prvonagrajencev in podelitev nagrad bosta v soboto, 30. oktobra, ob 20. uri v dvorani Teatra Verdi v Gorici. Vstop prost. Vljudno vabljeni!

6. Mednarodno fotografsko srečanje

V Galeriji Kulturnega doma v Gorici (ul. I. Brass 20 - Gorica) je odprta mednarodna fotografska razstava "6. Fotosrečanje", na kateri sodelujejo mojstri fotografije, kot so: Vilko Fajt, Fabio Giacuzzo in Maria Letizia Gabriele iz Italije, Anton Žvkovič in Jernej Humar iz Slovenije, Erich Kuss iz Avstrije, Josip Vranič iz Hrvaške ter člani skupine Fotoklub iz Maribora (Slovenija). Slednja skupinska razstava je na ogled v mali dvorani Kulturnega doma.

Razstava, ki jo v skupnem sodelovanju prirejajo Fotoklub "Skupina 75" iz Gorice, upravni odbor Kulturnega doma - Gorica in ZSKD, pod pokroviteljstvom goriške občine in pokrajine ter deželnega združenja FIAF, bo odprta vse do 30. oktobra 2004 po tem urniku: od ponedeljka do petka: od 9. do 13. in od 16. do 18. ure ter v večernih urah med raznimi kulturnimi prireditvami.

Veselo praznovanje sv. Valentina

Kljub neprijetnemu vremenu so prizadevni člani društva Sabotin v sodelovanju s krajevno skupnostjo Pevma-Štmaver-Oslavje in s Centrom za arheološke in zgodovinske raziskave na Goriške priredili prejšnji konec tedna praznično trid-

Foto Bumbaca

nevje. V petek, 22. t.m., je od cerkvi sv. Valentina na Sabotinu predavala arheologinja Beatrice Žboga Trkman, dan kasneje pa so predstavili zanimivo razstavo, ki bo v prostorih štmavrske osnovne šole odprta do konca leta in je res vredna ogleda: otroci pevmske šole so se namreč spomladaj povzpeli na Sabotin, ogledali so si in spoznavali njegove zanimivosti, tako naravne kot zgodovinske. Svoja dognanja in vtise so prenesli na papir. Nastali so zapisi in risbe, ki govorijo o posebno posrečenem načrtu uvajanja mladih v spoznavanje krajevne stvarnosti in zgodovine. Na istem večeru sta nastopila nepogrešljiva moški in otroški pevski zbor Štmaver, ki ju vodi prizadevana Nadja Kovic. Višek tridnevja pa je bil običajni nedeljski pohod na Sabotin. Kljub jutranjemu dežju in gosti megli se je več kot 150 udeležencev odpravilo na goro, kjer je ob 10.30 sredi ruševin sv. Valentina daroval mašo novi štmavski, pevmski in podgorski župnik Marjan Markežič ob petju MoPZ Štmaver. Gostoljubni domačini so pohodnikom pripravili kosilo in vesela družabnost je samo še kronala uspelo praznovanje.

Odsek skozi Dol začasno zaprt za tovornjake

Deželni svetnik Slovenske skupnosti Mirko Spazzapan je dobil zagotovila ravnatelj tržaškega cestnega omrežja ANAS inž. Di Bennarda in njegove podrejene funkcionarke dr. Larconellijeve, da bo odsek državne ceste št. 55 skozi Dol zaprt za tovornjake poskusno za dva meseca od ponedeljka, 25. oktobra, dalje.

Spazzapan je pri državni ustanovi za ceste ANAS protestiral zaradi nezaznanih zamude pri aplikaciji prepovedi, ki bi bila morala veljati od ponedeljka 18. oktobra. Zanimal se je tudi pri uradih Dezele, če je slednja kriva za neizvajanje dogovora o povračilu stroškov voznikom tovornjakov, ki se usmerijo na avtocesto. Odgovor je bil, da se je zataknilo pri pravilni cestni označbi, katerim tovornjakom je prepovedana vožnja, ali samo tistim nad 5 tonami, ali tudi lažjim. Medtem ko dogovor med ANAS in Dezele F-JK, ki predvideva povračilo stroškov, zadeva samo težki promet s tremi osmi, je zadnji sklep o prepovedi težkih vozil med prefekturo, ANAS in občinami vzel v poštev vse tovornjake, ne glede na težo ali število osi. Na koncu je ravnatelj podjetja Di Bennardo sprejel sklep o popolni zapori ne glede na stališče deželne uprave, ki na vprašanje prilagoditve pravil za povračilo stroškov še ni odgovorila.

Zdaj bo moral odbornik Sonogo poskrbeti, da bo cesta tudi po dvomesečni poskusni dobi ostala neprevozna tovornjakom s tem, da obnovi dogovor tudi za leto 2005, v vključitvijo manjših tovornih vozil.

Prva Otroška urica v Feiglovi knjižnici v šolskem letu 2004-05

Z nastopom jeseni Feiglova knjižnica v Gorici kar oživi, saj se je zvesto poslužujejo učenci, predvsem srednješolci, da izbrskajo ob pomoči ustrežljivih knjižničark Luise in Brede gradivo za domačo raziskavo in poiščejo kakšno zanimivo knjigo ali videokaseto z najbolj priljubljeno zgodbico.

Enkrat na mesec pa se, od oktobra do marca, Mladinska soba Feiglove knjižnice že vrsto let spreminja v vsemočno pravljčni svet; tja, kjer prebivajo mir, dobrot, prijateljstvo in marsikatera vrednota, ki jo pogrešamo v resničnem svetu, vodijo najmlajše obiskovalce Otroške urice. Letos so se priljubljena, dobro obiskana mesečna srečanja s pravljico začela v ponedeljek, 18. t.m. Nad petdeset cicibančkov, v glavnem predšolskih otrok, se je z mamicami, nonoti in morda tudi s kakšnim očkom zbralo v Mladinski sobi Feiglove knjižnice na prvi, oktobrski Otroški urici. Pravljčarka Barbara Rustja, ki ji izkušnosti v pripovedovanju in spretnosti in motiviranju poslušalcev res ne manjka, jim je pripovedovala zgodbo O miški, ki je iskala prijatelja. Pri tem iskanju je naletela na mnogo živali: konja, krokodila, leva, nilskega konja, tujlnja, opico..., a le neka druga miška je rade volje sprejela njeno prijateljstvo. Obe sta se skrili v mišnico, da bi ju ne našla velika kača, ki se je kot nedoločljiva pisana vijuga vila skozi vso pravljico. Mali poslušalci so ob spodbudi pripovedovalke prav radi in pogumno posnemali glasove nastopajočih živali, ki so z glasnim "ne" odklanjale miškino prijateljsko vabilo. Ko se je zgodba končala, so otroci dobili list papirja in barvice, da so lahko po lastnem vzgibu narisali, kar je v pravljici raznelo njihovo domišljijo. Otroške urice bo tudi letos oblikoval niz petih pravljic; naslednja bo proti koncu novembra.

Odbornik Terpin se je srečal s šolniki, slovenskimi občinskimi svetniki in predstavnikoma SSO ter SKGZ

Šola Ivan Trinko pred še eno selitvijo v pričakovanju stalnega sedeža?

Srednji šoli Ivan Trinko naj bi čez tri leta končno dodelili dostojen sedež. Selitev (kar šest v zadnjih 28 letih!) naj bi torej bilo konec. Lepo novico je v torek, 19. oktobra, sporočil občinski odbornik Damijan Terpin predstavnikom Sindikata slovenske šole (ki je za sestanek prosil), ravnateljica šole Trinko Elizabeta Kovic in didaktičnega ravnateljstva ul. Brolo Miroslavi Brajnik, slovenskim občinskim svetovalcem in predstavnikoma kronnih organizacij, Janezu Povšetju in Liviu Semoliču, na srečanju v dvorani goriške občinske palače.

"To je fantastična novica za našo goriško šolsko stvarnost, na katero smo čakali skoraj 30 let," je izjavil Terpin. Prejšnji teden so namreč občinski moške razpravljali o prihodnosti goriških šol in nekaterih selitvah. Šola Trinko so dodelili stavbo v Kapucinski ulici, ki pa je potrebna korenite obnove. Občina bo za to uporabila sredstva "iz svojega žepa", je povedal Terpin. Gasilec bo prodala šolsko poslopje v ul. Leoni; izkupiček sicer ne zadošča za prenavo stavbe v Kapucinski ulici, je pa "zadostna osnova za naložbo". Delno bi lahko uporabili sredstva iz sklada za univerzo; če bi še manjkalo, pa so pripravljene vzeti posojilo. Časi so nekam tesni: stavbo v ul. Leoni morajo namreč v treh le-

Ravnateljica Elizabeta Kovic

Odbornik Damijan Terpin

tih oddati, v istem času popraviti stavbo v Kapucinski ulici. Tri leta so za obnovo takega objekta "ambiciozen rok", a Terpin, ki sicer dobro pozna upravni aparat in "občinske mlane", kljub vsemu verjame v možnost uresničitve projekta: "Rok je realističen!" Odbornikovo trditev je Semolič na srečanju postavil v dvom in predlagal drugačno rešitev, ki pa med prisotnimi ni vzbudila vidnega zanimanja. Vsi drugi navzoči so bili v glavnem mnenja, da nima smisla spreminjati "zgodovinskega stališča" Sindikata slovenske šole, ki že dalj časa vidi najboljše rešitev za sedež srednje šole Trinko v poslopiju v Kapucinski

ulici. Tajnica SSS Sonja Klanjšček je poudarila nujnost enotnih pozicij: "Zagovarjamo isto stališče, da pridemo čimprej do pozitivnega zaključka!" Da sta v tem trenutku nadvse pomembna jasna in enotna volja ter usklajen nastop, je poudaril tudi Povše. Treba je iti složno naprej po tej poti, sta poudarila svetovalec Božo Tabaj in ravnateljica Miroslava Brajnik; svetovalec Primožič je med drugim spomnil, da moramo izkoristiti politični trenutek in namere nam naklonjene uprave. Dejstvo je, da se mora srednja šola Ivan Trinko čez dobrih sedem mesecev odseliti iz sedanjih prostorov v ul. Leopardi, ki jih morajo obnoviti za šoli

Locchi in Ascoli. Odbornik je ravnateljico Elizabeto Kovic in vse pristojne prisotne spodbudil, naj presodijo in v čim krajšem času sporočijo, ali bi za naslednja tri šolska leta izbrali za šolo Trinko poslopje v oširku Culiati (kjer je trenutno goriška glasbena šola) ali pa v ul. Grabi-zio.

Ravnateljica je na srečanju povedala, da si je stavbo v oširku Culiati že ogledala in nad njo ni prav navdušena, saj so npr. razredi precej majhni. Skrbi jo dejstvo, da bo v naslednjih letih zmanjkal prostor, saj so zadnji letniki goriških slovenskih osnovnih šol kar številčni. Stvarno je potegnila črto: "Tolikokrat smo potrpeali, bomo pa še enkrat..."

Že ob koncu prejšnjega tedna bi na občini morali formalizirati sklepe, a tega niso storili zaradi odsotnosti župana; zato - nam je v ponedeljek, 25. t.m., povedal odbornik Terpin - bodo to storili konec tega tedna. Istega dne nam je ravnateljica Elizabeta Kovic povedala, da se za začasni sedež šole Trinko še niso odločili. Nobeden od ponujenih sedežev ni idealen; rada bi si ju še enkrat ogledala skupno z drugimi komponentami, tudi s predstavniki staršev, in se posvetovala, tako da bi skupaj prišli do najboljše odločitve: "Dijakom moramo ponuditi čim boljše rešitev!"

DD

Na pobudo društva Ars in KC Lojze Bratuž

Srečanje z Alojzom Rebulo in njegovo mislijo

"V Gorico se vedno rad vracam..." To so bile prve besede, ki jih je prof. Alojz Rebula spregovoril na res prijetnem srečanju z goriškim občinstvom v četrtek, 21. oktobra, v Kulturnem centru Lojze Bratuž. V mestu ob Soči je namreč opravil del gimnazije, nanj ga vežejo številni spomini; vrniti se v Gorico je zanj, "kot bi se vračal v mladost".

V imenu društva Ars je pisatelja z Opčin, ki je pred tremi meseci dopolnil 80 let, pozdravil dr. Saša Quinzi; zahvalil se je tudi osebju knjižnice Damir Feigel, ki je za to prilžnost pripravilo umetniško "knjižno tihožitje" s pisateljevimi deli v prikupnem jesenskem okviru.

Na začetku je gostu poklonila cvetje predsednica KC prof. Franka Žgavec; na koncu večera, ki se ga je udeležilo tudi nekaj šolnikov in dijakov šole Gregorčič, pa prof. Vida Bitežnik. Prisotni g. Luigi Tavano se je kot predsednik Inštituta za družbeno in versko zgodovino jubilantu - in že 20 let članu - srčno zahvalil za strokovno in plodno ("ne samo 'ad honorem'") sodelovanje: "Kot pisatelj in zgodovinar ste dobro doumeli dogajanje v času, ko je bila Gorica kulturna in duhovna prestolnica Primorske."

Po posebno posrečenem glasbenem utrinku, ki ga je navzočim darovala moška vokalna skupina Akord pod vodstvom

dr. Mirka Spazzapana, se je "v režiji" Davida Bandellija razvil pogovor o pisateljevem življenju in delu. S kraške gmajne, ki mu je bila "prvi navdih", se je Rebula odpravil na študij v Gorico, nato v Videm in Ljubljano. Za klasično filologijo se je odločil pod vplivom prof. Jožka Bratuža, "več kot kristjana, svetniškega lika". Zanj je bila to instinktivna odločitev: "Vse me je neslo v ta študij." V Ljubljani se je omejeval na študij, "kulturno družbo" mu je nadomeščal kolega, ki je bil prava "etična, krščanska univerza". Lotil se je poezije, a jo je kmalu opustil, ker je čutil, da v prozi lahko izrazi tudi svoja lirična občutja. Veliko let je poučeval: "V šoli sem se počutil popolnoma doma!" Ostali čas je posvečal literaturi: "Pišem iz celote

svojega občutja." Poleg romanov so znani tudi njegovi dnevniki: "Ko želim ujeti edinstvenost, barve in pogovore dneva, je to morda nezaveden odpor do minevanja, smrti." Evropa in ves svet lezeta danes v novo poganstvo, je povedal Rebula, in vendar religiozno občutje v človeku ne more ugasniti, ker je del njega. Moderno poganstvo čara paradiz na zemlji, toda zaman! "Življenje je dramatično!" Dovolj je, da pogledamo okrog sebe. Rebula verjame samo v krščanstvo, ki ne briše križa: "Križu ne zbežimo, ali verujemo ali ne." Tolaži ga vera oz. dano mu je verjeti, da smo samo na poti, kajti "cilj je drugje." To je vera v nesmrtnost kot obzorje, ki mu daje sprejemati križ. Potem ko je posegla pisateljeva soproga Zora Tavčar, da bi omilila možovo "krokarstvo" ("zna tudi se smejeti in uživati...", v knjigah je veliko veselja do življenja"), je Rebula dopolnil svoje besede s kristalno mislijo: "Kristjan ne more biti pesimist... Ne verjamem v raj na zemlji, ampak v smisel življenja."

DD

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2004 / Prva predstava

Gostovanje igralcev iz Vrbja pri Žalcu

V štandreški župnijski dvorani A. Gregorčič se je v nedeljo, 17. t.m., ob zadovoljivi udeležbi abonmentov in priličnih gledalcev začel abonmajski niz petih predstav Štandrež 2004, ki ga je četrto leto organiziralo PD Štandrež in je edina tovrstna abonmajska ponudba v zamejstvu. Tretjič je prišlo k nam v goste Amatersko gledališče Vrba iz Vrbja pri Žalcu, ki deluje že nad četrto stoletja in je v teh letih spleto prijateljske vezi s štandreškim Dramskim odsekom in mu omogočilo že nekaj uspešnih gostovanj v domačem kraju na Štajerskem. Ljubiteljski odskri ustvarjalci iz Vrbja so se tokrat predstavili s

komedijo Komaj do srednjih vej igralca, dramatika, scenarista, režiserja... Petra Ustinova, ki je zaradi svoje vsestranskosti in izjemnih dosežkov na področju umetnosti in človekoljubja leta 1990 dobil naslov viteza Britanskega imperija. Predstava je bila napovedana že v lanskoletni ponudbi Štandrež 2003, a so jo morali iz tehničnih razlogov odpovedati. Delo je Ustinov napisal ob koncu šestdesetih let prejšnjega stoletja in v njem razglablja v humornem ključu o povojnih dogajanjih in takratnih hipijevskih gibanjih za mir in vseplošno svobodo. Krepko je v njem tudi prisoten razkol med

generacijami, med starimi in novimi pogledi na življenje. Ta spor pravzaprav preraste v trenje med prepričanji in načeli posameznikov in njihovim ravnanjem ne glede na leta. V komediji ima najprej sin hipijevske ideje in obnašanja, nato si jih prilasti oče, ki se celo preseleli na drevo in od tam motri domače dogajanje, ki se utirja na stare, konvencionalne tirnice. Prav gotovo si on kot nekdanji, zaslužni general, navajen togega reda, upa mnogo več v svojem življenjskem preskoku na drugi "liberalni" breg kot sin, ki se prilagodi ustaljenemu družbenemu redu, kateremu je prej pripadal oče. Vsakemu od

njiju pa ostaja dvom v pravilnost lastne odločitve in to ju združuje. Vsebinsko in tekstovno vse prej kot enostavno komedijo, ki vsebuje pravzaprav več resnobno razpredajočih misli kot pa komičnih trenutkov, so igralci kar dobro obvladali, upoštevaje režijsko branje mladega igralca Rastka Krošla, do pred nedavnim člana PDG Nova Gorica, sedaj SLG Celje, ki jih je varno vodil preko vseh uprizoritvenih zank. Poleg režije sta njegovi tudi izbira glasbe in zasnova scene, ki s privzdignjenimi elementi stilizirano uokvirja prizorišče dogajanja.

Iva Koršič

GORIŠKI VRTILJAK Mali polžek in Veliki polžek

Dve iskrivi pravljici igrari

Osmo leto bo Goriški vrtiljak v organizaciji Kulturnega centra Lojze Bratuž, ob pomoči SNG Nova Gorica in sodelovanju goriškega Kulturnega doma ter SSG spremljal solsko delo naših malih in najmlajših šolarjev ter jim polepševal jesenske in zimске dni s štirimi pravljicnimi igraricami, ki jih bodo izvajali poklicni, pa tudi dobri ljubiteljski igralci.

V svoj letošnji pravljicni vrtinec je zvalil najprej "starejši" abonente Velikega polžka, osnovnošolce od drugega razreda dalje iz goriškega in doberdobskega ravnateljstva ter učence iz špeterske dvojezične šole, v

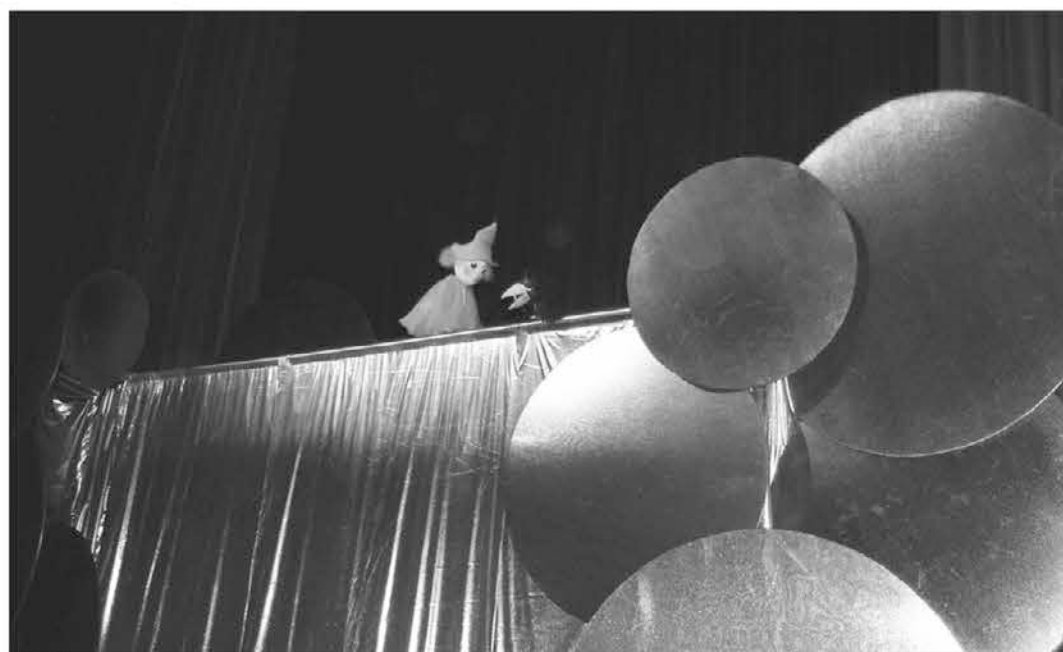

Foto DP

ponedeljek, 18. t.m. Živahno zgodbico o Mali čarovnici, opremljeno s prijetnimi songi na besedilo Marjana Pungartnika

in mišljenje zelo občutljiva Breda Varl. Pravljicno nit je očarljivo poudarjala premišljeno spreminjajoča se barvna osvetlitev

in glasbeno spremljavo Borisa Roškerja, je prikazala lutkovna skupina Navihanci SKD Celovec, ki je prišla k nam v goste v sklopu 22. koroških kulturnih dni na Primorskem. Deset mladih lutkarjev, slovenskih srednje- in višješolcev - Anita Florjančič, Natalija Hartmann, Julia Koban, Taja in Nejc Kupper, Milena Merkač, Mira Stadler, Maja in Petra Zdouc, Anton Hribernig - je v režiji in prizredbi Tineta Varla, ki si je zamislil tudi funkcionalne sferične scenske elemente, predstavilo znano pravljico Jane Synkove in Ottfrieda Preusslerja o mali čarovnici, ki je delala le dobro in je s pomočjo velikanke Joli rešila iz hudobnih Jezibabinih kreppljev svoja dva prijateljčka, Lucijo in Petra. Gledališki zanesenjaki so potrdili dolgoletno kvalitetno tradicijo ljubiteljske lutkarske umetnosti na Koroškem s spretnim, brezhibnim vodenjem lutk, kar je vse prej kot enostavno, in vžgali otroško publiko, ki je z ritmičnim ploskanjem podčrtovala glasbene dele. Izredno lepe lutke z izrazitimi obrazi, ki so čudovito izžarevale značilnosti predstavljenih pravljicnih bitij, oblečene v živopisane oblekice, je po osnutkih otrok izdelala iznajdljiva in za otroško čutenje

odra. Mali polžki pa so svojo prvo predstavo v letošnjem šolskem letu imeli v torek, 19. t.m. Mini teater iz Ljubljane jim je postregel s svojsko različico znane angleške ljudske pravljice o treh prašičkih, ki so si iz različnih materialov sezidali hišice, in o volku, ki bi jih rad požrl. Preprosto zgodbico s pomenljivo mislijo o slogi in njeni moči so prikupno, z otroško neposrednostjo prikazali poklicni igralci Tjaša Železnik, Gašper Jarni in Miha Arh, ki so zelo naravno in uglajeno prehajali z igralskega na lutkarski del pravljice. Režijsko jih je vodil mojster lutkarskih prikazov Čeh Pavel Polak, dobro poznan po vsej Srednji Evropi po svojevrstnem pristopu k lutki in igralcem. Tudi tokrat mu je z minimalističnimi gledališkimi sredstvi, ki so se enkratno ujemale z bistvenimi scenskimi elementi češkega likovnega, filmskega in lutkovnega umetnika Jaroslava Milfajta, imenitno uspelo posredovati otrokom pravljicno vsebino in njeno sporočilnost. Obe predstavi sta v veliki dvorani KCLB imeli dve ponovitvi, saj je sedežev premalo, da bi lahko nanje hkrati posedli vsi številni abonenti.

IK

Obvestila

Zveza slovenske katoliške prosvete se bo poklonila vojnim žrtvam v nedeljo, 31. oktobra, ob 12. uri v Gonarsu.

Prosvetno društvo Štandrež bo počastilo žrtve 2. svetovne vojne v nedeljo, 31. oktobra, ob 11. uri ob plošči na župnijski dvorani in na domačem pokopališču.

Širši odbor Zveze slovenske katoliške prosvete se bo sestel v četrtek, 4. novembra, ob 20.30 na sedežu v Gorici.

Prosvetno društvo Štandrež prireja martinovanje za člane in prijatelje v soboto, 6. novembra, v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu.

Občina Doberdob sporoča, da bo od 18. oktobra 2004 tehnični urad na razpolago publiki po tem urniku: ponedeljek 8.30-10., sreda 8.30-10., četrtek 8.30-11. Ostaja na razpolago za pojasnila.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja martinovanje v nedeljo, 7. novembra, v restavraciji Lipa v Šempetru. Vpisovanje na sedežu v ul. Croce 3 ob sredah od 10. do 11. ure ali pri poverjenikih ali na tel. 0481 532092. Odhod z avtobusom iz Sovodenj ob 17.30 uri.

V galeriji Ars nad Katoliško knjigarno je do 20. novembra odprta razstava Bogomile Doljak iz Krasa za Kras po tem urniku: od 10. do 12. ure in od 15. do 17. ure.

Darovi

Za cerkev na Peči: Emilija in Giorgio v spomin na Klaro 30,00; Gizela D. v spomin na snaho Klaro dodatno 20,00 evrov.

Za cerkev v Gabrjah: za popravila župnišča Zofka Černic Florenin 10,00 evrov.

Za misijon p. Kosa: Stana Žerjal De Luisa 20,00 evrov.

Cestitke

Člani našega uredništva in uprave čestitajo goriškemu odborniku in deželnemu tajniku Slovenske skupnosti dr. Damijanu Terpinu in ženi Luciji,

Proslava v Števerjanu

Ob šestdesetletnici vrnitve slovenskega pouka v Števerjansko šolo bodo v **soboto, 30. oktobra**, v Števerjanu proslavili spomin na ta dogodek.

Ob 16. uri bo v župnijski cerkvi sv. Florijana maša za pokojne učence. Sledila bo proslava v bližnjem Sedejevem domu. Na njej bodo spregovorili učiteljica Ada Gabrovec in učitelj Bruno Podveršič, ki sta jeseni 1944 učila v Števerjanski osnovni šoli, pa tudi predstavnik tedanjih učencev Saverij Rožič in Števerjanski župan Hadrijan Corsi. Na proslavi bodo nastopili tudi sedanjí šolski otroci. Vabljeni!

Razstava v galeriji Ars na Travniku Iz Krasa za Kras

Foto Bumbaca

V petek, 22. t.m., je v galeriji Ars na Travniku kritičarka Jasna Merku predstavila skul-

ture in slikarske objekte Bogomile Doljak. Več prihodnjic.

Nudimo tudi tekoče vzdrževanje ostalih vozil

Partizanska 39, 5000 Nova Gorica

Pooblaščen prodajalec in serviser

SERVIS:
Tel.: 003865-33-33-440
Prodaja: 003865-33-33-440

RAŠTEL 19, 12, 8 - Tel. 0481/531884

UL. OBERDAN 7

RAŠTEL 7 - Tel. 0481/535162

UL. OBERDAN 9 - Tel. 0481/30248

NOVI DOM

Salon pohištva in notranje opreme

Stanka Pišot s.p.

Cesta goriške fronte 81/a

5290 Šempeter pri Gorici

tel. 00386 5 3934800, fax 00386 5 3032713

www.novidom.net / e-mail: novidom@siol.net

- kuhinje
- spalnice
- sedežne garniture
- jedilniški program

ZAŠIV

Servis šivalnih strojev
Express izdelava ključev
Brušenje nožev in škarij

ŽARKO PERDEC, s.p.

Ul. Gradnikove brigade 35

5000 Nova Gorica

tel. 00386 5 30 29 662

gsm 00386 41 320 898

CENTRO PESCA

Antonelli Valentino

34170 GORIZIA

Via Morelli, 4/A

☎ 0481 535022

SKRD JADRO

vabi na srečanje

z Liliano Ghersina iz Štarancana,
ki bo govorila na temo

**KAKO SKRIBIMO ZA SVOJE ZDRAVJE,
DA SE OBVARUJEMO PRED BOLEZNIMI.**

Romjan, sedež društva, petek, 29. oktobra 2004, ob 20.30

Aleš Berger in Ludwig Hartinger v Gorici o Srečku Kosovelu

Srečko Kosovel: njegova pesem in njegov obraz

“Moja pesem je moj obraz,” je zapisal Srečko Kosovel. Ob 100-letnici njegovega rojstva sta dva velika “srečkoslovca”, Aleš Berger in Ludwig Hartinger, skušala na čim bolj popoln način (raz)iskati prav obličje, osebnost, človeško podobo kraškega pesnika. Kdor ju je v petek, 15. t.m., slišal govoriti v galeriji Ars na Travniku v Gorici, se je verjetno prepričal o tem, da omenjena slovenska književnika nimata rada Kosovela zato, ker sta ga postavila pod drobnogled in spoznala do

gledal v markanten obraz na zeleni knjižici na stojnici buknista ob Seni: tako je odkril Kosovelove pesmi v francoskih prevodih Marca Alyna; Kosovelova tišina in hrepenenje sta ga tako prevzela, da je ob Kosovelovi poeziji jokal, ob njegovem grobu celo zaplaval, sploh pa se je (odlično!) naučil slovenskega jezika in vzljubil slovensko kulturo.

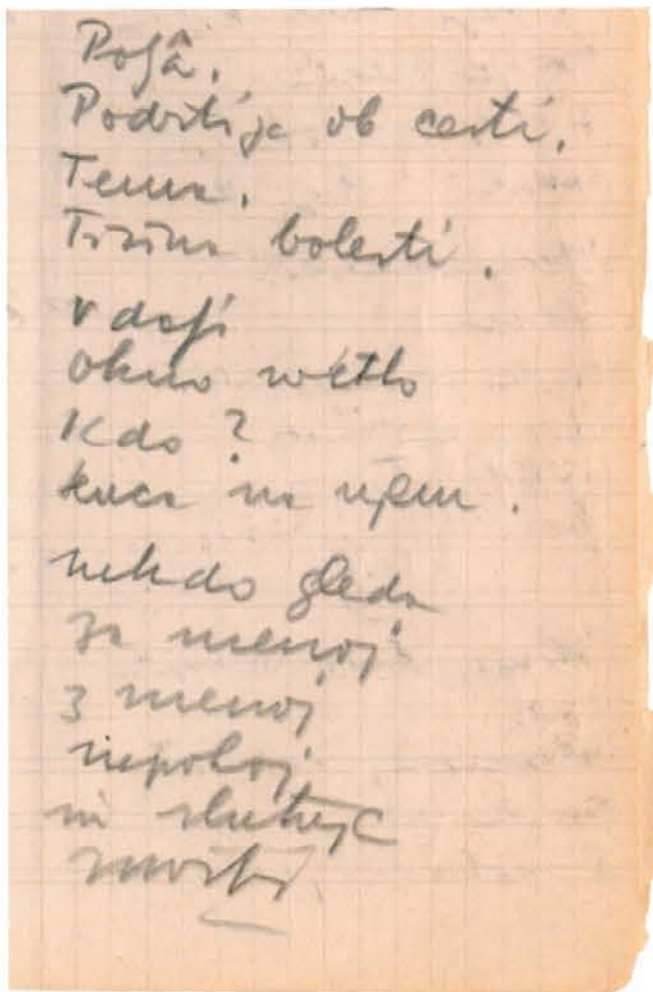
razsežnost in čar. “Preslikave rokopisov so v razmerju ena proti ena,” sta poudarila, saj so zmanjšani izgledali drugačni, niti ne Kosovelovi. “Prelistal sem vso njegovo zapuščino, na dolgo in široko vandral po tej posebni pokrajini,” je še povedal Hartinger, ki je tudi podčrtal, da sicer ni akademik, da mu pa “gre za občutek ljubezni”. Zaznal je utrip

Kosovel je znal pet jezikov, čeprav je zelo malo potoval; znano je namreč, da je bil na Triglavu, v Beogradu, Benetkah in še marsikje. “Fizično je bil malokje, duhovno pa povsod,” je povedal Berger, saj je v njegovih verzih mogoče zaznati sledi neizmernih potovanj (“Moje življenje je slovensko, evropsko, sodobno in večno.”). V sebi je nosil “ogromno ustvarjalno moč, nepredstavljivo energijo, ki se je zgostila v enem samem človeku.” Kosovela (1904-26) smo spoznavali zelo počasi, je še povedal Berger. Zbrano delo je izšlo šele leta 1946, Integrali pa ko-

Foto DPD

mozga, ampak ga gotovo odlično poznata, ker sta do njega in njegovega dela pristopila z veliko predanostjo in ljubeznijo. Tako spoznanje je gotovo bolj popolno, celovito in, zakaj ne, tudi nalezljivo. Težko je bilo namreč poslušati Bergerja, urednika pri Mladinski knjigi, dramaturga in prevajalca, in se ne navduševati ob njegovem čudenju nad tem, kako je Kosovel (ki je umrl 22 let star!) obvladal najrazličnejše pesniške jezike in registre; prav tako je bilo težko ostajati ravnodušni pred Hartingerjem, nemško govorečim Avstrijcem, ki je kot mladenič bežal iz alpske vasi Saalfelden v evropsko kulturno metropolo Pariz, da bi se potapljal v francoski poeziji, pa se je za-

“Ko sem prvič videl Kosovelovo pisavo, sem čutil njegovo navzočnost,” je prisotnim na goriškem kulturnem večeru zaupal Hartinger. V zborniku *Ikarjev sen* (Mladinska knjiga), ki je *quid unicum* med deli, ki pod različnimi koti obravnavajo “pojav Kosovel”, sta urednika namreč poleg dokumentarnega gradiva in pričevanj vključila faksimile 150 pesnikovih rokopisov, kar daje delu posebno zanimivo

pesnikove duše in njegovega ustvarjanja: kako je začel pisati mirno, končeval razburjeno. “To so prave brzice...” V evropskem okviru je zanimivo, kako so v njem sočasno in vzporedno sobivali različni vzgledi in pisave: “Zjutraj je pisal impresionistično, popoldne sonet...” Iz rokopisov se da razbrati še marsikaj zanimivega, saj je pisava najbolj neposreden izraz človečnosti ustvarjalca.

Foto DPD

maj leta 1967. Pesnik s Krasa še ni bil objavljen v celoti. Manjka tudi njegova duhovna monografija, je dodal Hartinger; Srečka je instinktivno doživel kot odprtega in sproščena mladeniča, ki je rad govoril z vsemi, bil hiperaktiven in hipernervozen, “kot je bilo tedaj v modi”, ki je v Ljubljani trpel zaradi megle: “Bil je sončen človek s senčno dušo.” Skratka: izjemen pesnik, ki je tudi najmoderneje literarne metode zavezal z občutkom slovenske lirčnosti, obenem evropski avantgardist in po svetu izredno prevajan, bolj kot Prešeren in Cankar. Zavezan svoji zemlji in hkrati svetu, svojemu času in hkrati večnosti.

DD

“Razbiranja”

ECCE HOMO

Srečko Kosovel: *Ikarjev sen*. Ur. Aleš Berger in Ludwig Hartinger, Ljubljana: Mladinska knjiga, 2004.

Stoletnica rojstva Srečka Kosovela je v slovenski kulturi sprožila vrsto novih razmišljanj. Nekatera izmed njih so tudi izšla in obogatila slovensko literarno zgodovino z dodatnimi pogledi na pesnikovo življenje in delo. Prav gotovo si med vsemi posebno mesto zasluži monografija z naslovom *Ikarjev sen*, ki sta jo spretno in domiselno uredila Aleš Berger in Ludwig Hartinger. S podnaslovi *Dokumenti, Rokopisi, Pričevanja* sta urednika prikazala podobo Srečka Kosovela v luči duha njegovega časa.

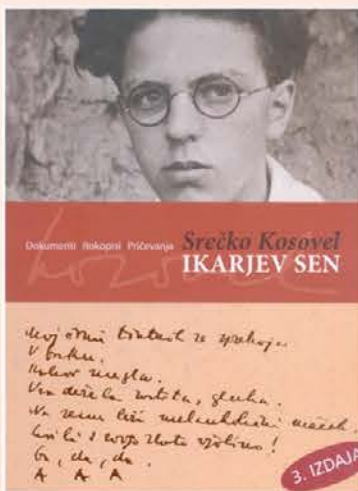
Prvi del zbornika je posejan s pesnikovimi fotografijami, ki segajo od otroštva do smrti in jih bogatijo dokumenti, izrezki iz časopisov, pisma, naslovne strani revij, v katere je Kosovel pisal, ter drugi dokumenti. Vse to je bralcem v pomoč, da si ustvarijo celovitejši pogled na pesnika in se jim ta prikaže v svoji “preprosti in pristni” kraški duši, oviti v ljubljansko meglo. V drugem delu so zbrani fotografski posnetki nekaterih Kosovelovih rokopisov, izmed katerih je kar štiriindvajset novih, še neobjavljenih. Vpogled v Kosovelovo rokopisno zapuščino daje seveda misliti, da je materiala o pesniku še veliko in čaka na podrobnejšo raziskavo, ki bi ga primerne predstavila. Pod rokopisi sta urednika postavila transliteracijo, ki sta jo prevzela iz Ocvirkovega pionirskega Kosovelovega Zbranega dela. Tretji del knjige prinaša pričevanja Kosovelovih sodobnikov, znancev in sorodnikov, ki odstirajo megleno ozorje mitizacije kraškega

pesnika. Kosovel se kaže kot človek, podeželski fantič, ki iz neugnanega hrepenenja po lepoti stoji v intelektualni svet in ga postopoma v tišini osvoji. Človečnost je na splošno največja novost, ki jo *Ikarjev sen* prikazuje v zvezi s Srečkom Kosovelom. Umetnik je z njo najprej zaznamovan, zato je prvi del knjige fotografsko in dokumentarno obarvan, kjer se Kosovel daje spoznati v okviru lastnega življenja. Ker so rokopisi prikazani v originalni velikosti, je to dodatna vrednost in iz njih izvemo, kakšen tip človeka-pesnika je bil Srečko Kosovel. Kažejo namreč na duševno zelo nemirnega pesnika, ki včasih na isti papir na hrbtnih straneh zapiše impresionistično in konstruktivistično obarvani pesmi, kar po eni strani ruši teorijo o trojnem impresionistično-ekspresionistično-konstruktivističnem poetološkem razvoju Kosovela in ga postavi v istočasnost. Pričevanja Antonije in Stana Kosovela, Bratka Krefta, Josipa Vidmarja, Zorka Jelinčiča, Antona Ocvirka, Iva Grahorja, Alfonza Gspana, Ludvika Mrzela, Milka Bambiča, Bogomira Magajne,

Petra Martinca, Cirila Kočevčarja, Carla Curcia, Jože Mahnič in Borisa Pahorja nam še osvetlijo pesnikovo duševno ozorje, njegove stike s svetom in njegovo plodno,

čepprav kratko delovanje. *Ikarjev sen* je zaradi te sestave možno brati na dva načina. Bralec ga bo lahko vzel v roke, da bi spoznal življenje in delo Srečka Kosovela skozi fotografije in pričevanja, rokopise bo pa jemal kot dodatek k dokumentom. To branje je čisto dokumentarnega in - če hočemo - zgodovinskega značaja. Premogel ga bo bralec, ki Kosovela ne pozna še dovolj dobro. Drugi bralec, ki se je v Kosovela že zagledal, da ne rečemo zaljubljen, bo začudeno ostrel nad pretresljivo človečnostjo in preprostostjo Srečka Kosovela v fotografijah, nad njegovim drznim peregim zamahom v rokopisih in nad različnostjo, v kateri so ga doživljali njegovi sodobniki. Temu bralcu bodo rokopisi edinstvena pesniška zbirka, “izbrano” delo, ki ga bogatijo fotografije in pričevanja. Ta način branja je tisti, ki bo *Ikarjev sen* ohranil pri življenju, da ne bo zbornik končal v ropotarnici zgodovine, kjer že ždi premnogo podobnih del. *Ikarjev sen* bo tako postal resnični “let”, ki pa se bo zaključil s srečnim pristanikom...

David Bandelli

Kratke

Končal se je Frankfurški knjižni sejem

Frankfurški knjižni sejem, že 56. po vrsti, se je končal. Na največji svetovni razstavi knjig se je zbralo 6691 razstavljalcev iz 111 držav s približno 350.000 knjižnimi naslovi. Sejem je slavnostno odprl nemški kancler Gerhard Schroeder. Kancler je pozval k dialogu med arabskim in zahodnim svetom in v zvezi z islamskimi državami zavmil tezo o “1. boju kultur”. Generalni sekretar Arabske lige Amr Musa pa je v svojem nagovoru pozval Zahod z besedami: “1. Stopimo skupaj proti silam mraka, nasilja in zatiranja.” Arabski svet je bil namreč častni gost sejma, na katerem se je predstavilo 17 od 22 držav članic Arabske lige. Slovenski založniki in tiskarji, ki od leta 1991 na sejmu pripravljajo skupen nastop, so razstavljali na razstavnem prostoru, velikem 200 kvadratnih metrov. Pod okriljem Gospodarske zbornice Slovenije je v Frankfurtu sodelovalo 24 slovenskih razstavljalcev, od tega 19 založb in pet tiskarn. Slovensko literaturo so po izboru Stritarjeve nagrajenke Lucije Stepančič predstavljali na knjižnem sejmu Marjan Strojani, Uroš Zupan, Aleš Šteger, Brane Mozetič, Cvetka Lipuš, Evald Filar, Dušan Šarotar, Mojca Kumerdej, Feri Lainšček in Marko Uršič

V četrtek, 7. oktobra, je na sejmu potekala razprava o slovenski in nemški poeziji, na kateri so sodelovali Uroš Zupan, Aleš Šteger in nemški pesnik Lutz Seiler. Sledila je predstavitev nemškega prevoda Prišlekov Ljuzeta Kovačiča, na forumu Literature Europe pa so sodelovali Dane Zajc, Alfred Kolleritsch iz Gradca, Gert Jonke z Dunaja in Urs Widmer iz Zuericha.

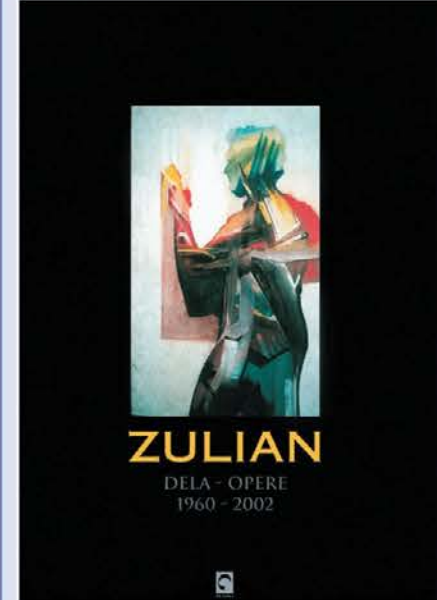
Dan kasneje je na razstavnem prostoru ljubljanske županja Danica Simšič pripravila sprejem, ilustratorka Lila Prap pa je predstavila svojo zadnjo knjigo Mednarodni živalski slovar. Sledil je forum na temo Knjiga, identiteta, mediji, na katerem sonastopili tudi dr Dimitrij Rupel ter uredniki in novinarji Hubert Spiegel, Uwe Justus Wenzel, Michael Schmitt in sarajevski pisatelj Vidosav Stevanović. Ljubitelji slovenske literature je na sejmu sprejela ministrica za kulturo Andreja Rihter.

Letošnjo mirovno nagrado, ki jo vsako leto podelijo na frankfurškem sejmu, je prejel madžarski pisec Peter Esterhazy (na sliki).

Odprtje razstave in predstavitev monografije Zulian. Dela-Opere 1960-2002

V petek, 29. oktobra, bo ob 18.30 v veliki dvorani Zadrzne kraške banke na Opčinah

(Ul. Ricreatorio 2) odprtje antološke razstave tržaškega slikarja Borisa Zuliana, ki prav letos slavi svojo šestdesetletnico. Na večeru bo ob Zulianovi prisotnosti prof. Jasna Merku' predstavila dvojezično monografijo njegovega slikarskega opusa z naslovom *Zulian. Dela - Opere 1960-2002*, ki je pravkar izšla pri založbi Mladika v Trstu (144 str.). V knjigi so objavljeni eseji in kritična besedila Lilie Ambrosi, Enria Emilia, Bruna Fonde, Milica Komejla, Nives Marvin, Carla Milica, Tatjana Pregl in Jožka Vetrha, ki osvetljujejo Zulianovo slikarsko pot in njegove umetniške izbire. Umetnikov življenjepis je pripravil Filip Fischer. Tekstovni del monografije dopolnjuje objava bogatega izbora slikarjevih likovnih del in grafik.

Razstava na Opčinah bo na ogled vsak dan od 7. novembra s sledečim urnikom: ob delavnikih od 11. do 13. ure in od 14. do 16., ob praznikih od 10. do 12. ure.

Za naš jezik

Zadnje čase opažam, da marsikdaj ne znamo sklanjati priimkov, predvsem pa da ne ločujemo med moškimi in ženskimi priimki.

Zato si zapomnimo: moška imena in priimke sklanjamo skupaj, npr. **France Prešeren, Franceta Prešerna, Francetu Prešernu, s Francetom Prešernom**. Če se moški priimek končuje na -a, npr. Janez Kozina, Alojz Rebulina itd., se sklanja kot ženski samostalniki na -a: **Janeza Slame, Janezu Slami, Janeza Slamo, pri Janezu Slami, z Janezom Slamo**. Tu moramo opozoriti na veliko napako, ki jo delajo v Sloveniji, ko trdijo, da “je izšel **Rebulin** roman”. Kadar tvorimo svojilni pridevnik za moški priimek na -a, moramo vedno dodati samo končnico -ov ali na -ev. Zato bomo rekli in pisali: **Rebulov roman, Slamov potovanje** itd.

Kaj pa ženska imena in priimki? V tem primeru sklanjamo samo ime, ne pa priimka, npr. **Marija Hribar, Marije Hribar, Mariji Hribar, Marijo Hribar, pri Mariji Hribar, z Marijo Hribar**. Lahko jo po lepi stari slovenski navadi poimenujemo tudi **Marija Hribarjeva** ali samo **Hribarjeva**. V tem primeru bomo seveda njeno ime in priimek sklanjali: **Marije Hribarjeve, Mariji Hribarjevi, Marijo Hribarjevo, pri Mariji Hribarjevi, z Marijo Hribarjevo**, ali samo priimek: **Hribarjeve, Hribarjevi, Hribarjevo, pri Hribarjevi, s Hribarjevo**.

Skratka: uporabljati moramo zdravo pamet in naslanjati se moramo na narečje, ki je počelo vsakega jezika!

Kratke

Umetnost tridesetih let - prvi del razstavne trilogije v Moderni galeriji

V Moderni galeriji v Ljubljani je na ogled prvi del razstave Umetnost tridesetih let iz zbirke Moderne galerije. Avtor dr. Igor Kranjc jo je skupaj s kustosinjami galerije zasnoval kot "študijski projekt", sestavljen iz treh enakovrednih razstav, na katerih bo predstavljen reprezentančen izbor del, nastalih pred drugo svetovno vojno. Da gre za drugačne vrste projekt, pri katerem je poučnik na procesu, opominja "študijski zvezek", ki s Kranjčevim zgodovinskim orisom obdobja in interpretacijo razstavljenih umetnin, ki so v knjigi tudi reproducirane, spremlja prvi del trilogije. Podobni publikaciji bosta izšli tudi ob prihodnjih dveh razstavah, ki se bosta osredotočili na obdobje med letoma 1935-1937 oziroma 1938-1941.

Tokratna razstava je zamejena na leta med 1928 in 1934. Igor Kranjc ne predstavlja samo tistega, kar je izbrala zgodovina, ampak "panoramski pregled 30-ih let". Oporazja torej tudi na likovne umetnike, ki niso t.i. prva liga. Ne gre samo za politični, socialni kontekst, ampak tudi za posameznike, umetnike, ki so soustvarili ta čas in ki se

morebiti niso obdržali v zgodovini, so bili pa pomembni, nekateri morda celo bolj zanimivi v svojem času, kot velika imena, ki so se ohranila, je povedala za STA direktorica Moderne galerije Zdenka Badovinac.

Modernizem v času diktature je tudi naslov Kranjčevega prispevka v zvezku, v katerem je še zajeta dokumentacija, ki sta jo zbrali Janja Intihar Ferjan in Bojana Rogina.

Na prvem delu trilogije je razstavljenih 35 del 26 slikarjev in kiparjev. To so Veno Pilon, Gojmir Anton Kos, France Košir, Bara Remeč, Franjo Stiplovec, Božidar Jakac, Fran Tratnik, France Pavlovec, Marij Pregelj, Jan Oeltjen, Gabrijel Stupica, Miha Maleš, Stane Kregar, Albert Sirk, Ante Trstenjak, Maksim Sedej, France in Tone Kralj, Nikolaj Pimat, Lojze Dolinar, Peter Loboda, Karla Bulovec Mrak, Tine Kos, France Gorše, ameriški slikar slovenskega rodu Gregor Perušek ter italijanski slikar in grafik Giorgio Morandi. Razstava bo odprta do 5. decembra.

Razstava ob 90-letnici Janka Modra

V Goriški knjižnici Franceta Bevka so minuli teden odprli razstavo v počastitev 90-letnice najbolj plodovitega slovenskega prevajalca Janka Modra.

Razstavi so dali naslov Prevodno delo Janka Modra - v počastitev 90-letnice prevajalca. Razstavo je v sodelovanju z Goriško knjižnico Franceta Bevka pripravil Marjan Brecej, njenega odprtja pa se je udeležil tudi slavjenec Janko Moder. Z več kot tisoč prevedenimi enotami in več kot dvajsetimi jeziki, iz katerih je prevajal v slovenščino, se je Janko Moder zares z zlatimi črkami zapisal v zgodovino slovenskega književnega prevajanja, trajen pečat pa je vtisnil tudi slovenistiki. Za svoje delo je prejel številne nagrade, med drugim dvakrat Sovretovo nagrado, pa nagrado kralja Olafa za prevode iz norveščine, nagrado Martinusa Nijhoffa za prevode iz nizozemščine in druge.

O življenju in delu Janka Modra je na odprtju razstave spregovoril Marjan Brecej.

Pesnik Dane Zajc ima 75 let

Eden najvidnejših slovenskih pesnikov dane Zajc, ki smo ga pred kratkim imeli srečo poslušati v Doberdolu, kjer mu je župnik g. Ambrož Kodelja s pomočjo prevajalke Jolke Milič izdal dvojezičen ličen Krizev pot, je dopolnil 75 let. Ob Zajčevem življenjskem jubileju sta pri založbi Mladinska knjiga izšli dve antologiji: tista za odrasle nosi naslov Dva, otrokom pa je namenjena zbirka Hiša sanj. Dane Zajc je minuli petek, 22. t.m., nastopil tudi v Društvu slovenskih pisateljev; predsednik tega združenja je bil med letoma 1991 in 1995.

Rodil se je 26. oktobra 1929 v Zgornji Javoršici pri Moravčah. Je avtor številnih pesniških zbirk, ki so odločilno vplivale na razvoj slovenske sodobne poezije; od Požgane trave (1958), Jezika iz zemlje (1961), Rožengruntarja (1974), Zarotitev (1985) do Krokarnja (1997) in zbirke Dol dol. Med Zajčevimi dramskimi deli velja omeniti Otroka reke (1963), Potohodca (1972), Voranca (1980), Kalevalo (1986) in Grmače (1994). Pesnik je priljubljen med mlajšimi bralci. Med najbolj priljubljena Zajčeva dela za otroke sodijo Bela mačica (1968), Abecedarija (1975) in Na papirnatih letalih (1978). Dane Zajc pa je napisal tudi številne eseje ter lutkovne in radijske igre, prejel je vrsto nagrad, kot so nagrada Prešernovega sklada (1970), Levstikova nagrada (1977), Grumova nagrada (1979 in 1986), Prešernova nagrada (1981) in Jenkova nagrada (1998).

Foto JJP

Galerija Skerk v Trnovci na Krasu

Mojstri upodabljanja občutij, barve in svetlobe pri nas

V prejšnji številki našega tednika smo napisali, da je razstava slovenskih vrhunskih slikarjev, ki so slovensko likovno umetnost pred sto in več leti dvignili na najvišjo možno raven, enkratna, pravzaprav razstava, kakršne pri nas še ni bilo. Za temi besedami trdno stojimo, ker take lepote že dolgo nismo videli!

Jama, Grohar, Sternen in Jakopič so slovenski likovni umetnosti naredili tisto, kar sta Prešeren in Cankar naredila za slovensko leposlovje in seveda širše za ves slovenski jezik, kulturo, ko sta jezik dvignila na altar odličnosti.

Ni naključje, da je bil prav pisatelj Ivan Cankar, sodobnik naših

velikih štirih mojstrov, ki se je prvi zavedel, kakšno razsežnost

mo izjemno pomembno gesto Narodne galerije iz Ljubljane, ki

veličastja ponujajo impresivisti na ogled. Kot pisatelj in pesnik je znal uvideti tisto, česar drugi taktat še niso zmogli. Kot je lepo napisal direktor Narodne galerije dr. Andrej Smrekar, ki je z galerijo Skerk soorganizator izjemne razstave, je Cankar taktat govoril o duši, ki da pride do izraza na slikah naših impresionistov.

Pa vendar se je treba ob taki razstavi vprašati na glas, kako je mogoče, da se moramo zahvaliti predvsem zakoncem dr. Jožetu Skerku in Zori Koren Skerk, da lahko pri nas vidimo t.i. prvo ligo slovenske likovne umetnosti, če seveda odmisli-

se je odločila, da dejavno sodeluje pri razstavi in posodi največji del razstavljenih umetniških del. Dr. Jože Skerk pa je naredil izjemno delo, ko je poskrbel, da so zasebni zbiralci umetnin s Tržaškega posodili za razstavo 17 likovnih del naših mojstrov, ki bi jih sicer skorajda zagotovo nikdar ne videli, upravičeno pa se sprašujemo, ali so poznavalci vedeli za njihov obstoj. Razstava slovenskih impresionistov v Trnovci je seveda priložnost, da nepoznane umetnine naših velikanov vidimo, kot smo tudi prepričani, da jih je Narodna galerija že dokumentirala.

Veliko kulturno dejanje torej, ki mu ni para pri nas, saj vemo, da ustanove državnega pomena v Italiji za take razstave slovenskih umetnikov nimajo poslušala, kot se lahko ob tej razstavi ponovno na glas vprašamo, zakaj v naši narodni manjšini po drugi vojni še nismo poskrbeli za trajen prostor, muzej ali likovno galerijo, v kateri bi hranili umetnine naših velikanov.

Prav zato lahko Galerijo Skerk in Narodni galeriji, vsem, ki so svoja dela posodili in dali na ogled javnosti, samo čestitamo. To razstavo enostavno morate videti!

JUP

Založba Mladinska knjiga

Dve izvorni in tri prevodne knjige za mlade bralce

Založba Mladinska knjiga je v jesenski paket knjižnih novosti mladinskega leposlovja uvrstila dve slovenski in tri prevodne knjige.

Domača pisateljica Janja Vidmar v delu Na vroči sceni pripoveduje zgodbo o dekliski glasbeni skupini Mine - tesni skupini prijateljic, v katero ne more vstopiti vsaka sošolka. Zahtevne so namreč visoke, denimo, pokaditi cigareto, popiti kozarec žganja in poljubiti fanta, ki jih izberejo Mine. Zgodba je po mnenju urednika zbirke Vasje Cerarja zabavna, a ima "kar nekaj resnih podtonov". Po besedah avtorice pa gre za "produkt naše družbe", ki ravno pri otrocih razkriva, "kako smo za bluzili".

Kapitanov ključ je pustolovska zgodba, ki jo je najplodovitejši slovenski pisec Ivan Sivec na

podlagi zgodovinskih virov in pogovorov z domačini spletel okoli resničnih dogodkov - italijanskega luksuznega parnika Rex, večjega od Titanika, ki je leta 1944 potonil v zalivu pred Trstom in Koprom in bil po vojni dolgo časa največji rudnik železa v Sloveniji...

Ne, jaz ne maram tangu (prevedla Katarina Mahnič) pa je naslov razgibane pripovedi oziroma dnevnikega zapisa o zapletenem ljubeznem življenju

Georgie Nicholson. Junakinjo spoznamo z njene plati: kako poskuša biti pametna, toda njeni zaključki so "popolnoma mimo", meni urednik, ki knjigo

uvršča med konstruktivna in zabavna dela, ki vsebujejo nekaj vzgojno-najstniškega naboja. Pisateljica Jacqueline Wilson trenutno sodi med najbolj prevajane avtorice mladinske književnosti. V knjigi Punce v solzah govori (prevedla Tatjana Žener) o stvareh, ki

Mestna galerija Nova Gorica, 15.-30. oktober 2004

Matjaž Prešeren, Seznam prezrtih pogledov

Fotografije Matjaža Prešerna predstavljajo odlično izpeljano zamisel, ki je sad bogate domišljije in močnega tehničnega znanja. Avtor je pri realizaciji svoje ideje točno vedel, kaj hoče, in končni izdelek daje jasen vtis, da je ostal zvest samemu sebi. Spretno je izkoristil možnosti digitalnega medija in dokazal, da se lahko izostren umetniški čut dvigne nad njegovo vedno večjo popularizacijo in se slika razlikuje od množice povprečnih fotografij. Če lahko današnja tehnologija pomaga skriti nespretnosti in neznanje, lahko tudi potencira nadarjenost, spretnost, domišljijo s tem, da omogoči uresničitev nekaterih zamisli, ki se jih prej ni dalo, ali vsaj ne v tako izčiščeni obliki.

Prešernove fotografije očarajo s svojo magično atmosfero in še sama velikost formata vsrka

gledalca. Močno nasičene barve spremenijo naravo v perfektno in nedotaknjeno, nebo je divje modro, skoraj pravljicno. Na posnetkih prevladuje ženski akt, postavljen vedno nekam ven, v urbano ali naravno okolje, na travnik, v gozd, med skale... Dekleta lahko spominjajo na nimfe, magična bitja, mlade čaravnice, ki lebdi v zraku in krojijo usodo ali pa so brez kake asociacije, popolna telesa v popolni naravi. Človeška gola koža v kontaktu s kamnom, travo in vodo. Na fotografijah pa se pojavlja tudi fantazijski svet risank, filmov, videospotov, vse do visoke slikarske produkcije. Nadrealistične daljevske rešitve so v sožitju z idejami, izpeljanimi na floydovski način, vsakdanji predmeti pa oživijo kot v Disneyevi čudežni deželi. V tej osebni poetiki se ironičnost meša s provokativnostjo, real-

nost z absurdom in iluzijo, vendar nič ni odveč. Neresničnost, ki deluje popolnoma resnično. Kompozicija je vedno dinamična, premišljena, živa in neživa telesa so v nenehnem gibanju, v medsebojnem odnosu. Vsaka slika je v sebi zaključena pripoved, ostaja

estetska, elegantna in kljub uporabi tako različnih elementov in vsebin, ne postane kič, ne zaide v pretiravanje.

Matjaž Prešeren deluje kot profesionalni fotograf v Novi Gorici, kjer je leta 1997 odprl svoj

fotografski studio. Rodil se je v Postojni leta 1955. Leta 1975 je začel študirati slikarstvo in grafično oblikovanje na Mednarodni umetnostni univerzi v Benetkah, ko pa se je srečal s fotografijo, se je preusmeril nanjo.

Katarina Brešan

Kratke

Doživeto versko srečanje v cerkvi na Pečah

Novo pastoralno področje v "Bregu" je doživelo v nedeljo, 17. oktobra, prijetno duhovno srečanje v Marijini cerkvi na Pečah v dolini Glinščice.

Zaživela je namreč stara navada, ko so naši predniki v začetku oktobra poromali v to svetišče, da se zahvalijo Materi Božji za prejete darove in da pred zimo odnesejo podoba Matere Božje v boljunško župno cerkev, kjer ostane do spomladi naslednjega leta. V mesecu maju pa podoba ponovno poroma na pečine in ostane v svoji cerkvi na Pečah do jeseni. Tako se je v nedeljo, 17. oktobra popoldne, zbrala v cerkvi lepa skupina vernikov, ki so se potrudili prehoditi strmo in kamnito pot ter doživeto in živahno sledili sv. maši, ki sta jo darovala voditelj nova pastoralnega področja, dolinski župnik g. Maks Suard in njegov pomočnik pater Rafko Ropret. Med pridigo je g. Suard opozoril na spremembe, ki jih prinaša novo nastalo središče, in pozval pripadnike župnijskih skupnosti v Bregu na sodelovanje in pristop k upravljanju pastoralnih dejavnosti. Po maši so se udeleženci zbrali pred svetiščem in v lepem jasnem vremenu občudovali naravne lepote doline Glinščice ter izrazili željo, naj bi ponovno, vsaj deloma, oživili stare običaje glede obiska tega svetišča. Postavili so se še za spominsko fotografijo in se počasi odpravili po strmi poti v dolino.

Gledališka skupina "Jaka Štoka" v gledališču Miela / Sen kresne noči v mestnem središču

V predbi Charlesa Vildraca se v Snu kresne noči Williama Shakespeara prepletata pravljčni svet čudežnih gozdnih bitij in svet človeških strasti. Zimzelena uspešnica gledališke klasike bodo 3. novembra ob 21. uri v tržaškem gledališču Miela uprizorili člani mladinske skupine Slovenskega dramskega društva Jaka Štoka s Proseka in Kontovela. Nastop sodi v okviru sedme pobude mladinskega gledališča (Palcoscenico giovani) v Mieli. Pa čeprav so igralci še zelo mladi, so v zadnjih devetih letih postavili na oder vrsto zanimivih projektov za mlado publiko, pa tudi za odrasle. Omenjamo le predelavo Andersenovih Cesarjevih novih oblacil ali Zaljubljenec v podzemeljski železnici Jeana Tardieua, za katere so na festivalu v Mavhinjah dobili vrsto nagrad.

Zadnji projekt se je rodil iz gledaliških delavnic igralca Slovenskega stalnega gledališča Gregorja Geča, ki je ob pomoči Suzi Bandi postavil na oder temperamentno in igrivo priredbo slavnega Shakespearjevega dela. Geč sodeluje z društvom Jaka Štoka tri leta, Bandijeva pa že sedem. V letošnji produkciji izstopajo igralske sposobnosti nastopajočih, delo pa odlikuje igrava luč, izredno prikladna scenografija študenta arhitekture Aleša Plesničarja in glasbeni okvir argentinskega skladatelja Astorja Piazzolle.

Izlet godbe na pihala Nabrežina

Tudi bližnji kraji polni zanimivosti

Godba iz Nabrežine je za cilj svojega izleta letos zbrala Slovensko Istro. Zbrali smo se v nedeljo, 17. oktobra, na nabrežinskem trgu, toda ob nepričakovano mrzlem in deževnem vremenu na dveh avtobusih ni bilo opaziti veselih obrazov. Verjetno so prav zaradi slabega vremena nekateri tudi ostali doma. Naš prvi cilj so bile Hrastovlje. Veseli smo bili že zato, ker je nehalo deževati. Naša vodnika sta nam razkazala to znamenito obzidano cerkev s stenskiimi freskami (na sliki), ki pokrivajo celotno notranjost obokanega triladjskega prostora. Slišali smo, da je to dovršeno delo iz leta 1490 poslikal Janez iz Kastva.

Opozorili so nas, da je posebna vrednost teh fresk v mnogovrstnosti ikonografskih tem. Mednje sodi upodobitev svetopisemske zgodbe o stvarjenju sveta in človeka. Med drugim je prikazan izgon Adame in Eve iz Raja, upodobljeno je težko življenje prvih staršev. Adam obdeluje zemljo, Eva pa prede in hkrati doji otroka. Posebno pozornost vzbujata v Hrastovljah Mrtvaški ples. Sprevod parov, v katerih okostnjak vsakič spremlja predstavnik različnih stanov in starosti. Vse se premika od zibelke do groba, kar nam jasno pove, da smrti nihče ne ubeži. Po ogledu teh znamenitosti smo šli v gostilno in si privzeli našo žejno in lačno dušo. Poteza je bila dobra, saj, ko smo se vrnili k avtobusoma, je posijalo sonce in boljše volje smo kmalu prišli v Sečovlje, kjer smo si ogledali zelo zanimive soline, kjer so pridne človeške roke ne le stoletja pridobile sol, ampak tudi ustvarile enkratno okolje za različne rastline in predvsem vodne ptice. Kosilo je bilo priložnost tudi za nekaj koračnic in iskreno zahvalo nabrežinskih godbenikov gospodu Lucijanu Gogetetu iz

Doberdoba, ki je z nami poleti vabil in nas pripravljala na tekovanje v korakanju godb v Ronconeju, kjer smo med 13 godbenimi skupinami dosegli šesto mesto. Prav je tudi, če povemo, da nas je prijazna gospodinja lokala, kjer smo kosili, povabila, da si ogledamo njihovo klet in nam tam ponudila kozarček dobrega žganja. Prav do

radi slabega vremena nekateri tudi ostali doma. Naš prvi cilj so bile Hrastovlje. Veseli smo bili že zato, ker je nehalo deževati. Naša vodnika sta nam razkazala to znamenito obzidano cerkev s stenskiimi freskami (na sliki), ki pokrivajo celotno notranjost obokanega triladjskega prostora. Slišali smo, da je to dovršeno delo iz leta 1490 poslikal Janez iz Kastva.

bre volje smo se nato vkrcali na avtobus in že po nekaj kilometrih smo bili v vasi Sv. Peter, kjer smo si ogledali torkljo ali po domače Tonino hišo, ki je svojevrstven etnološki spomenik. Razkazali in razlagali so nam, kako so nekoč pridobivali oljčno olje in kako je ta mlin ali vreteno s kamnom vrtela ži-vina: konj, osel ali vol. Oljke so stresali naravnost pod mlinski kamen, nato pa so iz zmlate kaše pridobivali olje. Pot smo nadaljevali proti Koprju, kjer smo obiskali pivovarno Emonec, ki izdeluje domače kvasno pivo brez konzervansov. Vodja te pivovarne nam je prijazno ponudil kozarček piva in istočasno razlagal potek dela ter povedal, da imenitno pijačo izdeluje izključno iz ječmenove sladi in hmelja. V pivovarni smo se ustavili tudi na večerji in z našo muziko ustvarjali dobro razpoloženje. Skratka: res lep izlet! Vsi smo bili mnenja, da res ni potrebno narediti 100 ali več kilometrov ceste, če hočeš kaj videti, in da imamo tudi v naši bližini lepe in zanimive kraje. Samo obiskati in ogledati si jih moramo.

Ivo Kralj

Narodna in študijska knjižnica in Slori

Končno dejaven Informativni center Narodni dom

Ne vem, ali je kdo izmed prisotnih na otvoritvi Informativnega centra Slovencev v Italiji prisostvoval požigu Narodnega doma, ko je bil leta 1920 še otrok. Če je, je zanj pomenila vrnitev slovenskih institucij v tisto hišo, kjer ima danes sedež Visoka šola za tolmače in prevajalce, nekaj posebnega, česar mladi ne bomo zmogli docela dojeti.

Res je vsekakor, da smo bili nekoč lastniki celotnega poslopja, danes pa imamo na razpolago le dve sobici, ki ju upravljata Narodna in študijska knjižnica in Slovenski raziskovalni institut: od leta 1920 do danes pa je toliko časa minilo, da se je dogajanje tačas prevečkrat presneto razvilo in spremenilo. Dejstvo pa je, da smo danes v Narodni dom spet vstopili, četudi ne kot nekdanji lastniki, ampak le kot vpludno sprejeti gostje.

Številna množica je tako na otvoritvi Slovenskega informativnega centra Narodni dom v sredo minulega tedna zlahka zapolnila prvo sobo, iz katere pelje trojica stopnic v drugi prostor, ki je v primerjavi s prvimi manjši. Prisotne je ravnatelj NŠK Milan Pahor pozdravil tudi v imenu Slorija in krovnih organizacij SSO ter SKGZ. V svojem nagovoru, ki je stopnjeval italijanske in slovenske razdelke, je Pahor naj-

prej podal krajšo zgodovino poslopja, katerega stoletnico izgradnje ravno letos proslavljamo. "Po tolikih letih se torej slovenske kulturne ustanove vračajo simbolično v prostore Narodnega doma. Menimo, da je to prvi korak v pravi smeri sožitja in delovanja med italijanskimi in slovenskimi ustanovami v mestu", je poudaril ravnatelj NŠK in dodal, da bo info center namenjen univerzitetnim izobražencem in drugim Tržačanom, predvsem pa mladim, saj ga bodo mladi zamejci tudi vodili. Pahor se je zahvalil tudi rektorju tržaške univerze, prof. Domenicu Romeu (Ta pa je bil zaradi bolezni odsoten) in ravnatelju Visoke šole, prof. Davidu Snellingu, ki sta veliko pripomogla k temu, da je do vstopa naše manjšine v Narodni dom sploh prišlo. Odprtje informativnega centra so omogočili podpora in sponzorstvo Zadrugne kraške banke, Ministrstva za kulturo in Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu RS ter Dežele F-J glede evropskih skladov. "Stopili smo v prostore, v katerih hočemo tudi ostati. Odpira se dolgo obdobje delovanja", je poudaril Pahor in dodal, da "podobna ugotovitev naj velja tudi glede Trgovskega doma v Gorici, saj je tudi tam v načrtu podobna pobuda, ki naj privede ponovno

slovenske ustanove v tisto poslopje".

O dejanskih uslugah, ki jih bodo lahko obiskovalci v info centru koristili, je spregovorila Breda Susič. "Slovenski informativni center Narodni dom bo neke vrste okno z razgledom na slovensko narodnostno skupnost v Italiji", je dejala Susičeva in dalje "tu bomo sodelavci NŠK in Slorija zbirali, urejali in nudili obiskovalcem informacije o slovenski manjšini, njeni organiziranosti, o dejavnostih, pa tudi o slovenski kulturi, zgodovini in jeziku". Sodelavka Slorija se je nato poglobila v številne načrte, ki jih bo raziskovalni institut dalje razvijal (o teh je bil govor že v prejšnji številki Novega glasa). Sadove tega timskega dela bodo lahko obiskovalci neposredno koristili tudi s pomočjo računalnika v info centru Narodni dom. Sodelavci info središča bodo na zadnje na razpolago slovenskim in drugim organizacijam, ki bo-

do v teh prostorih želele prirediti kako pobudo, katere namen bo promocija slovenske kulture in kulture dialoga med tu živječimi narodnostnimi skupnostmi. "V programu je že kar nekaj takih pobud", je dodala Susičeva. "Naj omenimo predstavitev knjige profesorice Tatjane Rojc Le lettere slovene. Dalle origini all' eta' contemporanea, ki bo 29. oktobra, proslavo ob tridesetletnici Slorija 2. novembra in stoletnico Narodnega doma na začetku decembra."

Še malenkost, ki pa nosi v sebi globoko pomenljivo izjavo: v drugi, manjši sobi, kjer bo odslej nameščen Slori, visi na steni zaključiv letak z napisom Bilinguismo mai! Od spodaj pa odgovor: sapere di piu' fa male? Prepričani smo, da bo info center pripomogel k temu, da se bodo obiskovalci večinskega naroda pozitivno odzvali na to vprašanje.

IG

V DSI v ponedeljek, 18. t.m.

Večplastno ustvarjanje Milke Hartman

18. oktobra, predstavili v Društvu slovenskih izobražencev v okviru 11. koroških kulturnih dni v Primorskem. Spregovorili so glavni urednik zbornika Nužež Tolmajer, etnologinja dr. Marija Makarovič, glasbenik in zborovodja prof. Tone Ivartnik ter tajnik Krščanske kulturne zveze Andrej Lampichler, ki je pred kratkim nasledil dolgoletnega tajnika KKZ Tolmajerju. V pozdravnih besedah se je Tolmajer najprej spomnil začetkov Kulturnih dni, ko so se Primorci in Korošci pred 22 leti v Žabnicah domenili za kulturno izmenjavo med manjšinama in tako začeli uspešno pot bolj sistematičnega pove-zovanja in medsebojnega spoznavanja. Med takratnimi pobudniki je bila tudi Milka Hart-

man. Projekt o vrednotenju in izidu celotnega opusa Hartmanove v knjižni obliki je predstavil Lampichler in z zadovoljstvom ugotovil, da so poleg najnovejših zbornika in zgoščenke v treh letih izšle kar štiri zbirke pesmi za zbere. Makarovičeva, ki je na večerju temperamentno predstavila svoje sourednikovanje pri zborniku, je v uvodni besedi zapisala, da je Hartmanova pesnika, ki se sicer ne bo uvrstila na vrh Parnasa z drugimi slovenskimi pesniki, prišla pa je v srca ljudi, še posebno Korošcev, kar je prav gotovo najpomembnejše. Poznajo jo domala vse generacije koroških rojakov, še posebno pa segajo po njenem opusu mladi glasbeni ustvarjalci in pevski zbori. Odlikujeta jo namreč neposreden

in jasen jezik ter zazrtost v domačo zemljo in ljudi, ki jih nagovarja s kulturnimi, etnološkimi, zgodovinskimi in naravnimi lepotami Koroške. Pri zborniku je sodelovalo več avtorjev, ki so se lotili vseh vidikov njenega ustvarjanja. Podrobnemu življenjepis sledi prikaz njenih pesmi in napevov: napisala je nad 800 pesmi in sto napevov, 37 skladateljev pa jih je komponiralo, harmoniziralo ali prirejalo. Poleg prikaza recitacij, prigodnic in dramskih prizorov pa zaseda v zborniku pomembno mesto epistolarij, v katerem izstopajo pisma koroškemu čedermacu Tomažu Holmarju. Zelo zanimiva so še pričevanja ljudi, ki so jo poznali, pa tudi izbor njenih člankov, govorov in intervjujev. "Upam, da smo tudi s tem zbornikom vsaj do neke mere dopolnili mozaik o njenih vsestranskih prizadevanjih. Zavedam pa se, da še vedno ni izrečena zadnja beseda o veliki ustvarjalni moči Milke Hartmanove," je še zapisala Makarovičeva.

Matjaž Rustja

Radijski oder Gledališki vrtljak

Iz Koroške je priletela Mala čarovnica

V Marijinem domu pri Sv. Ivanu je bil nedeljski popoldan povsem otroško obarvan, saj se je, 17. t.m., zvrstila druga predstava iz dvojnega abonmaja Gledališki vrtljak (ob 16. uri Sonček, ob 17.30 pa Zvezdica). Za dvojno odrsko ponudbo so se organizatorji odločili zato, da bi ustregli številnim mladim družinam, ki si želijo skupnih gledaliških doživetij, in kot kaže, se z izbiro niso zmotili. Radijski oder je tokrat v okviru Koroških dni na Primorskem gostil Lutkovno skupino Navihanci, ki deluje v SKD Celovec in jo sestavljajo sicer

mladi (med 12. in 18. letom), a zagnani lutkarji, ki vsako sezono postavijo na oder novo premiero. Decembra 2002 so peto obletnico delovanja proslavili z igro Mala čarovnica, ki jo je na besedilo Jane Synkove in Ottfrieda Preusslera priredil, režiral in si zanjo zamislil sceno Tine Varl. Mala čarovnica je od tedaj doživela že 24 ponovitev, s čimer se lahko ponaša le redkokateri mladinski ansambel. Delež njenega uspeha gre gotovo pripisati lutkam, ki jih je po osnutkih samih otrok izdelala Breda Varl. Tudi igre luči Martina Moschitza, glasba Borisa Roškerja in pesmi Marjana

Pungartnika nedvomno prispevajo k ustvarjanju pravljíčne atmosfere, v kateri nastopajo nadnaravna bitja. Abonent Gledališkega vrtljaka so si tako ogledali zgodbo nenavadne čarovnice Mikulke, ki je premlada, da bi se udeležila čarovniškega shoda, saj ima 'le' 274 let. Radovednost pa ji ne da miru in zato kljub svarilom zvestega vrana Ahila poleti na Klek. Ko jo glavna in hudobna čarovnica, Burklja, odkrije, ji za kazen zlomi metlo ter ji prepove čarati. Mikulka pa je dobrega srca in velikanki Joli s čaranjem izvleče trn iz pete, papirnate rože Petra in Lucije pa spreme-

ni v prave, dišeče cvetove. Zaradi svojih dobronamernih čarovnij se Burklja razburja, zato se morajo Mikulka in njeni prijatelji skriti, da jih hudoba ne odkrije. Zatečejo se celo na živalski karneval, a zaman. Mikulka in Burklja se morata nazadnje spopasti v čarovniškem dvoboju. Burklja pa je v čaranju dobrega neuspešna in zato potegne krajši konec.

Posebna pohvala za prepričljivo izvedbo simpatične pravljíce gre še samim izvajalcem Aniti Florjančič, Nataliji Hartmann, Juliji Koban, Tajji in Neju Kupper, Mileni Merkač, Miri Stadler, Maji in Petri Zdouc, Antonu Hriberniku ter njihovi vodji Katarini Hartmann.

AL

Ob praznovanju jubilejne osemdesetletnice

Alojz Rebula častni gost Skupine-Gruppo 85

Veliko je bilo laskavih besed, ki so jih nekateri gostje izrekli na slavnostnem večeru, posvečenem letošnjemu jubilarju, pisatelju Alojzu Rebuli. Številna so bila pričevanja veličine njegove umetnostne besede in osebni spomini na obdobje, ko je avtor številnih romanov poučeval na klasičnem liceju v Trstu. Najbolj iskrene pa so bile besede pisatelja samega, ki je med drugim poudaril enostavno to, da mu je Bog podaril kanček talenta in "njemu bom odgovarjal za vsako zapisano besedo."

Slavnostni večer, ki ga je priredila Skupina-Gruppo 85, da bi na primeren način obeležila Rebulovo osemdesetletnico, se je začel v devinsko-nabrežinski občinski palači, ko sta župan Giorgio Ret in odbornica Tjaša Švara v svojih priložnostnih nagovorih poudarila čast, da ima občina med svojimi prebivalci tako pomembnega pisatelja, ki je bil vedno zvest svoji slovenskosti. Jubilarju sta nato podari-

Foto IG

la leseno jadro na marmornatem podstavku, umetnino Bogomile Doljak. Rebula je darilo sprejel kot gesto prijateljstva ne le do človeka, ki ni nikdar hrepenel po lovorovih vencih, temveč do celotne slovenske skupnosti, ki živi na tem ozemlju celih tisoč let. Obenem je bilo to priznanje dano osebi, "ki se ni nikoli aktivno ukvarjal s politiko, ampak s kulturo", je poudaril pi-

satelj in dodal naposled morda najvažnejše: darilo je namreč sprejel človek, "ki ni nikoli skrival svoje krščanske opcije." V polni dvorani občinskega sveta je sedelo tudi nekaj predstavnikov opozicije. Iz vrst manjšinske koalicije sta se oglasili Vera Tuta Ban in Marisa Škerk, ki je zagotovila, da se marsikdo v občinskem svetu trudi, da bi politika postala čimbolj kulturna,

prof. Ban pa je poudarila, da je Rebulov opus ovekovečil te kraje v slovenski književnosti.

Večer se je nadaljeval v šempoljski gostilni, kjer je pisatelja in druge goste pozdravilo ubrano petje okteta Odmevi. Organizatorica večera Patrizia Vascotto je med priložnostne besede vključila pozdrave Claudia Magrisa, ki je bil zadržan v Španiji, in Marka Kravosa ter deželnega odbornika Antonaza, ki sta bila tudi odsotna. Besedo sta nato prevzela prof. Miran Košuta in prof. Marija Pirjevec. Prvi se je pisatelju zahvalil za vse, "kar ste nam dali na miselnem, literarnem in človeškem področju", za tako pestro petdesetletno obdobje knjižnega objavjanja, ki se razprostira med 15 tisoč strani leposlovja. Prof. Pirjevecva pa je poudarila, kako je Rebulova privrženost lastnemu narodu zaznamovala vse njegovo delo. Prisoten je bil tudi tržaški škof Evgen Ravignani, ki Rebulov opus ceni predvsem zaradi moralnih vrlin in transcendence, ki prežema njegove strani. Škof je jubilarju izročil spominsko medaljo ob 1700-letnici mučeniške smrti sv. Justa. Slikar Boris Zuljan pa je Rebuli podaril svojo umetnino.

Igor Gregori

Obvestila

11. Koroški kulturni dnevi na Tržaškem. Slovenska prosveta v Trstu, Zveza slovenske katoliške prosvete v Gorici in Krščanska kulturna zveza iz Celovca vabijo v nedeljo, 31. oktobra, ob 9. uri k sv. maši v Rojanu. Sodelujejo mešani pevski zbor Pevskega društva Sele in člani Slovenske filharmonije z jubilejno mašo Romana Verdela. Ob 11. uri bo

sv. maša v župnijski cerkvi sv. Jerneja na Opčinah. Po maši bo kratek koncert koroških pesmi. **Duhovna zveza** in Hospice Adria Onlus vabita na predavanje Opuščanje pogoj za notranje ozdravljenje. Predaval bo p. Marijan Šef iz Ljubljane v Finžgarjevem domu, Dunajska cesta, 35 (Marijanišče), dne 5. novembra 2004, ob 20. uri. Večer je omogočila Zadruga kraška banka.

VZGOJNOZAPOSLITVENO SREDIŠČE MITJA ČUK

vabi na

DAN ODPRTIH VRAT

na Kontovel 255 (v prostorih bivšega javnega kopališča)

v petek, 29. oktobra 2004, od 9. do 17. ure

Krajša slovesnost in pogostitev ob 15. uri

Toplo vabljeni!

Lepa verska in vaška slovesnost

Cerkev sv. Florijana pri Banih ima nov oltar

Premajhna je bila cerkva pri Banih, da bi sprejela vse, ki so se želeli udeležiti slovesne sv. maše ob petdeseti obletnici ponovne blagoslovitve, po oskrunitvi (spremenjena je bila v vojaško skladišče) med drugo svetovno vojno. Mnogi so ostali zunaj cerkve, od koder so sledili tej daritvi, ki je vsebovala tudi blagoslovitev novega oltarja, narejenega iz hrastovega debla. Čeravno so Banovci navajeni na muhasto vreme, saj jih spremlja vsako leto, ko prirejajo vaško

pote stvarstva, ki se je prelivala v vazi s cvetjem, spreminja podobo te cerkve, ki sedaj žari v novi luči. In v tej luči se je tudi nadaljevala slovesna sv. maša s petjem in molitvijo. Odprta vhodna vrata so dala možnost tudi tistim, ki so ostali zunaj cerkve, da so lahko sledili slovesnemu obre-

du, ki se je hitro bližal kraju. Ostal je še dolžnost pozdrav in zahvala domačina škofovega vikarju in somašnikoma ter vsem, ki so sodelovali pri uredništvu zamisli novega oltarja in praznične svečanosti. Podal je še krajši zgodovinski oris sprememb lastništva, skozi katero je šla ta, nekdanj privatna kapela premožne družine Ustia, ki si je poleg poletnega dvorca dala zgraditi leta 1735 tudi to kapelo. Prihodnjega 4. maja bo slavila častitljivih 270 let obstoja. Tudi s tega vidika je bilo primer-

no daritveno mizo, na katero je postavljena podoba trpečega Kristusa, izdelana iz kraškega kamna, je vzbujal pozornost med prisotnimi v pričakovanju obreda blagoslovitve in s tem spremenitve v daritveno mizo. Harmonično skladje z razpelom, ki visi na steni nad oltarjem odpira globlji, transcendentni pogled v novo dimenzijo življenja, ki je pred nami vsemi.

Ob vstopu duhovnikov, ki jih je vodil škofov vikar za Slovenec msgr. Franc Vončina, ob njem sta bila še župnik iz Trebč g. Ivo Miklavc in župnik g. Franc Pohajač, je s pesmijo Petra Potočnika "Tebe molit", CPZ sv. Florijan pričel slovesno bogoslužje. Nato se je odvil obred blagoslovitve. Vikar, msgr. Franc Vončina je z blagoslovljeno vodo in kadilom obšel novi oltar, ga poškrabil in obkadal in s tem pripravil daritveno mizo, na katero so bili postavljeni oltarni prt, nova svečnika in vaza iz kraškega kamna, ki so dopolnili to umetniško delo mladega umetnika-obrtnika Marka Milkoviča z dvema sodelavcema. Njegova zamisel združitev lesa in kamna v tem oltarju, poleg novih svečnikov in le-

Pobuda Slovenskega deželnega gospodarskega združenja

Tisočeri okusi Krasa

Okusi Krasa vabijo ljubitelje pristne kraške kuhinje v gostilne in restavracije po tržaškem in goriškem Krasu, da spoznajo omamni svet okusov znanih in manj znanih kraških krožnikov in sladice. Pri pobudi, ki si jo je zamislila gostinska sekcija Slovenskega deželnega gospodarskega združenja in se uspešno odvija že vrsto let, sodeluje letos 17 gostinskih obratov, štirinajst s Tržaškega in tri z Goriškega. Da bi bila pobuda čim boljše predstavljena širši

publiki, so prireditelji natisnili tudi brošurico s kratkim opisom vseh sodelujočih, pa tudi jedilnikov.

Vežna nit letošnjih Okusov Krasa, ki se odvijajo od 23. oktobra do 14. novembra, so tipični kraški proizvodi. Kakovostna vina (malvazija, teran, vitovska, glera), žlahtno ekstradeviško oljčno olje iz nasadov v občini Dolina, med kraških čebelarjev in domači sir bodo deležni posebne pozornosti vseh gostincev. Za boljšo promocijo navedenih proizvodov

sodelujejo pri Okusih Krasa tudi Konzorcij za zaščito kontroliranega porekla vin "Kras", čebelarški konzorcij za Tržaško pokrajino, Pripravljalni odbor za vrednotenje tržaškega ekstradeviškega oljčnega olja in Promocijski odbor za vrednotenje mlečno sirarskih izdelkov Krasa v Tržaški pokrajini (Moisir). Pri pobudi sodeluje v prvi osebi tudi občina Zgonik, prava izlozba najbolj tipičnih kraških

proizvodov pa je občinska Vinoteka.

Tudi letos potekajo sočasno v nekaterih gostilnah ali restavracijah kulturni in umetniški dogodki, kot so slikarske razstave ali spremne kulturne prireditve.

Pobudo je omogočila tržaška Trgovinska zbornica, podprla pa jo je tudi Občina Zgonik. Popoln seznam vseh prireditev je dosegljiv tudi na spletni strani www.triesteturismo.net in www.servis.it.

Pismo ob 100-letnici rojstva

Spoštovani gospod Stane Malič!

Pri ZCPZ iz Trsta smo te dni kar veliko govorili o vas. Vaša pevka, požrtvovalna in neutrudna Berta Vremec, nas je na začetku leta opozorila, da bi konec oktobra, natančneje 30. t.m., obhajali 100-letnico rojstva. Z bližanjem obletnice smo vas vedno pogostejše imeli v mislih, tako da bomo ta dan vam v poklon v openški cerkvi spominska maša s sporedom vaših pesmi. Tudi revija Pesem jeseni in srečanje Cecilijinega društva, ki bo na Opčinah, 13. 11., bosta posvečena vašemu spominu. Zveza je sicer izdala tudi večino vaših skladb.

Osebo sem prvič slišal za vas, ko sem na začetku sedemdesetih let še pel pri Kraškem slavčku, otroškem zboru, ki je zbiral pevce iz vse devinsko-nabrežinske občine, vodil pa ga je pokojni prof. Sergij Radovič. Spominjam se, kako je nekega dne prišel z vašo uglasbitvijo Grudnove pesmi Sinku in kako smo se te pesmi naučili v eni samih vaji. Pesem "V Nabrežini blizu Trsta..." je tako postala, ob, mislim da Vrabčevi "Na širnem Primorju stoji naša vas", nekakšna himna zboru, ki smo jo radi prepevali na nastopih in tudi sebi v veselje.

Pri Sinku smo podzavestno zaslužili, da ste bili velik narodnjak, ki je tudi osebno veliko preizkusil in doživel, da sta se slovenska beseda in pesem ohranili italijanski raznarodovalni politiki navkljub. O tem nam je tedaj in nam še priča glasba, ki podpira tisti del pesmi, ki pravi "dnevi so prišli temnačni, / takih ni še videl svet..." . Ko sem nato prebiral pričevanja Justa Lavrenčiča s Katinare in Draga Petarosa iz Boršta, sem zvedel, da ste bili med učitelji glasbe, ki so sredi dvajsetih let sodelovali pri tečajih za dirigente, ki jih je organizirala tržaška Prosveta in kako je bilo to vzgojno-pedagoško delo neprecelljivo za vsestransko formacijo mladih dirigentov, oz. kako ste to mladino učili tudi na svojem domu, ko je prosvetno delo zaradi fašizma stopilo v ilegalo. Ko sem za krajši čas pomagal zboru srbsko-pravoslavne cerkve v Trstu, ki ga je vodil prof. Harej, pa sem zvedel, da ste celih petindvajset let, in to od leta 1930, vodili tudi ta zbor, mu uredili arhiv in s svojo izredno lepo notografsko pisavo tudi prepisali številne partiture. Borštanski organist Drago Petaros pa se še spominja, kako ste s tem

"pravoslavnim zborom", na jugoslovanski državni praznik sv. Sava, kljub fašistični prepovedi peli v cerkvi pri odprtih vratih Naprej, zastava slave in Lepa naša domovina. Vsi, ki so vas imeli za učitelja, o vas govorijo, da ste imeli veliko potrepljenje in pedagoški čuter da ste zlasti začetnikom pogosto prilagajali skladbe njihovim sposobnostim. Na Opčinah, kjer ste živeli v povojnem času, ste zapustili globoko sled ne let kot organist in zboro-

vodja cerkvenega zbora, ampak predvsem kot učitelj glasbe. Mnogim tedanjim gojencem ste ostali v spominu, kako na kolesu hitite po vasi, da na domovih poučujete glasbo, ali kako v Marijanišču, kjer je bila glasbena šola, učite klavir in harmoniko ali vodite dekliski zbor oz., kako sodelujete pri delovanju glasbenih ansamblov tudi s tem, da jim prirejate pesmi za take skupine. Mnogim ste napisali primerne skladbe. Naj za vse omenim klavirsko skladbo Spominčice, ki jo je, če me spomin ne vara, igrala prijateljica Tanja, nato v instrumentalizirani izvedbi pa izvajal tudi ansambel Galebi. Bili ste človek, ki se ni prival v ospredje, zelo občutljiv in nevsiljiv, rad pa bi vas prosil, da sv. Cecilijo in druge svete posrednike, prosite, naj širokogrudno stojijo ob strani vsem, ki v sedanjih časih v naših krajih skrbijo za slovensko cerkveno petje, saj dobro veste, s katerimi in kakšnimi težavami se soočamo. Pa srečno!

Vaš Marko Tavčar

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - ŽUPNIJA OPČINE -
MePZ SV. JERNEJ in PEVSKO DRUŠTVO VESELA POMLAD

vabijo na

POKLON SKLADATELJU STANETU MALIČU OB 100-LETNICI ROJSTVA

V župnijski cerkvi na Opčinah
bo v soboto, 30. oktobra, ob 19. uri
spominski večer z mašo in petjem.

Pavel Vidau

Narodna skupnost na Koroškem še vedno razdvojena

Začetek in konec multikulturalnosti na Koroškem

Predsednik ZSO (torej Zveze slovenskih organizacij) Marijan Sturm je izjavil, da se namerava njegova organizacija odpreti tudi tistim Korošcem, ki se ne želijo priznati za Slovence, ampak so načelno za sožitje. Neslovinci bi tako našli svojo organizacijsko obliko v (še) slovenski zvezi. Sicer pa se zunanemu opazovalcu postavi vprašanje, kako se bodo Neslovinci, torej tisti, ki se ne želijo prepoznati kot člani slovenske narodne skupnosti na Koroškem, včlanili v organizacijo, ki jo tako na Dunaju kot v Ljubljani prepoznajo kot krovnio organizacijo slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Vprašanje multikulturalnosti med Slovenci na Koroškem ni žal usmerjeno v večinski narod, temveč je sredstvo notranjega obračunavanja med organizacijama koroških Slovencev. ZSO

se z uporabo besede multikulturalnost v bistvu želi diferencirati od Narodnega sveta koroških Slovencev, kateremu pripisuje nacionalistično usmeritev, kar je - zlasti če to beremo v nemškem prevodu - vse prej kot pozitiven predznak.

V javnosti se tako ustvarja vtis, da je narodna skupnost še vedno razdvojena (ali celo raztrojena), in sicer na "dobre" in "hudobne" Slovence, na tiste, ki so za sodelovanje, in za tiste, ki naj bi se zapirali v etnični geto in sili večinski narod, da se prav tako zapre v svoj prostor. To seveda ne odseva resničnega stanja, še manj pa to koristi manevrskemu prostoru, v katerem se morajo gibati koroški Slovenci, da rešijo eksistencialna vprašanja skupnosti.

Novogoriški župan je v preteklih dneh poslal svojemu celovške-

mu kolegu pismo, v katerem izraža zaskrbljenost v zvezi z novicami o zapiranju dvojezičnih Sol v Podjuni oziroma kratenje njihove avtonomije. Pismo je vredno omembe, saj sta tako Nova Gorica kot Gorica pobrateni s Celovcem.

Vprašanje šolstva je za slovensko narodno skupnost na Koroškem, in ne samo na Koroškem, vitalno vprašanje za ohranjanje kulture. Zreducirane slovenščine na raven tujega jezika, ki si ga prisvojiš v šoli, pa pomeni začetek in konec možnosti, da bi na Koroškem imeli nekaj, kar se da primerjati z dvojezičnostjo, to je s paralelnim in enakovrednim osvajanjem dveh jezikov in kultur, ki sta avtonomi na tem ozemlju.

Multikulturalnost na koroški način ni recept, ampak situacija, iz katere mora narodna skupnost, da se sploh lahko ohrani kot taka.

Peter Rustja

Jože Wakounig o zamujanju do narodnih manjših

NSKS: Schüsslova napoved ni spodbudna za jubilej ADP

Napoved avstrijskega kanclerja Wolfganga Schüssla, da letos ne bo konference konsenza glede dvojezičnih krajevnih napisov, po mnenju predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev (NSKS) Jožeta Wakouniga "ni ravno spodbudna za prizadevanja, da bi primerne obhajali zlati jubilej Avstrijske državne pogodbe (ADP)", je poročala STA.

"Resno se bojim, da ne bo mogoče pravočasno do 50-letnice podpisa Avstrijske državne pogodbe najti z zvezno vlado take rešitve, ki bi narodni skupnosti omogočila primerno obhajanje tega jubileja," je dejal minuli teden Wakounig.

Kot je pojasnil, je NSKS že pred več ko enim letom javno in pisno predlagal avstrijskemu kanclerju, da skupaj najdejo za obe strani sprejemljivo rešitev, ki bi morala biti tudi v skladu z razsodbama ustavnega sodišča, vendar se kancler na pobudo še ni odzval. "Vsekakor je njegovo krepko zamujanje več kot neodgovorno, tako do narodne skupnosti kakor do vseh tistih, ki skrbijo za ugled in verodostojnost druge avstrijske republike," meni predsednik NSKS. Wakounig je ob tem še opozoril kanclerja Schüssla, da ne bo uspel s taktiko za-

vlačevanja. "Člen 7 Avstrijske državne pogodbe je za narodno skupnost predragocen, da bi lahko dopuščali njegovo izničevanje v nedogled," je poudaril.

Jože Wakounig

Vodja koroške Avstrijske ljudske stranke (OeVP) Josef Martinz je v sredo za avstrijsko tiskovno agencijo APA povedal, da nove konference konsenza, na kateri bi obravnavali vprašanje dvojezičnih krajevnih napisov na avstrijskem Koroškem, letos ne bo.

"Kancler bo v tem vprašanju ravnal postopno," je poudaril. Povedal je še, da se je o tem vprašanju s kanclerjem pogovarjal konec tedna. Kancler

naj bi mu povedal, da namerava zimo izkoristiti za pogovore s koroškimi deželjnimi politiki in predstavniki slovenske manjšine. "Konec koncept mora imeti konferenca konsenza nek rezultat. Če se ta ne bi nakazal, nova konferenca ne bi imela smisla," je še dodal.

Vprašanje dvojezične toponografije na avstrijskem Koroškem je postalo znova aktualno po razsodbi avstrijskega ustavnega sodišča 13. decembra 2001, ki je razveljavilo določilo v avstrijskem zakonu o narodnih skupnostih, po katerem bi bili dvojezični krajevni napisi obvezni šele ob 25-odstotnem deležu slovenske prebivalstva, hkrati pa je določilo že 10-odstotni delež Slovencev kot zadosten.

Obenem je ustavno sodišče določilo, da je treba razsodbo uresničiti do 31. decembra 2002, kar pa se še ni zgodilo. V letu 2002 je za ureditev vprašanja na pobudo kanclerja Schüssla na Dunaju potekala t.i. konferenca konsenza, pri kateri sta poleg predstavnikov političnih strank in slovenske manjšine sodelovala tudi predstavnika koroškega Heimatdiensta in zveze brambovcv. Konferenca konsenza se je po treh zasedanjih 11. septembra 2002 končala brez uspeha.

Stališče Narodni svet koroških Slovencev

Pritožba na ustavno sodišče

Podpredsednik Narodnega sveta koroških Slovencev (NSKS), odvetnik Rudi Vouk, je minuli teden pri avstrijskem ustavnem sodišču vložil pritožbo zaradi manjkajočega dvojezičnega napisa v Pliberku.

Kot so sporočili iz NSKS, gre za isti primer kot v Škocjanu, pri čemer je v Pliberku delež slovenskega prebivalstva po ljud-

skem štetju iz leta 2001 še višji, 16,1-odstoten.

Avstrijsko ustavno sodišče je namreč v primeru Škocjana decembra 2001 odločilo, da za postavitev dvojezičnih krajevnih napisov zadostuje 10-odstotni delež slovenskega prebivalstva v daljšem obdobju.

NSKS tudi glede Pliberka ne dvomi o pozitivnem izidu postopka pri ustavnem sodišču. Sprašuje pa se, kako se bo ustavno sodišče odzvalo na

ugotovitev v pritožbi, da okrajno glavarstvo Velikovca zavestno uporablja uredbo o enojezičnem napisu, čeprav ve, da je protustavna in da bi moralo glavarstvo samo poskrbeti za dvojezične krajevne napise.

"Sploh pa je nerazumljivo, zakaj v Pliberku že zdavnaj niso postavili dvojezičnega napisa," je v izjavi poudaril NSKS. Spomnil je še, da so se z dvojezičnim napisom strinjali celo koroški brambovcv na konferenci o konsenzu leta 2002. "Ne vidimo nobenega razloga, zakaj se okrajno glavarstvo boji sprejeti pravno korektno odločitev," je v izjavi za javnost še poudaril NSKS.

Zdravko Likar je prejel najvišje občinsko priznanje

"Največ iskrenih prijateljev imam v Benečiji"

Občina Kobarid je 15. oktobra, na slavnostni seji, ob letošnjem občinskem prazniku, podelila priznanja. Pevskemu zboru Sveti Anton in Športnemu društvu Kobarid - Malo-nogometnemu klubu Oplast sta pripadli denarni nagradi, priznanja pa so prejeli Majda Sok, Miro Lapanja, Nataša Šturm Rot, Lada Jukič, Ivan Ručna in Lilijana Kavčič.

Najvišje priznanje - plaketo občine Kobarid pa je prejel Zdravko Likar, sicer načelnik UE Tolmin. To je drugo visoko priznanje občine, saj je pred leti prejel že občinsko priznanje. Polno dvorano občanov, ki jim ni vseeno, kaj se dogaja v občini, pa je navdušil tudi cel koncert pesmi okteta Simon Gregorčič.

Župan Pavel Gregorčič je ob podelitvi povedal, da je Likar doslej dokazal, da so zanj najtežji izzivi veliko veselje. Poleg aktivnosti v športu je vzgojitelj številnih generacij planincev, tekačev in gorskih tekačev ter povezovalcev raziskovalcev zgodovine.

Sodeloval je pri uspešnem zavzemanju za ohranitev reke Soče, pri rasti in zasnovi Kobariškega muzeja in Poti miru ob zahodni meji, kar se s slednjim lepo ujema. Oboje privlači veliko ljudi z

obeh strani meje, da spoznavajo kraje in prebivalstvo ob njej. Posebno je pozoren do želja ljudi, ki bi se radi zopet zblížali, pa včasih ne vedo, kako in kam bi se obrnili, da ne bi bili vsiljivi. To

novoletnih srečanj v Kobaridu. Njegov uspeh izhaja iz njegovega značaja, priljudnosti, narodne zavesti in ljubezni do vseh ljudi, še zlasti odrinjenih od osnovnih, naravnih človeških

pravic. Zato je tako najbolj vzljubil rojake v Benečiji, ki jim še danes prikrto kratijo najosnovnejše narodne pravice. Da gre za iskrenost, kaže to, da ima največ osebnih stikov.

"Poleg službe, moja prva misel je pri rojaki v Benečiji in Kanalski dolini", večkrat pove. "Ne le, ker smo bratje, ampak tudi, ker sem dobil tam toliko prijateljev, da sem tam po dva do trikrat tedensko. Upam, na vse boljše, ne glede na ukrepe italijanske države. Seveda bi morala ta spoštovati in uresničevati zakone, ki jih je sprejela, in vse, kar iz njih izhaja. Bodimo ljudje in živimo v miru eden z drugim.

Kljub zapletom takšne in drugačne narave si bomo vse boljši sosedje, če se bomo potrudili, da se bolj spoznamo. Zato je naloga vseh nas širitev kulture dialoga. Zame je to velik in vesel izziv, ker imam te ljudi rad. Prav vse. Sem prijatelj tudi s številnimi Furlani in Italijani, zato vem, da se eden drugega le premalo poznamo, zato pomeni dobrohotno zblíževanje, nalaganje v nek velik zaklad v našo in korist mlajše generacije."

MM

mejo so namreč škodljivi interesi v prejšnjem stoletju naredili zelo ranljivo, da so nasilno odtujili celo sorodnike.

Prizadevanja Zdravka Likarja so rodila sam začetek prvih neuradnih in vse bolj tudi uradnih stikov med predstavniki krajev in občin Benečije ter Posočja, kamneje tudi na višji ravni v okviru

Predstavitev revije - Oktober 2004

Mesec je naokoli in pred nami je oktobrska številka revije Slovenija-pika-svet. V njej posvečamo posebno pozornost slovenskemu jeziku in skrbi zanj. O učinku novega zakona za zaščito slovenskega jezika se je razpisal novinar Milan Vogel, ki je prepričan, da je zakon sicer potreben, vendar dvomi, da bo tudi učinkovit. Jezik je etično in ne etnično vprašanje, po mnenju Avstrijca Ludwiga Hartingerja, ki se je slovenščine naučil iz ljubezni do Srečka Kosovela. Skrb za jezik pa sega od prilaganja sodobnemu življenju do prevajanja strokovne literature. Vsako činstunstvo je odveč, poudarja Vogel, veliko pomembnejša je vzgoja v ljubezni do lepe in plemenite besede.

Z jezikom se ukvarja tudi zapis s seminarja za učitelje slovenskega dopolnilnega pouka iz sveta, ki ga je organiziral Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu skupaj z Zavodom Republike Slovenije za šolstvo. Seminarja so se udeležili učitelji z vseh petih kontinentov, na njem pa so se seznanjali z novimi metodami dela, možnostmi sodelovanja z matičnimi ustanovami in vzpostavili tudi medsebojne stike. O poučevanju slovenskega jezika na tujem, o mestu, ki ga

uživa slovenščina v evropskih državah, pa tudi o vlogi, ki jo imajo starši pri ohranjanju jezikovne dediščine, pa je tokrat zelo odkrito spregovoril vodja slovenskih učiteljev v Nemčiji Vinko Kralj. Sicer pa se je tudi septembra

nikov stroke, na srečanju pa so se lotili cele vrste vprašanj, od upravljanja s prostorom in ohranjanja arhitekturne dediščine do tehnoloških izzivov v gradbeništvu.

Ob 100. obletnici Slovenske narodne podporne jednote iz Združenih držav Amerike smo pozornost namenili njihovi dobrodelni dejavnosti. Člani SNP, enega najstarejših slovenskih združenj v svetu, so Sloveniji pomagali v vseh najtežjih trenutkih, njihova zadnja dobrodela akcija pa je pomembno pripomogla h gradnji nove pediatrične klinike v Ljubljani.

V nadaljevanju oktobrske številke Slovenija-pika-svet piše še o tradicionalni folkloriadi v Augsburgu, pa o srečanju slovenskih pesnikov iz sveta, o razstavi švedskega slikarja Jožeta Stražarja, o Dragi in Bazovici s Tržaškega, o špetrski šoli v Benečiji in prinaša še veliko zanimivih reportaž, utrinkov in zanimivosti. Naj opozorimo še na jezikovni kotiček, v katerem

Uzakonjena skrb za jezik
Slovenski učitelji iz sveta na izpopolnjevanju
Srečanje arhitektov in gradbenikov
Okrog sveta z ultralahkim letalom

dogajalo veliko zanimivega v Sloveniji in na tujem. Svetovni slovenski kongres je svoj tradicionalni strokovni posvet letošnje namenil srečanju arhitektov in gradbenikov. Vabilu se je odzvalo preko sto predstav-

terem vabimo k sodelovanju vse, ki bi si radi razjasnili jezikovne vzele, sicer pa so vrata uredništva vedno odprta za vse, ki bi se želeli na revijo tudi naročiti. Lep pozdrav in na svidenje čez mesec dni.

Tudi Milan Kučan priznava značajske in politične vrline Janeza Janše

Predsednik države se zavzema za hitro sestavo nove slovenske vlade

Na umestitvenem zasedanju parlamenta v novem mandatu se je uspešno uveljavila koalicija nekaterih političnih strank, ki je zagotovila dovolj glasov za izvolitev svojih kandidatov v vodstvo državnega zbora. Poslanci iz sedaj opozicijskih strank, LDS in ZLSD, so bili pri vseh volitvah preglašani, in videlo se je, da na svojo spremenjeno vlogo še niso dovolj pripravljeni. Za novega predsednika parlamenta je bil z 58 glasovi izvoljen dr. France Cukjati, kandidat SDS. Predsednik te stranke Janez Janša ga je predstavil "kot izkušenega parlamentarca, humanista in demokrata". Pomenljiva je vsebina zahvale za izvolitev, ki jo je izrekel novi predsednik (nekoč je bil tudi v jezuitskem redu, ki zahteva izpričano skromnost in poštenost pa tudi vrhunsko izobraženost redovnikov). France Cukjati je zagotovil, "da bo upravičil zaupanje in pričakovanja državljanov. Spopadel se bom tudi s krivicami in z vsem, kar ovira gospodarski razvoj ter podjetništvo in nasploh povzroča krivično razslojevanje ter številne tragedije premalo zaščitene državljanov."

Za podpredsednika državnega zbora sta bila izvoljena poslanec demokratične stranke upoko-

jencev, primarij Vasja Klavara, ki je dobil 66 glasov, in poslanec SNS Sašo Peče, z devetinštridesetimi glasovi. Kandidatko ZLSD za podpredsednico parlamenta Majdo Potrata je podprlo 40 poslancev in ni bila izvoljena. Največja opozicijska stranka, LDS, ki ji pripada eno podpredsedniško mesto, svojega kandidata ni predložila. Za generalnega sekretarja državnega zbora je bil imenovan 36-letni Lovro Lončar, ki je bil doslej sekretar poslanske skupine SDS v parlamentu.

Poslance je na umestitvenem zasedanju nagovoril tudi predsednik Slovenije, dr. Janez Drnovšek. Zavzel se je za hitro oblikovanje parlamentarne koalicije in sestavo nove vlade in dejal, da bi ob hitrih pogajanjih tudi sam skrajšal postopke za imenovanje mandatarja. Za zdaj ostaja določilo, da mora državni poglavar do 23. novembra predlagati mandatarja za sestavo nove vlade. Le-ta mora biti iz stranke, ki je dosegla največji uspeh na volitvah. To je dosegla SDS, s predsednikom Janezom Janšo, ki bo zato najbolj verjeten mandatar za sestavo nove vlade.

Janez Janša se je že sestal s predstavnikoma vseh političnih strank, zastopanih v parlamentu novega sklica. Tako nastajajo obrisi

mogoče koalicijske vlade. V njej bi sodelovale stranki koalicije Pomlad (to sta SDS in Nova Slovenija, krščanska ljudska stranka), SLS in Demokratična stranka upokoencev (Desus). Predvideni mandatar je omenjenim strankam poslal osnutek koalicijske pogodbe o usmeritvah in programu možne koalicijske vlade. To bi v parlamentu podpiralo skupaj 49 poslancev iz omenjenih strank močne koalicije, kar je za tri glasove več od parlamentarne večine. V tem izračunu pa nista upoštevana poslanec in poslanka italijanske in madžarske narodnosti, ki bi vsaj včasih utegnili podpreti vlado. Vlada v odhajanju, ki jo vodi Anton Rop, sedaj lahko vodi samo tekoče posle in ne more več sprejemati sklepov, ki bi bili zavezujoči za naslednjo vlado. Zaradi tega so v veliki meri okrnjene tudi pristojnosti zunanjega ministrstva, ki ga vodi Ivo Vajgl. V obdobju po parlamentarnih volitvah v Sloveniji in poizkusih za oblikovanje nove parlamentarne in vladne koalicije se je zgodila zanimiva novost. Nekdanji predsednik države Milan Kučan je namreč v zelo dolgem intervjuju, objavljenem v sobotni prilogi časnika Delo, 23. oktobra, ocenil tudi Janeza Janšo, svojega največjega političnega tekmeča oz. nasprot-

nika. Kot je piscu tega prispevka znano, je Kučan prvič poudaril, "da je Janša veteran v slovenski politiki, je delaven, dober analitik, tudi taktik, pa človek z ambicijami. Če bi sodili zgolj po njegovih napovedih v zadnjem času, bi lahko bil dober premier. Bil je vsaj nenavadno poslušati mehko v njegovih nastopih." **Filozof in teoretik LDS Slavoj Žižek se bo izselil iz Slovenije** V Sloveniji so zaskrbljeni zaradi inflacije, ki bo letos znašala 3,5%. To je prevelika stopnja glede na zahteve evropske komisije in evropske centralne vlade, vsebovane v merilih za vključitev novih držav v območje evra, skupne evropske denarne enote. Guverner Banke Slovenije Mitja Gaspari je zagotovil, da bodo inflacijo postopno znižali na poldruhi odstotek, s čimer bi dosegli pogoje za prevzem evra leta 2007. "Zamujena priložnost bi Sloveniji evro oddaljila za več let", je opozoril. Filozof in neuradni teoretik LDS Slavoj Žižek, ki je zagrozil, da se bo v primeru volilnega neuspeha omenjene stranke izselil iz Slovenije, pravi zdaj, da bo to tudi storil. Odstopil pa je predsednik sveta LDS Gregor Golobič, ki zatrjuje, da se je s tem dokončno umaknil iz politike.

Marijan Drobež

Večja skrb kakovostnemu izobraževanju kot pa statusu Politehnike

V novem akademskem letu vpisanih 542 študentov iz vse Slovenije

Zavod za visokošolsko izobraževanje in znanstvene raziskave Politehnika v Novi Gorici deluje že deset let in v tem obdobju je napredoval v vseh zastavljenih smereh. Povečal je število študijskih programov, število ustanoviteljev Politehnike se je povečalo (slednji so Inštitut Jože Štefana in Ljubljani, mestna občina Nova Gorica, Občina Ajdovščina in Znanstvenoraziskovalno središče Slovenske akademije znanosti in umetnosti), omenjeni zavod v Novi Gorici pa je navezal stike oz. pričel sodelovati z mnogimi univerzami v tujini, zlasti s tistimi v Italiji in ZDA.

Politehniko v novem, desetem

po vrsti, akademskem letu 2004/2005 obiskuje 542 študentov iz vse Slovenije, nekaj posameznikov pa je prišlo tudi iz Trsta in Gorice. Mnogim bo v okviru izmenjav študentov med posameznimi univerzami omogočeno opraviti del izobraževanja v tujini, prav tako pa se bodo slušatelji visokošolskih programov usposabljali v Politehniko. V Novem glasu smo že poročali, da je Politehnika pričetek novega akademskega leta in deseto obletnico delovanja zavoda obeležila s slovesnostjo, ki je bila 18. t.m. v koncertni dvorani dvorca Zemono pri Vipavi. Na njej so podelili vpisne listine novi generaciji podiplomskih študentov, vpi-

sanih v programe Znanosti o okolju, Karakterizacija materialov, Krasoslovje in Interkulturni študiji, primerjalni študij idej in kultur. S svečanostjo na Zemonu so uradno odprli tudi Šolo za slovenske študije Stanislava Škrabca. Politehnika je aktualnost franciškega patra Stanislava Škrabca poudarila z načeli in vrednotami, ki jih je s svojim življenjem in delom uresničeval ta veliki jezikoslovec. Zapisali so, "da je Stanislav Škrabec bil vnet zagovornik našega materne jezika, tujke pa je neusmiljeno preganjal." Prepričan je bil, da Slovenci svoj jezik in tudi sebe premalo cenimo. "Naša slovenščina je eden najboljših jezikov na sve-

tu", je zatrjeval. "Pater Stanislav Škrabec je s svojim delom in idejami zagotovo vzornik in navdih študentom novega študijskega oz. izobraževalnega programa, Slovenistike."

V novem akademskem letu je Politehnika uvedla tudi nov podiplomski študijski program z naslovom Ekonomika in tehnike konzervatorstva arhitekture in krajinske dediščine. Izvajali ga bodo skupaj z Univerzo IUAV v Benetkah. Študij bo potekal v Benetkah v prostorih nekdanjega samostana Sant'Elena, ki ga je Občina Benetke in ta namen dodelila novogoriški Politehniko. Na slovesnosti v dvorcu Zemono je predstojnik Politehnike prof. dr. Boštjan Žekš (je tudi predsednik SAZU) v pogovoru s časnikarji pojasnil njen program in usmeritev. "Ne bomo se vključili v univerzo na Primorskem in ne v tisti v Ljubljani in Mariboru, temveč bomo poskušali z njimi čim bolj sodelovati."

Prejeli smo

Nelagodnost volilne zmage

Izid volitev v Sloveniji sicer ne pomeni - kakor bi naravno lahko sklepali zaradi skupnih rezultatov desno sredinskega pomladnega trojčka Slovenske demokratične stranke (SDS), Nove Slovenije (NSi) in Slovenske ljudske stranke (SLS), vse tri tudi pripadajo največji evropski politični skupini ljudska krščanski /in/ demokratičnih strank, EPP-EDU - nikakega globalnega idejnega zasuha volilnega telesa, vsekakor pa prvenstveno pomeni prepričljivo in svojevrstno nezaupnico trenutni vladi. In s tem "tehnologiji" dvanajstletnega vladanja liberalnih demokratov (LDS).

Pat pozicija, 45:45 poslanskih sedežev, pa je za oblikovanje nove vlade vendarle bolj naklonjena najverjetnejšemu man-

datarju Janezu Janši. Ker sta NSi in SLS dosegla sorazmerno nizke volilni delež, je prav zato tudi povsem očitno, da SDS - tako kot na predzadnjih volitvah LDS - niso volili samo nazorsko politični privrženci. To nakazujejo še različne ankete, ki jih medijske hiše zaradi fiaske raziskovalcev javnega mnenja organizirajo kar same, in ki dajejo prednost opciji koalicije pomladnega bloka z ZLSD.

Teško bo zadovoljiti tako volilce, idejne pristaše SDS, kot volilce, ki si, ne glede na politično opcijo vladajočih želijo več socialne pravičnosti, več enakosti pred zakonom, manj korupcije... Z navidez najmanj odstopanja od "pomladnega" programa bi si Janša lahko večino zagotovil že s poslancema italijanske in madžarske narodno-

sti. A vladanje bi bilo nad vse tvegano, nestabilno, za nameček pa bi zaradi močne opozicije le stežka uresničeval predvolilni program. Tega bi tudi ne zmožel, če bi z bolj ali manj moralnimi zadržki v vlado sprejel ponujajočo se Slovensko nacionalno stranko (SNS), ki tokrat želi v vlado, in hoče resor za kulturo (saj bi jim bilo skupno le že tako ali tako demokratično vprašljivo odklanjanje gradnje džamije, rigoroznost do "izbrisanih" in zaostrovanje mejaštva s Hrvaško). NSi se zdi vsekakor primernejši partner DeSUS; tudi oni hočejo ministrski stolček ali dva, ob nekaterih socialnih zagotovilih bi s sodelovali tudi v "desni" vladi. A najprej pričakuje opravičilo, ker je Janša javno podvomil, da je ta stranka sploh legalno prestopla 4% volilni prag.

Pot do nove vlade torej ne bo enostavna, posebej, ker si Janša želi le močno in v dejanskem razmerju sil adekvatno vladno koalicijo. Torej z LDS? Že zaradi antagonističnih idejnih konceptov za kaj takega pravzaprav ni nobenih možnosti. Tudi ni pričakovati, da bi ZLSD v podrejeni vlogi v ideološko naphani vladi uresničevala volilni program Koalicije Slovenija. Je pa tudi res, da strankina vodstva pač legitimno sklepajo kompromise. Morda pa bi oz. bo Janezu Janši in Borutu Pahorju le uspelo prepričati poslance in širši vodstvi strank za sodelovanje v vladi? To bi potem vsaj v naslednjih štirih letih pomenilo mogočno korekturo dozdajšnjemu načinu LDS vladanja, zlasti glede vladnih priorit. Vendar pa tudi brez pisanja nove medvojnne zgodovine in verouka v solah...

Janez Postrak

Kratke

Nova medicinska fakulteta v Mariboru že deluje

Največja in najbolj pomembna novost akademskega leta 2004/2005 v Sloveniji je zagotovo odprtje nove medicinske fakultete v Mariboru. Zanj sta si dolgo prizadevali Univerza in Mestna občina v Mariboru, pri načrtovanju novo fakultete pa so sodelovali tudi predstavniki Zdravniškega društva Slovenije. Sodelovala bo pri izobraževanju oz. pridobivanju zdravnikov, ki jih v Sloveniji zelo pomanjkuje. Trenutno naj bi v državi primanjkovalo kar okoli 800 zdravnikov, to v posameznih ambulantah, območnih bolnišnicah in tudi v kliničnem centru v Ljubljani, ki je osrednja ustanova slovenskega zdravstva.

Prvi letnik nove medicinske fakultete v Mariboru obiskuje devetinosemdeset študentov. Dekan, prof. dr. Ivan Krajnc, je ob začetku delovanja fakultete poudaril, da tudi na tem področju želijo dosegati najvišjo kakovost, zato je kadrovske žele oblikovane. Akademski zbor prvega letnika je bil obravnavan in potrjen tudi na Svetu za visoko šolstvo Slovenije. Nosilci predmetov, znani zdravniki oz. medicinski izvedenci z veliko izkušnjami, so iz Maribora, kot izvajalci posameznih predmetov in posameznih tem pa bodo sodelovali medicinski strokovnjaki iz Ljubljane. Takšna izbira ne bo nič posebnega, saj tudi mariborski profesorji predavajo določene teme na medicinski fakulteti v Ljubljani.

Nova fakulteta se bo usmerila tudi v raziskovalno delo, pri čemer bo uporabljala izkušnje in dosežke na tem področju, ki jih ima Splošna bolnišnica v Mariboru. V prvi letnik nove fakultete je vpisanih več študentov, kot pa je bilo razpisanih vpisnih mest. Na 80 razpisanih mest se je namreč prijavilo kar 193 kandidatov, razpisanim merilom pa je ustrezalo 85 kandidatov. Tako je sedaj v prvem letniku skupaj 89 študentov medicine, med njimi so tudi štiri iz tujine.

Sindikati in delavci v Sloveniji proti podaljšanju delovnega časa

V Sloveniji politične stranke, zaradi občutljivosti teme, v predvolilni kampanji, niso omenjale predlogov in težen za podaljšanje delovnega časa v gospodarstvu. Pobudo za podaljšanje delovnega časa je prvi dal Stojan Petrič, predsednik uprave zelo uspešne gospodarske družbe Kolektor v Idriji. Po njegovem bi s podaljšanjem urnika s sedanjih 40 ur tedensko, kar predpisuje zakon, na 42,5 ur na teden v veliki meri premostili težave v podjetjih, kot so izgube, odpuščenja in nizke plače. Seveda bi za omenjeno podaljšanje delovnega časa delavci ne prejemale plačila.

Delodajalci so se hitro poenotili za omenjeni delovni podaljšek. Proti pa so se odločno izrekli sindikati, na čelu z največjim, Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije, pa seveda tudi velika večina slovenskih delavcev. Opozorili so, da bi sleherno podaljšanje delovnega časa zmanjšalo njihove delovne in socialne pravice, k čemur očitno težijo domači in mednarodni kapital. Težave v gospodarstvu je namreč mogoče premostiti z boljšo organizacijo dela oz. proizvodnje, tehnološkimi izboljšavami, varčevanjem in z drugimi ukrepi. Lastniki podjetij in drugi poslovneži oz. upravljavci proizvodnje pa bi k racionalizaciji proizvodnje in poslovanja morali prispevati vsaj z delnim znižanjem dobičkov in plač, ki si jih sedaj delijo.

Predlogi za podaljšanje delovnega časa bodo v novem položaju po državnozbornskih volitvah bržčas utihnil, saj nova vlada na takšne zahteve dela slovenskih delodajalcev skoraj zagotovo ne bi pristala.

Številna predavanja v Goriškem muzeju

V Goriškem muzeju, v gradu Kromberk, uspešno nadaljujejo ciklus predavanj in predstavitev raznih tem, ki se nanašajo na goriško preteklost pa tudi na aktualna vprašanja in dileme sedanjega časa. Zadnje je bilo predavanje o solkanskem mostu, ob 100-letnici zgraditve, ki ga je imel Gorazd Humar, univ. dipl. inž. gradbeništva in raziskovalec zgodovine gradnje mostov v Sloveniji. O tem je napisal tudi knjigo. Udeležencem je pojasnil način gradnje in zgodovino tega velikega kamnitega ločnega mostu čez Sočo. Most ima največji kamniti lok na železniških progah na svetu, njegov svetli razpon znaša 85 metrov dolžine. Zgrajen je bil leta 1905. Čezenj so že leta 1906 stekli prometni tokovi in druge železniške povezave med Dunajem in Srednjo Evropo, s pristaniščem v Trstu.

Solkanski most, ki je bil vrhunski izdelek inženirske šole za mostove, je bil zadnji v generaciji železniških mostov, ki so bili na prelomu 19. in 20. stoletja grajeni na železnih v Avstro-Ogrski.

V torek, 26. oktobra, ob 20. uri, so v gradu Kromberk predstavili novo delo teologa in misleca, pa verskega zgodovinarja Luigija Tavana iz Gorice. Gre za knjigo o Goriški nadškofiji med leti 1750-1947. To novo aktualno delo o zanimivem izseku iz verske zgodovine, v kateri so bili udeleženi tudi naši kraji v slovenskem delu Goriške, sta predstavila avtor ter zgodovinar in teolog prof. Franc Kralj.

Gostovanje makedonskega gledališča v SNG Nova Gorica

V Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica bo v petek, 29. t.m., gostovalo gledališče Nardonen teatar Bitola iz Makedonije z znano dramo A. P. Čehova Tri seestre v režiji Aleksandra Popovskega. Ob premieri je postavitev doživela laskave ocene kritikov. Brezplačne vstopnice lahko gledalci dobijo pri blagajni gledališča. V soboto, 30. t.m., pa odpade najavljeno gostovanje gledališča HNK Ivana pl. Zajca Rijeka iz Hrvaške z delom Eduarda De Filippa Filumena Marturano v režiji Jagoša Markovića.

"Štandreška" Stara garda na novogoriškem odru

Dolgotrajno, hvaležno ploskanje se je oglašalo, v nedeljo, 24. t.m., v dvorani Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica ob koncu predstave Stara garda Alda Nicolaia v dovršeni izvedbi štandreške gledališke triperesne detelje - Božidar Tabaj, Majda Zavadlav, Marko Brajnik - in mojstrski režiji Janeza Starine, ki je dognano izpostavil pa tudi uravnesil duhovite in trpke vsebinske odtene, na katere se je primerno odzivala tudi novogoriška publika. Marsikomu se je ob njih orosilo oko. Z grenkobno komedijo, ki jo je strokovna žirija 43. Linhartovega srečanja oglasila za najboljšo ljubiteljsko odsko postavitev na Slovenskem v sezoni 2003/04, so se začela letošnja Nedeljska gledališka srečanja, abonmajska ponudba šestih ljubiteljskih predstav, ki jo šestič zaporedoma, od oktobra do marca, ponuja Zveza kulturnih društev Nova Gorica. S to pobudo si je v teh letih ustvarila zvesto in številno občinstvo. Letos si je abonma priskrbelo nad 200 gledalcev!

Komorna, intimno zasnovana predstava je polno izvenela tudi na velikem odru SNG. Ob izvrstni igri je na črni podlagi odskih zaves kot naravna scenska kulisa mestnega vrta, v katerega je postavljeno dogajanje, zažarel ruj v tisočih barvnih odtenuh. Tudi tokrat so zakulisni mojstri štandreškega Dramskega odseka dobro opravili svoje delo. Dramski odsek PD Štandrež bo letošnja Nedeljska gledališka srečanja tudi sklenil, in sicer 6. marca 2004, z dramsko noviteto Janeza Povšeta Za blagoslov in rdeče zvezde, ki jo bo v režiji Emila Aberška premierno prikazal v soboto, 22. januarja 2004, v štandreški župnijski dvorani A. Gregorčič in z njo proslavil svojo 40-letnico neprekinjenega gledališkega ustvarjanja. Z delom Stara garda so se naši odskri znanci predstavili tudi pred publiko na Koprskem, v kraju Osp kot gostje KPD Domovina, v soboto, 16. t.m., in tudi tu doživeli lep sprejem. IK

Končana bo leta 2006

Gradnja solkanske obvoznice napreduje po načrtih

Delavci podjetja SCT so minuli ponedeljek prebili 240 metrov dolg predor na solkanski obvoznici, ki so ga začeli graditi julija letos. Ob tej priložnosti so se pri južnem portalu predora nad ulico Borisa Kalina v Solkanu zbrali predstavniki Direkcije Republike Slovenije za ceste (DRSC) in predstavniki Mestne občine Nova Gorica, ki so izrazili zadovoljstvo nad potekom del.

Bojan Papler, ki je pri DRSC zadolžen za Zahodno Slovenijo oziroma Primorsko, je povedal, da so 240 metrov dolg predor prebili v osemdesetih dneh, po pogodbi pa morajo biti dela v njem zaključena v roku 14 mesecev. Povedal je še, da znaša vrednost izgradnje predora 943 milijonov tolarjev. Od tega bo novogoriška občina prispevala 340 milijonov tolarjev, preostale 603 milijone pa Direkcija Republike Slovenije za ceste.

Papler je povedal še, da bodo v

prihodnjem letu začeli že z naslednjo fazo gradnje solkanske obvoznice, odločitve o tem, katera bo naslednja faza, pa za zdaj še ni, saj še vedno ni rešen problem lastništva enega od zemljišč v bližini novogoriškega krožišča. Povedal je tudi, da bo solkanska obvoznica, ki bo dolga 2100 metrov, zaključena v letu 2006, celotni stroški izgrad-

nje pa bodo znašali okrog 3,8 milijarde tolarjev. Do zaključka del bo treba poleg ureditve notranjosti predora zgraditi še galerijo v bližini novogoriškega rondoja, pa podhode za pešce, protihrupne nasipe in podobno; viadukt na solkanski strani predora pa je že zgrajen.

NN

Družba HIT prevzema vodilno mesto v kranjskogorskem turizmu

Za razvoj igralništva in turizma devet milijard tolarjev novih naložb

Uprava skupine Hit, družbe za igralništvo in turizem v Novi Gorici, je objavila poslovno poročilo za leto 2003, ki vsebuje veliko število podatkov in prikazov o tem velikanu slovenskega turizma. Promet od iger na srečo je, denimo, v letu 2003 znašal skoraj 165 milijonov evrov, Hitove igralnice je obiskalo poldrug milijon gostov, pretežno iz Italije, državi in občinam pa je družba plačala skoraj 12 milijard tolarjev davkov in drugih prispevkov. V vseh dejavnostih Hita je zaposlenih 1.855 delavcev in uslužbenecih. V Hitu ugotavljajo, "da so vodilno podjetje na področju za-

bave in turizma v Sloveniji in želijo postati eno od vodilnih v Evropi. Verjamemo v svoj uspeh, saj za nas investicije, razvoj, širitev in novosti niso zgolj dosežek po sebi. Nasprotno, vse kar počnemo, so le nujni postanki na poti do našega končnega cilja v Sloveniji in v Evropi".

Letos poteka 20-letnica Hitove igralniške dejavnosti. Samo letos so skupaj s povezanimi družbami investirali devet milijard tolarjev. Zgradili so nov igralniško zabavišni center Aurora v Kobaridu, kmalu pa bo Hit odprl igralni salon v Gornji Radgoni. V prvih dneh leta 2005 bodo pričeli ob-

navljati igralniško zabavišni center Park v Novi Gorici. Nadalje se pripravljajo na gradnjo novega zabavišnega centra na Šentilju, na meji z Avstrijo. Skupina podjetij v družbi Hit je v vseh okoljih, kjer deluje, postala strateški razvojni partner lokalnih skupnosti. To velja za Črno goro, Novo Gorico in tudi za Kranjsko Goro. V tem slednjem mestu je Hit začel oblikovati četrti turistični center oz. steber v Sloveniji. Odkupil bo delnice družbe Kompas hoteli, s čimer bo postal lastnik skoraj vseh hotelov oz. turističnih zmožljivosti v gostinstvu in turizmu na območju Kranjske Gore.

Analiza volilnih izidov v Goriški regiji

Poslanca SDS se bosta v parlamentu zavzemala za celotno Goriško

Predstavniki Goriške regijske koordinacije stranke SDS so minuli četrtek predstavili svoje poglede na volilni izid v Goriški regiji, s katerim so zelo zadovoljni. Svoj pogled na nadaljnje sodelovanje z regijo pa sta predstavila tudi izvoljena poslanca stranke SDS v drugi volilni enoti s sedežem v Postojni, Eva Irgl, ki bo s 27 leti daleč najmlajša poslanka v državnem zboru, in Danijel Krivec, župan Občine Bovec, ki je dosegel najboljši volilni rezultat med kandidati vseh strank v drugi volilni enoti. Eva Irgl, novinka v politiki in kmalu tudi najmlajša poslanka državnega zbora, je povedala, da jo je izvolitev v državni zbor po eni strani presenetila, po drugi strani pa je tak rezultat čakala. Zavedala se je namreč, da bo volilce težko prepričala, saj zaradi mladosti njena politična drža ni tako prepoznavna, da bi lahko zbujala zaupanje, kakršnega imajo njeni starejši kolegi in kolegeje. Zato pa je prepričana, da je na volitve lahko končno z nekom poistovetili.

"Na to pot sem stopila odgovorno in z vsem srcem se bom zavzemala za to, kar sem obljubila, res pa je, da bom zaradi pomanjkanja izkušenih potrebovala tudi pomoč drugih," je še povedala bodoča najmlajša poslanka v slovenskem parlamentu in dodala, da se bo pogovarjala za razvoj celotne Goriške. Prav zato bo imela poleg poslanske pisarne v Ajdovščini, kjer je bila izvoljena, tudi poslansko pisarno v Novi Gorici. Bovški župan Danijel Krivec, ki je z več kot 35 odstotki glasov dosegel najboljši rezultat med kandidati vseh strank v drugi volilni enoti in je eden od treh predstavnikov SDS v Sloveniji, ki so dosegli tako visok odstotek glasov, je povedal, da ga je rezultat prijetno presenetil. "Računal sem na parlament, a pričakoval sem okrog 25 odstotkov podpore," je še povedal in dodal, da se je rezultat SDS na Bovškem v primerjavi s prejšnjimi volitvami skoraj potrojil.

Tudi Krivec je poudaril, da se bo v parlamentu zavzemal za celotno Goriško. Poslansko pi-

sarno bo imel v Tolminu, najverjetneje pa tudi v Idriji, ki je na relaciji Bovec - Ljubljana. Vodenju občine se zaradi sedeža v državnem zboru ne bo odpovedal. Tako kot do zdaj bo funkcijo župana opravljal neprofesionalno. Predsednik Goriške regijske koordinacije SDS Tomaž Šinigoj je na novinarski konferenci povedal, da so se na volitvah uresničile napovedi o dveh poslancih, na kar je kazalo še naraščanje podpore SDS v regiji v zadnjih štirih letih. "Pred štiri leti je SDS na Goriškem zbrala 8888 glasov oziroma slabih 16 odstotkov, na letošnjih volitvah pa kar 14 890 glasov, kar pomeni več kot 29 odstotkov vseh glasov," je še povedal Šinigoj in poudaril, da je bila SDS v goriški regiji v vseh volilnih okrajih zmagovita stranka. Še posebej veseli so v stranki preobrata v Novi Gorici, ki po Šinigojevem mnenju kaže na to, da so si ljudje zaželeli sprememb. Šinigoj je izrazil tudi upanje, da se jim bo stranka SDS za podporo oddolžila s politiko nove vlade.

Nace Novak

Ruralia, Vite, Vinum loci / Uspešna pobuda na goriškem sejmišču

Bogata enogastronomska ponudba za vse okuse

Tudi letošnja - sedma - izvedba tradicionalnega agroživilskega sejma Ruralia je bila nadvse uspešna in je od 14. do 17. t.m. privabila na prenovljeno goriško sejmišče ogromno ljudi.

Že utečeno pestro ponudbo so letos prireditelji izboljšali in obogatili: poleg omenjenega salona Ruralia sta bila namreč še 4. vsedržavna izvedba razstave starih in avtohtonih vin Vinum Loci in pa 11. salon trtnih sadik Vite. Svoje enološke in gastronomske izdelke z zaščitenim poreklom je prikazalo več kot 150 razstavljalcev. Obiskovalci so lahko pasli svoje oči in čute, saj so na stojnicah ponujali npr., da omenimo le nekatere, specialitete z rezjskim česnom, feferone in biološke sire ter druge mlečne izdelke iz Basilicate, tipične sire iz Veneta in Piemonta, vsakovrstne testenine in suhomesne izdelke, znano genoveško omako s česnom in baziliko, gubance in druge sladice itd. itd. Degustirali so lahko furlanska žganja in več kot 200 vrst vin z vsega polotoka.

Posebno uspešne so bile tudi vzporedne prireditve, in sicer festival neapeljske pizze (v dobrih treh dneh so jih v pečeh na drva in izključno z izdelki iz Kampnije spekli več kot tri tisoč), t.i. "palačinka day" (na katerem so spekli več kot 500 kraških, briških, slovenskih in avstrijskih - sla-

Foto DPD

nih in sladkih - palačink), pa tudi nekako tekmovanje med najboljšimi kuharji specialitet rib iz Tirskega in Jadranskega morja.

Zanimive so bile tudi okrogle mize o avtohtonih vinih, posebno pa dva posveta. Na prvem, o vinarstvu, so v soboto razpravljali o tem, da bi goriško sejmišče

Foto DPD

lahko bilo pravi "naravni most" med italijanskimi severovzhodnimi deželami in vzhodno Evropo, tako da bi se "evropski vinograd" lahko skladno razvijal. V današnjih trsnicah, kjer gojijo trsne cepelne, lahko razumemo, kakšen bo razvoj vinogradništva in vinarstva v naslednjih 10-15 letih, so ugotavljali. Na posvetu je sodelovala tudi Zora Korošec-Koruza z ljubljanske univerze, ki je orisala razvoj slovenskega vinogradništva in poudarila, da v Sloveniji iščejo nove metode ohranjanja in oživiljanja starih sort. Na 22. mednarodnem posvetu o čebelarstvu pa so v nedeljo govorili o evropskih zakonskih določilih glede pridobivanja medu in trženja z njim. Zanimivo je bilo soočenje med različnimi pravnimi ureditvami v Italiji, Sloveniji, Hrvaški in Avstriji. Prisotni so bili strokovnjaki iz vse Italije, pa tudi drugih omenjenih držav.

DD

Nasveti varčevalcem

Za dokončno oblikovanje naložbenega načrta vzmimo primer družine, ki razpolaga s kapitalom 115.000 evrov, mesečno potrebi za tekoče potrebe 1.000 evrov in zasluži 2.500 evrov. Plan slednje predvideva nakup avtomobila v naslednjih 2 letih za 15.000 evrov, pridobitev drugega stanovanja v vrednosti 75.000 evrov čez 4 leta. Izdatki za univerzitetno izobraževanje hčerke z začetkom čez 6 let bodo okvirno znašali 5.000 evrov letno. Naši družini se priporoča, da varčuje na monetarnem trgu kapital 12.000 evrov (približno 12 x potrebno vsoto za tekoče izdatke) za nepredvidene

Naložbeni načrt (3)

stroške (npr.: popravilo avtomobila, zdravljenje, itd.). Potrebna vsota 15.000 evrov za nakup avtomobila se lahko v celoti preusmeri na obvezniško tržišče (glej spodnjo tabelo). Nakup nepremičnine spada med srednjeročne cilje, zato lahko pride v poštev tudi vlaganje na delniški trg. Na slednjem družina lahko varčuje 30.000 evrov oz. 40 % od celotne namenjene vsote (75.000 evrov). Preostali kapital (45.000 evrov oziroma 60 %) je smotrno obdržati na obvezniškem trgu, ker predstavlja nižjo stopnjo tveganja. Ker šolanje hčerke spada med dolgoročne želje, potrebna sredstva lahko družina skoraj v celoti varčuje na delniškem tržišču. Za zadnje leto šolanja (čez 10 let) pa se lahko upošteva izključno ta vrsta fi-

nančnega trga (glej spodnjo tabelo). V končnici si družina na podlagi osebnega družinsko-premoženjskega položaja ustvari lastno sebi primerno investicijsko strategijo, iz katere izhaja razporeditev vsega kapitala (127.000 evrov = 115.000 + 12.000) na monetarni trg za 9,44 %, na obvezniški za 51,18 % ter na delniški za 39,38 %. Šele v tem trenutku se določijo oblike varčevanja za posamezno finančno tržišče. Skratka pri ponudbi finančnega proizvoda naj se varčevalec najprej vpraša, ali lahko slednjega sploh okviri v osebni naložbeni načrt. Bralci lahko sodelujejo pri naši rubriki z vprašanji in pripombami. Elektronska pošta: s.pahor@tin.it.

Stojan Pahor

Časovni razmah	Proračun	Finančna tržišča					
		Monetarno		Obvezniško		Delniško	
Meseci	Cilji	%	Naložba	%	Naložba	%	Naložba
12	12* mesečni izdatki	100	12.000 evrov	0	0	0	0
24	15.000 evrov	0	0	100	15.000 evrov	0	0
36	0 evrov	0	0	80	0	0	0
48	75.000 evrov	0	0	60	45.000 evrov	40	30.000 evrov
60	0 evrov	0	0	50	0	50	0
72	5.000 evrov	0	0	40	2.000 evrov	60	3.000 evrov
84	5.000 evrov	0	0	30	1.500 evrov	70	3.500 evrov
96	5.000 evrov	0	0	20	1.000 evrov	80	4.000 evrov
108	5.000 evrov	0	0	10	500 evrov	90	4.500 evrov
120	5.000 evrov	0	0	0	0	100	5.000 evrov
Skupno	115.000 evrov	9,44	12.000 evrov	51,18	65.000 evrov	39,38	50.000 evrov

Med Gorico in Novo Gorico

Skupni trg z dvema imenoma

Ime trga pred svetogorsko postajo, trga, ki povezuje Gorico in Novo Gorico in ki je po 1. maju 2004 postal prava zanimivost, je še vedno predmet razpravljanja. Novogoriški mestni svet se na svoji seji 21.

Foto DPD

t.m. ni mogel zediniti, kako naj se poimenuje polovica trga, ki je na slovenski strani meje. Znano je, da se je za italijanski del že uveljavilo ime Transalpina.

V našem listu smo večkrat pisali o nujnosti, da pride do skupnega poimenovanja. Prepričani smo namreč, da mora imeti skupni trg eno samo ime, in sicer takšno, ki bo odraz sedanosti in obveza za prihodnost. Stvarni predlog novogoriškega župana, naj bi se slovenski del imenoval Trg Združene Evrope, ni prodril, razprava o tem pa je bila odložena. Predlagano ime je vsekakor sprejemljivejše kot

italijansko Transalpina, ki že od nekdaj pomeni bohinjsko železniško progo in ki v slovenskem svetu ni poznano. Pri vsem tem je žalostno in zaskrbljujoče, da se pol leta po vstopu Slovenije v Evropsko unijo obe strani razhajata in ne najdeta imena, ki bi bilo simbol povezovanja in izraz sodobne stvarnosti.

Dvojno ime za skupni trg je po našem mnenju pravi nesmisel. Vsiljuje pa se tudi vprašanje, ali sta prvotno navdušenje in želja po skupnih

pobudah že začela upadati? Čeprav obe strani zatrjujejo, da zadeva v zvezi z imenom ne bo skalila medsebojnih odnosov, je vendar treba nanjo opozorjati. Dejstvo, da se v vseh teh mesecih ni bilo mogoče sporazumeti, nas upravičeno vznemirja. Prav tako zaskrbljujoči sta nesoglasje med novogoriškimi občinskimi upravitelji in njihovo nerazumljivo zavlačevanje. Upajmo, da bo do izbire imena vendarle prišlo in da bo za vse zadovoljiva. Če skupni trg že mora imeti dve imeni, naj bo vsaj eno primereno in aktualno.

Andrej Bratuž

Koroški kulturni dnevi na Primorskem Srečanje glasbenih šol

Glasba, ki povezuje rojake izven domovine in ohranja živo kulturo

Foto DPD

“Pesem je zaklad,” so peli mali pevci Mladinskega zbora SCGV Emil Komel na srečanju glasbenih šol v okviru letošnjih 22. Koroških kulturnih dnevov na Primorskem v petek, 22. oktobra. Res je dragocen zaklad vsaka glasba, ki združuje in povezuje: to je bilo vsem jasno na prijetnem kulturnem večeru, ki so ga - na pobudo Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice, Krščanske kulturne zveze iz Celovca in Slovenske prosvete iz Trsta - oblikovali mladi gojenci treh slovenskih zamejskih glasbenih šol.

Pomembnost srečanja je z veliko hvaležnostjo za pretekle dni poudaril v pozdravnem nagovoru v imenu ZSKP in SP dr. Damjan Paulin, ki se je na poseben način zahvalil mladim poustvarjalcem. V imenu KKZ pa se je gostujočim goriškim rojakom

zahvalil ravnatelj koroške glasbene šole Roman Verdel (na sliki pri klavirju), ki je poudaril, da glasbena srečanja s pripadniki šole Komel in Glasbene matice povezujejo rojake. “Gre nam namreč za obstoj kulture in jezika.” Glasbene šole pri tem lahko naredijo veliko, na kar “politiki - žal - včasih pozabljajo”.

Glasbeno srečanje je uvedel Mladinski zbor SCGV Komel pod vodstvom Damijane Čevdek in ob klavirski spremljavi Dalie Vodice, prava roža v gumbnici goriške glasbene šole, ki je tudi sklenila večer s pianistom Simonejem Perazom iz razreda klavirskega mojstra Sijavuša Gadžijeva. Znotraj tega okvira so v prvem delu nastopili v glavnem mladi “komelovci”, v srednjem delu člani Glasbene šole iz Celovca, v zadnjem delu pa učenci Glasbene matice Trst-Gorica-Spe-

ter. Domiselni koncertni spored, pač primeren za take vrste srečanja, pravi mozaik različnih slogov in dob, od srednjega veka do danes, so mladi predstavili kot posamezniki ali v manjših komornih sestavih. Nekateri med njimi so pokazali posebno predanost in nadarjenost; želimo jim zlasti vztrajnosti in tudi kanček sreče!

Najlepša - in emblematična - točka večera pa je bila pesem *Pišča!*: zapel jo je že omenjeni goriški Mladinski zbor SCGV Emil Komel, spremljali pa so ga trije koroški instrumentalisti: avtor skladbe in pianist Roman Verdel, Grega Kejžar na prečno flavto in Anja Oraže na violončelo. Prava “čarobna” družba, ki na prepričljiv način govori o zlahtnih sadovih sodelovanja.

DD

Novo pri Goriški Mohorjevi družbi

TATJANA ROJC

LE LETTERE SLOVENE DALLE ORIGINI ALL'ETA' CONTEMPORANEA

V tem zgodovinskem trenutku, ko Evropa postaja vse bolj brez meja in je tudi Slovenija vstopila v Evropsko zvezo, je ta knjiga dragocen prikaz zgodovine slovenskega slovstva od začetkov do sodobnosti. Avtorica, ki predava slovenski jezik in književnost na rimski Univerzi La Sapienza, predstavlja s to knjigo italijanskemu bralcu bogastvo književnega ustvarjanja slovenskega naroda.

CENA: 16,00 evrov

Prefazione di Cristina Benussi

Predstavitvi bosta v Državni knjižnici v Gorici, 28. oktobra, ob 17.30 in v Narodnem domu v Trstu, 29. oktobra, ob 17. uri

V petek, 29. oktobra

Novost v glasbeni ponudbi: Goriške muze na gradu Dobrovo

S koncertom ansambla Camerata Emonica v petek, 29. oktobra 2004, ob 20. uri svoja vrata ponovno odpira viteška dvorana gradu

Dobrovo v Goriških Brdih. Z letošnjo sezono bo v svoje zavetje sprejela Goriške muze, nov abonmajski cikel Kulturnega doma Nova Gorica, ki bo ravno tako nadaljeval tradicijo komorne in solistične glasbe, vendar s pridihom drugačnosti, nove svežine ter obogatitve z vključevanjem tudi drugih umetniških zvrsti. Mogočna renesančna graščina bo tako sredi valovitega gričevja postala briški Parnas in direktorica Kulturnega doma Nova Gorica Pavla Jarc verjame, da bodo dogodki ostali zapisani kot prijetna umetniška in družabna doživetja. Cikel bo uradno odprla gospa Sonja Kralj Brvar, svetovalka za kulturo pri Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije.

Ob prvem - krstnem - nastopu komornega ansambla Camerata Emonica leta 2003 na Festivalu sv. Marka v Zagrebu je Zlatko Stakuljak zapisal: “Ljubljanski komorni trio Camerata

Emonica je sestav prvovrstnih glasbenikov, ki muzicirajo skladno in kultivirano. Vsak izmed njih v igro vnaša izraznost, osebnostno in skupno.

Rezultat tega so sijajen zvok, toplina in lepota, ki vzbujajo ugodnost poslušanja in užitek intimnega komornega doživetja ...”. Zanimivo zasedbo, ki nas bo popeljala v briški Parnas Goriških muz sestavljajo odlični slovenski glasbeniki pianist Tomaž Petrač, violončelist Andrej Petrač in klarinetist Boris Renner. Iz glasbene zakladnice so za petkov večer izbrali Romanco Žiga Staniča, Trio z variacijami za klarinet, violončelo in klavir Tomaža Bajželja, Trio za klarinet, violončelo in klavir v d-

molu (Patetični) Mihaila Glinka in Trio za klavir, klarinet in violončelo v a-molu, op. 114 Johannesa Brahmsa. Koncert komornega ansambla Camerata Emonica, ki predstavlja hkrati tudi zaključek letošnjega mednarodnega festivala Kogojevi dnevi 2004, tako obeta obilo umetniških užitkov.

Po koncertu bo v grajski avli iz svojega bogatega asortimaja vin zbranim postregla Vinska klet Goriška Brda Dobrovo, koncertno pogostitev pa bo prispevala Občina

Brda. Na dan koncerta se poslušalci do gradu Dobrovo lahko odpeljejo z organiziranim brezplačnim avtobusnim prevozom. Izbirajo lahko med dvema vstopnima postajama: ob 19.15 izza Kulturnega doma Nova Gorica (parkirišče) in ob 19.25 s trga Jožeta Srebrniča v Solkanu. Za vse informacije in rezervacije se lahko obrnete na Kulturni dom Nova Gorica, Bevkov trg 4, SI-5000 Nova Gorica osebno ali po telefonu 00386 5 335 40 10.

Mateja Poljšak Furlan